

2025/1710

5.8.2025.

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2025/1710

od 30. srpnja 2025.

o standardu dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Direktiva (EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ stupila je na snagu 5. siječnja 2023. Tom se direktivom mijenjaju Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾, Direktiva 2014/56/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ i Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ kako bi se ojačali i modernizirali zahtjevi za korporativno izvještavanje o održivosti.
- (2) Direktiva (EU) 2022/2464 važan je element europskog zelenog plana ⁽⁶⁾ i akcijskog plana za održivo financiranje ⁽⁷⁾. Tom se direktivom ulagačima nastoje osigurati informacije koje su im potrebne za razumijevanje i upravljanje rizicima kojima su poduzeća u koja ulažu izložena zbog klimatskih promjena i drugih pitanja održivosti, kao i potrebne informacije ulagačima i drugim dionicima o učincima poduzeća na ljude i okoliš.
- (3) Direktivom (EU) 2022/2464 propisano je da velika poduzeća, matična poduzeća velikih grupa i poduzeća čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu u Uniji (osim mikropoduzeća) objavljuju informacije o održivosti u skladu sa standardima izvještavanja o održivosti. Člankom 29.b te direktive propisano je da Komisija te standarde donosi delegiranim aktima, uzimajući u obzir tehničke savjete Europske savjetodavne skupine za financijsko izvještavanje (EFRAG). Komisija je 31. srpnja 2023. Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2023/2772 donijela prvi skup europskih standarda izvještavanja o održivosti (ESRS) ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti (SL L 322, 16.12.2022., str. 15., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>).

⁽²⁾ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>).

⁽³⁾ Direktiva 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ (SL L 390, 31.12.2004., str. 38., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/109/oj>).

⁽⁴⁾ Direktiva 2014/56/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Direktive 2006/43/EZ o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja (SL L 158, 27.5.2014., str. 196., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/56/oj>).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2005/909/EZ (SL L 158, 27.5.2014., str. 77., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/537/oj>).

⁽⁶⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom Vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, Bruxelles, 11.12.2019., COM(2019) 640 final.

⁽⁷⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Akcijski plan o financiranju održivog rasta, Bruxelles, 8.3.2018., COM(2018) 97 final.

⁽⁸⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2772 od 31. srpnja 2023. o dopuni Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu standarda izvještavanja o održivosti (SL L, 2023/2772, 22.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj).

- (4) Direktiva (EU) 2022/2464 omogućuje malim i srednjim poduzećima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu u Uniji (uvršteni MSP-ovi) da umjesto cijelog skupa ESRS-a za izvještavanje primjenjuju zasebne jednostavnije i proporcionalne standarde. Tom se direktivom malim i srednjim poduzećima čiji vrijednosni papiri nisu uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu u Uniji (neuvršteni MSP-ovi) ne uvode obveze izvještavanja o održivosti.
- (5) Direktivom (EU) 2022/2464 propisano je da poduzeća na koja se primjenjuju zahtjevi za izvještavanje o održivosti objavljuju informacije o lancu vrijednosti koliko je to nužno za razumijevanje njihovih učinaka, rizika i prilika povezanih s održivošću. Zahtjev za izvještavanje o lancu vrijednosti može prouzročiti takozvani učinak prelijevanja, što znači da poduzeća na koja se ti zahtjevi primjenjuju trebaju zatražiti informacije o održivosti od poduzeća u svojem lancu vrijednosti. To može dodatno opteretiti MSP-ove u lancu vrijednosti većih poduzeća, čak i ako sami nisu obvezani zahtjevima za izvještavanje o održivosti, kao što je slučaj s neuvrštenim MSP-ovima. Učinak prelijevanja mogu prouzročiti i drugi čimbenici osim Direktive (EU) 2022/2464. Na primjer, mnoga poduzeća traže informacije o održivosti od poduzeća u svojim lancima vrijednosti kako bi bolje razumjela svoje rizike, učinke ili prilike povezane s održivošću i upravljala njima ili kako bi ispunila druge pravne zahtjeve osim onih iz Direktive (EU) 2022/2464, među ostalim o dužnoj pažnji za održivo poslovanje u skladu s Direktivom (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾.
- (6) Kako bi se ograničio učinak prelijevanja na MSP-ove, Direktivom (EU) 2022/2464 uvedeno je takozvano ograničenje za lanac vrijednosti, što znači da ESRS ne smije sadržavati zahtjeve za izvještavanje zbog kojih bi poduzeća morala od MSP-ova u svojem lancu vrijednosti pribaviti dodatne informacije osim onih koje se objavljuju u skladu s proporcionalnim standardom za uvrštene MSP-ove.
- (7) Komisija je neovisno o standardu za uvrštene MSP-ove predviđenom Direktivom (EU) 2022/2464 od EFRAG-a zatražila da izradi zaseban jednostavniji i neobvezujući standard za neuvrštene MSP-ove. Komisija je 12. rujna 2023. objavila paket olakšica za MSP-ove ⁽¹⁰⁾. U okviru mjere 14 tog paketa Komisija se obvezala MSP-ovima osigurati jednostavan i standardiziran okvir za izvještavanje o okolišnim, socijalnim i upravljačkim pitanjima kako bi im se omogućio bolji pristup zelenom financiranju i time olakšao prelazak na održivo gospodarstvo. Taj standardizirani okvir za MSP-ove ograničio bi i rizik od prelijevanja zahtjeva za objavljivanje na neuvrštene MSP-ove u lancu vrijednosti poduzeća obuhvaćenih područjem primjene Direktive (EU) 2022/2464.
- (8) Glavni je cilj ovog neobvezujućeg standarda pomoći poduzećima koja nisu obuhvaćena područjem primjene Direktive (EU) 2022/2464 da odgovore na zahtjeve za informacije koje dobiju od financijskih institucija, velikih poduzeća i drugih dionika, a MSP-ovima da što rjeđe odgovaraju na odvojene zahtjeve za informacije koje dobiju od pojedinačnih drugih ugovornih strana za potrebe njihova izvještavanja, dužne pažnje i upravljanja rizicima ili za druge svrhe informiranja o održivosti. Osim toga, dobrovoljno objavljivanje informacija o održivosti može olakšati pristup održivom financiranju i omogućiti MSP-ovima da bolje razumiju i prate svoju održivost i tako postignu veću otpornost i konkurentnost.
- (9) Temeljni aspekt standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za MSP-ove njegovo je prihvatanje na tržištu na strani korisnika (tj. spremnost poslovnih i financijskih partnera da njime zamijene vlastite upitnike za prikupljanje podataka o održivosti od MSP-ova) i MSP-ova (tj. prihvatanje standarda kao alata za izvještavanje).
- (10) EFRAG je izradio nacrt tehničkih savjeta o standardu dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za neuvrštene MSP-ove („standard NMSP”) u strogom postupku s javnim savjetovanjem i provjerom primjene nacrta standarda na terenu. Sami MSP-ovi i predviđeni korisnici dostavljenih informacija iskazali su podršku standardu NMSP za jednostavnije izvještavanje koji pouzdano zamjenjuje velik dio zahtjeva za informacije koje banke i velika poduzeća često šalju MSP-ovima u svojim lancima vrijednosti. EFRAG je standard NMSP dostavio Komisiji u prosincu 2024.

⁽⁹⁾ Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 te Uredbe (EU) 2023/2859 (SL L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁽¹⁰⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Paket olakšica za MSP-ove, Strasbourg, 12.9.2023., COM(2023) 535 final.

- (11) EFRAG-ov standard NMSP sastoji se od osnovnog i proširenog modula. Izvještavanje prema osnovnom modulu preduvjet je za izvještavanje prema proširenom modulu. Osnovni modul opisuje se kao „ciljni pristup” za mikropoduzeća. To znači da ga mikropoduzeća ne trebaju primjenjivati u cijelosti, nego samo neke njegove dijelove. Za mala i srednja poduzeća osnovni modul opisuje se kao „minimalni kriterij” za izvještavanje u skladu sa standardom. EFRAG je osim osnovnog i proširenog modula izradio i dodatne praktične smjernice kako bi se MSP-ovima olakšala provedba standarda. Osnovni i prošireni modul nalaze se u Prilogu I. ovoj Preporuci, a dodatne praktične smjernice u Prilogu II.
- (12) Komisija je 26. veljače 2025. donijela Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva 2006/43/EZ, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 i (EU) 2024/1760 u pogledu određenih zahtjeva za korporativno izvještavanje o održivosti i dužnu pažnju za održivo poslovanje (skupni paket za pojednostavnjenje⁽¹¹⁾), u kojem se među ostalim predlaže nekoliko izmjena zahtjeva za izvještavanje o održivosti uvedenih Direktivom (EU) 2022/2464 i zahtjeva dužne pažnje za održivo poslovanje iz Direktive (EU) 2024/1760.
- (13) Komisija u Direktivi (EU) 2022/2464 među ostalim predlaže smanjenje broja poduzeća na koja se primjenjuju zahtjevi za izvještavanje o održivosti. U skladu s prijedlogom Komisije taj bi se zahtjev nastavio primjenjivati samo na velika poduzeća s više od 1 000 zaposlenika. Za poduzeća s najviše 1 000 zaposlenika Komisija predlaže donošenje neobvezujućeg standarda na temelju delegiranog akta. On bi se temeljio na EFRAG-ovu standardu NMSP.
- (14) Skupnim prijedlogom za pojednostavnjenje proširuje se i potvrđuje ograničenje za lanac vrijednosti iz Direktive (EU) 2022/2464. U skladu s tim prijedlogom ograničenje za lanac vrijednosti primjenjivalo bi se izravno na izvještajno poduzeće, a ne samo kao ograničenje onoga što se može utvrditi ESRS-om. Tako bi se zaštitila sva poduzeća koja u skladu sa skupnim prijedlogom za pojednostavnjenje više ne bi bila obuhvaćena područjem primjene članaka 19.a i 29.a Direktive 2013/34/EU (tj. poduzeća s najviše 1 000 zaposlenika), a ne samo MSP-ovi, kao što je trenutačno slučaj. Ograničenje bi se utvrdilo standardom dobrovoljnog izvještavanja za poduzeća s najviše 1 000 zaposlenika, koji će Komisija donijeti delegiranim aktom na temelju EFRAG-ova standarda NMSP iz ove Preporuke. Nadalje, skupnim prijedlogom za pojednostavnjenje uz određene se nužne iznimke u Direktivu (EU) 2024/1760 o dužnoj pažnji za održivo poslovanje uvodi ograničenje za lanac vrijednosti povezano sa standardom NMSP, koje se odnosi na zahtjeve za informacije o mapiranju lanca vrijednosti. Stoga bi se sadržaj budućeg standarda dobrovoljnog izvještavanja za poduzeća s najviše 1 000 zaposlenika mogao razlikovati od ove Preporuke. Ovlaštenje Komisije za donošenje tog standarda delegiranim aktom i rok za njegovo donošenje ovise o zaključenju pregovora suzakonodavaca o skupnom prijedlogu za pojednostavnjenje.
- (15) Donošenje ove Preporuke jedan je od ciljeva paketa olakšica za MSP-ove iz 2023. i strategije jedinstvenog tržišta iz 2025. i prijelazno je rješenje kojim se odgovara na potrebe tržišta dok se neobvezujući standard utemeljen na EFRAG-ovu standardu NMSP ne donese delegiranim aktom u okviru skupnog prijedloga za pojednostavnjenje, što će ovisiti o napretku i zaključenju pregovora suzakonodavaca. U međuvremenu MSP-ovima treba hitno olakšati odgovore na zahtjeve za informacije koje već dobivaju od financijskih institucija, velikih poduzeća i drugih dionika. Komisija može dati smjernice tržištu i time smanjiti administrativno opterećenje za MSP-ove i druge dionike tako što će potaknuti MSP-ove da objavljuju informacije o održivosti u skladu s EFRAG-ovim standardom NMSP, a sve koji od MSP-ova traže informacije o održivosti da taj standard što više koriste.
- (16) U skladu s ovom Preporukom Komisije neuvršteni MSP-ovi i mikropoduzeća koji žele dobrovoljno objavljivati informacije o održivosti trebali bi za to koristiti EFRAG-ov standard NMSP. U tu se svrhu vlastite izjave neuvrštenih MSP-ova i mikropoduzeća smatraju proporcionalnima. To znači da ne postoji obveza provjere informacija koje dostavljaju neuvršteni MSP-ovi i da je dovoljna vlastita izjava MSP-a. Neuvršteni MSP-ovi i mikropoduzeća mogu se pozvati i na EFRAG-ove praktične smjernice koje su priložene neobvezujućem standardu i olakšavaju njegovu primjenu u praksi.

⁽¹¹⁾ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva 2006/43/EZ, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 i (EU) 2024/1760 u pogledu određenih zahtjeva za korporativno izvješćivanje o održivosti i dužnu pažnju za održivo poslovanje, Bruxelles, 26.2.2025. COM(2025) 81 final.

- (17) Komisija potiče velika poduzeća i financijske posrednike na primjenu načela proporcionalnosti kad surađuju s MSP-ovima i na suzdržanost kad traže informacije od svojih partnera u lancu vrijednosti koji su MSP-ovi⁽¹²⁾. Nakon donošenja ove Preporuke velika poduzeća i financijski posrednici trebali bi takve zahtjeve koliko god je to moguće ograničiti na informacije iz standarda NMSP.
- (18) Države članice također imaju važnu ulogu u informiranju o standardu NMSP i njegovoj primjeni kako bi se smanjilo opterećenje i pojednostavnile informacije koje MSP-ovi trebaju dostaviti na zahtjev. U skladu s ciljem zelene i digitalne tranzicije MSP-ova važno je koristiti digitalna rješenja i alate kako bi im se olakšalo izvještavanje o održivosti. Komisija u tu svrhu ispituje mogućnost elektroničkog izdavanja računa radi automatskog izdvajanja relevantnih podataka za izvještavanje o održivosti u skladu sa standardom NMSP iz Priloga I. Komisija je u okviru Instrumenta za tehničku potporu za 2025. pokrenula i vodeći projekt pod nazivom „Poboljšanje izvještavanja o održivosti za poduzeća” s ciljem pružanja tehničke pomoći državama članicama pri razvoju digitalne potpore i izgradnji nacionalnih kapaciteta za izvještavanje poduzeća o održivosti.
- (19) U budućnosti će mala poduzeća možda htjeti objavljivati informacije o svojoj održivosti na jedinstvenoj europskoj pristupnoj točki (ESAP) kako bi postala vidljivija potencijalnim ulagačima i tako povećala i diversificirala mogućnosti za financiranje. U tu bi svrhu mala poduzeća trebala dostaviti određene metapodatke i informacije u određenom formatu.
- (20) Za potrebe održivog kreditiranja ili održivih ulaganja vjerovnici ili ulagači mogu od MSP-ova zatražiti druge vrste informacija o održivosti osim onih iz standarda NMSP. Komisija će zasebno nastaviti raditi na obvezi iz paketa olakšica za MSP-ove koju je preuzela radi povećanja održivog financiranja MSP-ova, među ostalim na temelju izvješća Platforme za održivo financiranje o pojednostavljenju održivog financiranja za MSP-ove i na temelju postojećih okvira, kao što su dokument o primjeni jamstva održivosti InvestEU i alat *Green Checker* Europske investicijske banke.
- (21) Standardom dobrovoljnog izvještavanja o održivosti iz Priloga I. ne dovode se u pitanje izvještajne obveze poduzeća koje proizlaze iz drugih propisa Unije,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

Definicije:

Za potrebe ove Preporuke primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „mala i srednja poduzeća (MSP-ovi)” znači poduzeća iz članka 3. stavaka 2. i 3. Direktive 2013/34/EU;
2. „mikropoduzeće” znači poduzeće iz članka 3. stavka 1. Direktive 2013/34/EU;
3. „sudionik na financijskom tržištu” znači:
 - (a) društvo za osiguranje koje nudi investicijski osigurateljni proizvod (IBIP);
 - (b) investicijsko društvo koje pruža usluge upravljanja portfeljem;
 - (c) institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (IORP);
 - (d) proizvođač mirovinskog proizvoda;
 - (e) upravitelj alternativnog investicijskog fonda (UAIF);
 - (f) pružatelj paneuropskog osobnog mirovinskog proizvoda (PEPP);

⁽¹²⁾ Preporuka Komisije (EU) 2023/1425 od 27. lipnja 2023. za olakšavanje financiranja tranzicije prema održivom gospodarstvu (SL L 174, 7.7.2023., str. 19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/1425/oj>).

- (g) upravitelj kvalificiranog fonda poduzetničkog kapitala koji je registriran u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) br. 345/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾;
 - (h) upravitelj kvalificiranog fonda za socijalno poduzetništvo koji je registriran u skladu s člankom 15. Uredbe (EU) br. 346/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾;
 - (i) društvo za upravljanje subjektom za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (društvo za upravljanje UCITS-ima);
4. „društvo za osiguranje” znači društvo za osiguranje koje je dobilo odobrenje za rad u skladu s člankom 18. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾;
 5. „financijska institucija” znači financijska institucija kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 26. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾.

Preporuke MSP-ovima:

1. Komisija preporučuje da neuvršteni MSP-ovi i mikropoduzeća koji žele dobrovoljno objavljivati informacije o održivosti to čine u skladu sa standardom dobrovoljnog izvještavanja o održivosti iz Priloga I.
2. Standard iz Priloga I. mogu koristiti i MSP-ovi i mikropoduzeća u trećim zemljama koji žele dobrovoljno objavljivati informacije o održivosti.
3. Poduzeća koja primjenjuju standard iz Priloga I. za dobrovoljno objavljivanje informacija o održivosti mogu koristiti i praktične smjernice iz Priloga II.

Preporuke financijskim institucijama, sudionicima na financijskim tržištima, društvima za osiguranje, kreditnim institucijama i drugim poduzećima koja od MSP-ova traže informacije o održivosti:

4. Komisija preporučuje da poduzeća na koja se primjenjuju zahtjevi iz članaka 19.a i 29.a Direktive 2013/34/EU, ako su im za potrebe izvještavanja o održivosti potrebne informacije od MSP-ova u njihovim lancima vrijednosti, svoje zahtjeve za te informacije koliko god je to moguće ograniče na informacije iz standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti iz Priloga I. ovoj Preporuci.
5. Komisija preporučuje da financijske institucije, sudionici na financijskim tržištima, društva za osiguranje i kreditne institucije kojima su potrebne informacije o održivosti od MSP-ova svoje zahtjeve za te informacije koliko god je to moguće ograniče na informacije iz standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti iz Priloga I.

Preporuke državama članicama:

6. Komisija preporučuje da države članice informiraju MSP-ove o prednostima dobrovoljnog objavljivanja informacija o održivosti u skladu sa standardom iz Priloga I.

⁽¹³⁾ Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala (SL L 115, 25.4.2013., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/345/oj>).

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo (SL L 115, 25.4.2013., str. 18., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/346/oj>).

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL L 335, 17.12.2009., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj>).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj>).

7. Komisija preporučuje da države članice poduzmu odgovarajuće mjere na nacionalnoj razini kako bi potaknule provedbu i prihvaćanje standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za MSP-ove iz Priloga I.
8. Komisija preporučuje da države članice poduzmu i odgovarajuće mjere na nacionalnoj razini kako bi potaknule subjekte iz stavaka 4. i 5. da za potrebe izvještavanja o održivosti svoje zahtjeve MSP-ovima i mikropoduzećima za informacije o održivosti što više ograniče na informacije iz standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti iz Priloga I.
9. Komisija preporučuje da države članice poduzmu odgovarajuće mjere za potporu automatskoj digitalizaciji izvještavanja o održivosti MSP-ova na temelju standarda iz Priloga I. kako bi se omogućila učinkovita razmjena podataka poštujući vlasništvo MSP-ova nad podacima.

Sastavljeno u Bruxellesu 30. srpnja 2025.

Za Komisiju
Maria Luís ALBUQUERQUE
Članica Komisije

PRILOG I.

Sadržaj

	<i>Stranica</i>
Cilj Standarda i poduzeća na koja se primjenjuje	2
Struktura Standarda	3
Načela sastavljanja izvještaja o održivosti (osnovni i prošireni modul)	4
Osnovni modul	6
Osnovni modul – Opće informacije	6
B1 – Osnova za sastavljanje	12
B2 – Postupci, politike i buduće inicijative za prelazak na održivije gospodarstvo	12
Osnovni modul – Okolišni pokazatelji	7
B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova	13
B4 – Onečišćenje zraka, vode i tla	13
B5 – Bioraznolikost	13
B6 – Voda	14
B7 – Korištenje resursa, kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom	14
Osnovni modul – Socijalni pokazatelji	8
B8 – Radna snaga – Opća obilježja	14
B9 – Radna snaga – Zdravstvena zaštita i sigurnost	14
B10 – Radnici – Plaće, kolektivno pregovaranje i osposobljavanje	14
Osnovni modul – Upravljački pokazatelji	8
B11 – Osuđujuće presude i novčane kazne za korupciju i podmićivanje	15
Prošireni modul	10
Prošireni modul – Opće informacije	10
C1 – Strategija: Poslovni model i održivost – Inicijative	15
C2 – Opis postupaka, politika i budućih inicijativa za prelazak na održivije gospodarstvo	15
Prošireni modul – Okolišni pokazatelji	10
Razmatranja za objave o emisijama stakleničkih plinova iz odjeljka B3 (osnovni modul)	10
C3 – Ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova i klimatska tranzicija	16
C4 – Klimatski rizici	16
Prošireni modul – Socijalni pokazatelji	11
C5 – Dodatna (opća) obilježja radne snage	17
C6 – Dodatne informacije o vlastitoj radnoj snazi – Politike i procesi zaštite ljudskih prava	17
C7 – Slučajevi ozbiljnog kršenja ljudskih prava	17

Prošireni modul – Upravljački pokazatelji	12
C8 – Prihodi od određenih djelatnosti i isključenje iz referentnih vrijednosti EU-a	17
C9 – Omjer žena i muškaraca u upravljačkom tijelu	18
Dodatak A: Definicije pojmova	13
Dodatak B: Popis mogućih pitanja održivosti	19
Dodatak C: Popratne informacije za sudionike na financijskim tržištima koji su korisnici podataka koji se objavljuju na temelju ovog Standarda (usklađenje s propisima EU-a)	22

Cilj Standarda i poduzeća na koja se primjenjuje

1. Cilj je ovog Standarda o dobrovoljnom izvještavanju pomoći mikro, malim i srednjim poduzećima da:
 - (a) dostave informacije koje će zadovoljiti potrebu velikih poduzeća za podacima kad od svojih dobavljača zatraže informacije o održivosti;
 - (b) dostave informacije koje će zadovoljiti potrebu banaka i ulagača za podacima i tako poduzetnicima olakšati pristup financiranju;
 - (c) poboljšaju upravljanje pitanjima održivosti s kojima se susreću, kao što su okolišni i socijalni izazovi, na primjer onečišćenje, zdravstvena zaštita i sigurnost radnika. To će u kratkom, srednjem i dugom roku pridonijeti njihovu konkurentnom rastu i unaprijediti njihovu otpornost i
 - (d) da doprinesu održivosti i uključivosti gospodarstva.
2. Primjena ovog Standarda je dobrovoljna. Standard je namijenjen poduzetnicima⁽¹⁾ čiji vrijednosni papiri nisu uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu u Europskoj uniji. U [članku 3. Direktive 2013/34/EU] tri su kategorije malih i srednjih poduzeća definirane na temelju njihove ukupne bilance, neto prihoda i prosječnog broja **zaposlenih** tijekom financijske godine.
 - (a) Mikropoduzeće je ono koje od sljedećih pragova ne premašuje dva:
 - i. ukupna bilanca 450 000 eura;
 - ii. neto prihodi 900 000 eura i
 - iii. u prosjeku 10 zaposlenih.
 - (b) Malo poduzeće je ono koje od sljedećih pragova ne premašuje dva:
 - i. ukupna bilanca 5 milijuna eura;
 - ii. neto prihodi 10 milijuna eura i
 - iii. u prosjeku 50 zaposlenih.
 - (c) Srednje poduzeće je ono koje od sljedećih pragova ne premašuje dva:
 - i. ukupna bilanca 25 milijuna eura;
 - ii. neto prihodi 50 milijuna eura i
 - iii. u prosjeku 250 zaposlenih.
3. Ta poduzeća nisu obuhvaćena područjem primjene Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD), ali bi bilo dobro da primjenjuju ovaj Standard. Ovaj Standard obuhvaća ista pitanja održivosti kao i europski standardi izvještavanja o održivosti (ESRS) za velika poduzeća, ali je proporcionalan i usklađen s temeljnim karakteristikama mikro, malih i srednjih poduzeća. Mikropoduzeća mogu primjenjivati samo neke dijelove ovog Standarda, kako je istaknuto u točki 5. podtočki (a).
4. Pri sastavljanju ovog Standarda i definiranju proporcionalnih kriterija pozorno je razmatrana usklađenost s ESRS-om za velika poduzeća. Za razliku od ESRS-a za velika poduzeća, ovaj Standard nema pravnu snagu.

Struktura Standarda

5. Ovaj Standard sadržava dva modula koja poduzeća mogu koristiti za sastavljanje svojeg izvještaja o održivosti:
 - (a) **osnovni modul:** informacije iz odjeljaka B1 i B2 i osnovni pokazatelji (od B3 do B11). Taj je modul ciljni pristup za mikropoduzeća i smatra se minimalnim kriterijem za ostala poduzeća i

⁽¹⁾ Uključene su i samozaposlene osobe, subjekti koji nisu registrirani zasebno od svojih vlasnika i uvršteni mikropoduzeća.

- (b) **prošireni modul:** informacije iz odjeljaka B1 – B11 i dodatni podaci koje će, uz osnovni modul, banke, ulagači i korporativni klijenti vjerojatno tražiti od poduzetnika.

U točki 24. u nastavku opisane su dostupne opcije za sastavljanje izvještaja o održivosti na temelju ovog Standarda i jednog ili više odabranih modula. Odabrani modul treba u cijelosti primjenjivati (uz dopuštenu fleksibilnost iz točke 22.), ali se svaka stavka za objavu navodi samo kad je primjenjiva na konkretne okolnosti poduzetnika.

6. Primjena osnovnog modula preduvjet je za primjenu proširenog modula.
7. Dodatak A *Definicije pojmova* sadržava definicije pojmova iz ovog Standarda. U cijelom Standardu NMSP izrazi definirani u pojmovniku (Dodatak A) ispisani su **podebljanim kurzivom**, osim ako se definirani izraz u istom odlomku koristi više puta.

Načela sastavljanja izvještaja o održivosti (osnovni i prošireni modul)

Usklađenost sa Standardom

8. U ovom su Standardu utvrđeni kriteriji koji poduzeću omogućuju dostavljanje relevantnih informacija o sljedećem:
- (a) kako je u prošlosti imao i kako će vjerojatno u budućnosti imati pozitivan ili negativan **učinak** na ljude ili okoliš u kratkoročnom, srednjoročnom ili dugoročnom razdoblju i
 - (b) kako su okolišna i socijalna pitanja u prošlosti utjecala i kako će vjerojatno u budućnosti utjecati na financijski položaj, financijske rezultate i novčane tokove poduzeća u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.
9. Poduzeće objavljuje informacije koje su relevantne, istinite, usporedive, razumljive i provjerljive.
10. Ovisno o vrsti djelatnosti poduzeća, primjereno je uvrstiti dodatne informacije (pokazatelje i/ili opisne informacije) koje nisu obuhvaćene ovim Standardom da bi se objavile informacija o pitanjima održivosti koja su uobičajena u sektoru u kojem poduzeće posluje (tj. s kojima se poduzeća ili subjekti u određenoj djelatnosti ili području obično susreću) ili koja su specifična za određeno poduzeće jer se tako omogućuje da informacije budu relevantne, istinite, usporedive, razumljive i provjerljive. To podrazumijeva razmatranje informacija o emisijama stakleničkih plinova iz opsega 3 (vidjeti točke od 50. do 53. ovog Standarda). Dodatak B sadržava popis mogućih pitanja održivosti.
11. Poduzeće može pokazatelje iz osnovnog i proširenog modula dopuniti kvalitativnim i/ili kvantitativnim informacijama kad je to primjereno u skladu s točkom 10.

Usporedne informacije

12. Poduzeće objavljuje usporedne informacije za prethodnu godinu, osim pokazatelja koje objavljuje prvi put. Poduzeće usporedne informacije objavljuje počevši od druge godine izvještavanja.

Načelo primjenjivosti

13. Neke se objave odnose samo na specifične okolnosti (?). U uputama za svaku objavu navode se takve okolnosti i informacije koje se objavljuju samo ako poduzetnik smatra da su „primjenjive”. Ako se neka od tih informacija ne objavi, smatra se da nije primjenjiva.

(?) Na primjer, zakonska obveza objavljivanja određenih informacija ili već dobrovoljno objavljene informacije u sustavu upravljanja okolišem.

Uvrštenje društava kćeri u objavljene podatke

14. Poduzećima koja su matično društvo grupe preporučuje se da svoj izvještaj o održivosti sastavljaju na konsolidiranoj osnovi, što uključuje informacije od njegovih društava kćeri.
15. Ako matično društvo grupe sastavlja svoj izvještaj o održivosti na konsolidiranoj osnovi, uključujući informacije od njegovih društava kćeri, ta su društva kćeri izuzeta od obveze izvještavanja.

Vrijeme i mjesto izvještaja o održivosti

16. Ako se sastavlja radi potreba velikih poduzeća ili banaka koje traže godišnje ažuriranje, izvještaj o održivosti sastavlja se jedanput godišnje. Ako poduzeće sastavlja financijske izvještaje, izvještaj o održivosti sastavlja se za isto razdoblje kao financijski izvještaj. Ako se određeni podaci nisu promijenili od prethodne izvještajne godine, poduzeće može naznačiti da nije bilo promjena i navesti upućivanje na informacije o tim podacima objavljene u izvještaju za prethodnu godinu.
17. Primarna funkcija tog izvještaja je informirati aktualne i potencijalne poslovne partnere. Poduzeće može svoj izvještaj o održivosti javno objaviti ako tako odluči. U tom slučaju može svojem izvještaju o održivosti posvetiti zaseban odjeljak u izvještaju poslovođstvu, ako ga ima, ili može svoj izvještaj o održivosti objaviti kao zaseban dokument.
18. Da se iste informacije ne bi objavljivale dvaput, poduzeće može u svojem izvještaju o održivosti navesti upućivanje na informacije objavljene u drugim dokumentima koji su dostupni kad i izvještaj o održivosti ⁽³⁾.

Klasificirani i osjetljivi podaci

19. Ako se u ovom Standardu nalaže objavljivanje **klasificiranih** ili **osjetljivih podataka**, poduzeće ih može izostaviti. Ako odluči izostaviti takve informacije, poduzeće treba navesti da je to u skladu s informacijama iz odjeljka B1 (vidjeti točku 24.).

Usklađenost i poveznice s objavama u financijskim izvještajima

20. Ako poduzeće sastavlja i financijske izvještaje, informacije koje objavljuje u svojem izvještaju o održivosti u skladu s ovim Standardom trebaju biti:
 - (a) usklađene s informacijama objavljenima u financijskim izvještajima za isto razdoblje i
 - (b) iskazane na način koji omogućuje razumijevanje poveznica s informacijama u financijskim izvještajima, na primjer uz odgovarajuća unakrsna upućivanja.

Osnovni modul

21. Poduzeće objavljuje informacije o svojem okolišnom, socijalnom i **poslovnom ponašanju** (zajedno s pitanjima održivosti) u skladu s odjeljcima od B1 do B11 u nastavku.
22. Ako želi objaviti detaljnije informacije, poduzeće može uvrstiti i pokazatelje iz odjeljaka od B1 do B11 i odabrati ih iz proširenog modula.

⁽³⁾ U budućoj internetskoj verziji Standarda NMSP poduzeće može, ako je primjereno, navesti upućivanje na informacije objavljene u drugim dokumentima, a ne u izvještaju o održivosti (uključivanje upućivanjem). Takvo upućivanje treba sadržavati broj stranice relevantnog izvora ako je u internetskoj verziji izvorni dokument dostupan u formatu .pdf.

23. Dodatne upute o objavama iz odjeljaka od B1 do B11 navedene su u točkama od 1. do 144. Priloga II. ovoj Preporuci.

OSNOVNI MODUL – OPĆE INFORMACIJE

B1 – **Osnova za sastavljanje**

24. Poduzeće objavljuje:

- (a) koju je od sljedećih opcija odabrao:
 - i. OPCIJA A: (samo) osnovni modul ili
 - ii. OPCIJA B: osnovni i prošireni modul;
- (b) ako nije objavilo podatke koji se smatraju **klasificiranima** ili **osjetljivima** (vidjeti točku 19.), poduzeće navodi da ti podaci nisu objavljeni;
- (c) je li izvještaj o održivosti sastavljen na pojedinačnoj osnovi (tj. ograničen je samo na informacije o poduzeću) ili na konsolidiranoj osnovi (tj. sadržava informacije o poduzeću i njegovim društvima kćerima);
- (d) ako je izvještaj o održivosti sastavljen na konsolidiranoj osnovi, popis društava kćeri obuhvaćenih izvještajem i njihove registrirane adrese (*) i
- (e) sljedeće informacije:
 - i. pravni oblik poduzeća;
 - ii. oznaku ili oznake NACE sektorske klasifikacije;
 - iii. vrijednost bilance (ukupna imovina u novčanim jedinicama);
 - iv. prihodi (u novčanim jedinicama);
 - v. broj **zaposlenih** ili ekvivalente punog radnog vremena;
 - vi. zemlju primarnog poslovanja i lokaciju značajne imovine i
 - vii. geografsku poziciju **lokacija** koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem.

25. Ako je dobilo neku potvrdu ili oznaku održivosti, poduzeće navodi njezin kratak opis (uključujući, ako je relevantno, izdavatelje potvrde ili oznake, datum i ocjenu).

B2 – **Postupci, politike i buduće inicijative za prelazak na održivije gospodarstvo**

26. Ako je uvelo konkretne postupke, politike ili buduće inicijative za prelazak na održivije gospodarstvo, poduzeće to navodi. Poduzeće navodi ima li:
- (a) postupke. Postupci se u ovom kontekstu odnose, na primjer, na nastojanja da poduzeće smanji potrošnju vode ili električne energije, emisije stakleničkih plinova ili da spriječi onečišćenje te inicijative za poboljšanje sigurnosti proizvoda i aktualne inicijative za poboljšanje radnih uvjeta i jednakog postupanja na radnom mjestu, **osposobljavanje** o održivosti za svoje radnike i partnerstva za projekte održivosti;
 - (b) **politike** održivosti, jesu li javno dostupne i sve zasebne okolišne, socijalne i upravljačke politike u svrhu održivosti;
 - (c) sve buduće inicijative ili planove za budućnost koji se provode u svrhu održivosti i
 - (d) **ciljeve** praćenja provedbe **politika** i napretka u ostvarenju tih ciljeva.

(*) Registrirana adresa je službena adresa poduzeća.

27. Takvi postupci, politike i buduće inicijative uključuju i sve što poduzeće poduzima da smanji svoje negativne i poveća svoje pozitivne **učinke** na ljude i okoliš, radi doprinosa održivosti gospodarstva. Dodatak B sadržava popis mogućih pitanja održivosti o kojima se mogu objaviti informacije. Poduzeće za objavu tih informacija može koristiti obrazac iz točke 14. Priloga II. ovoj Preporuci.
28. Ako objavljuje i informacije iz proširenog modula, poduzeće informacije iz odjeljka B2 dopunjuje podacima iz odjeljka C2.

OSNOVNI MODUL – OKOLIŠNI POKAZATELJI

B3 – **Energija i emisije stakleničkih plinova**

29. Poduzeće objavljuje svoju ukupnu potrošnju energije u KW, s raščlambom prema tablici u nastavku ako za nju može dobiti potrebne informacije:

	Iz obnovljivih izvora	Iz neobnovljivih izvora	Ukupno
Električna energija (iskazana na računima za komunalne usluge)			
Goriva			

30. Poduzeće objavljuje svoju procjenu **bruto emisija stakleničkih plinova** u tonama ekvivalenta CO₂ uzimajući u obzir sadržaj standarda za poduzeća iz Protokola o stakleničkim plinovima (verzija iz 2004.), uključujući:
- (a) emisije stakleničkih plinova iz opsega 1 u tonama ekvivalenta CO₂ (iz izvora u vlasništvu ili pod kontrolom) i
 - (b) **emisije stakleničkih plinova iz opsega 2 na temelju lokacije** u tonama ekvivalenta CO₂ (tj. emisije iz proizvodnje nabavljene energije, kao što su električna energija, energija za grijanje, para ili energija za hlađenje).
31. Poduzeće objavljuje svoj intenzitet emisija stakleničkih plinova koji se izračunava tako da se **bruto emisije stakleničkih plinova** objavljene u skladu s točkom 30. podijele s „prihodima (u novčanim jedinicama)” objavljenima u skladu s točkom 24. podtočkom (e) alinejom iv. ⁽⁹⁾

B4 – **Onečišćenje zraka, vode i tla**

32. Ako u skladu sa zakonom ili drugim nacionalnim propisom već ima obvezu izvjestiti nadležna tijela o svojim emisijama onečišćivača ili ako o tome izvještava dobrovoljno u sustavu upravljanja okolišem, poduzeće objavljuje koje onečišćivače i u kojoj količini ispušta u zrak, vodu i tlo u svojem poslovanju. Ako su te informacije već javno dostupne, poduzeće može alternativno navesti upućivanje na dokument u kojem su objavljene, na primjer relevantnu poveznicu na jedinstveni lokator resursa (URL) ili na internetsku stranicu.

B5 – **Bioraznolikost**

33. Poduzeće objavljuje broj i površinu (u hektarima ili m²) **lokacija** koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem koje se nalaze na **područjima osjetljivima na bioraznolikost** ili u njihovoj **blizini**.
34. Poduzeće može objaviti pokazatelje **korištenja zemljišta** (u hektarima ili m²):
- (a) ukupno korištenje zemljišta;
 - (b) ukupno prekriveno područje;
 - (c) ukupno **područje očuvanja prirode** na lokaciji i
 - (d) ukupno **područje očuvanja prirode** izvan lokacije.

⁽⁹⁾ U budućoj internetskoj verziji Standarda NMSP to će se izračunavati automatski.

B6 – **Voda**

35. Poduzeće objavljuje svoje ukupno **povlačenje vode**, tj. količinu vode povučene unutar granica organizacije (ili postrojenja), a isto zasebno iskazuje količinu vode povučene na **lokacijama** koje se nalaze u područjima s velikim nedostatkom vode.
36. Ako u svojim proizvodnim procesima troši znatne količine vode (npr. procesi toplinske energije kao što su sušenje ili proizvodnja električne energije, proizvodnja dobara, poljoprivredno navodnjavanje itd.), poduzeće objavljuje svoju **potrošnju vode** koja se izračunava kao razlika između njegova **povlačenja vode** i ispuštanja vode iz njegovih poslovnih procesa.

B7 – **Korištenje resursa, kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom**

37. Poduzeće objavljuje primjenjuje li i kako **načela kružnog gospodarstva**.
38. Poduzeće objavljuje:
- (a) ukupnu godišnju količinu proizvedenog otpada, s raščlambom na neopasni i opasni;
 - (b) ukupnu godišnju količinu otpada odvojenog za **recikliranje** ili oporabu i
 - (c) godišnji maseni protok relevantnih korištenih materijala ako poduzeće posluje u sektoru s velikim protokom materijala (npr. industrijska proizvodnja, građenje, pakiranje i drugo).

OSNOVNI MODUL – SOCIJALNI POKAZATELJI

B8 – **Radna snaga – Opća obilježja**

39. Poduzeće objavljuje broj **zaposlenih** ili ekvivalent punog radnog vremena po sljedećim pokazateljima:
- (a) vrsta ugovora o radu (na određeno ili neodređeno vrijeme);
 - (b) spol i
 - (c) zemlja u kojoj je sklopljen ugovor o radu ako poduzeće posluje u više zemalja.
40. Ako ima više od 50 **zaposlenih**, poduzeće objavljuje stope fluktuacije zaposlenih u izvještajnom razdoblju.

B9 – **Radna snaga – Zdravstvena zaštita i sigurnost**

41. Poduzeće objavljuje sljedeće informacije o **zaposlenima**:
- (a) broj i stopu **priznatih nesreća na radu** i
 - (b) broj smrtnih slučajeva zbog ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.

B10 – **Radnici – Plaće, kolektivno pregovaranje i osposobljavanje**

42. Poduzeće objavljuje:
- (a) primaju li **zaposleni plaću** jednaku ili višu od minimalne **plaće** u zemlji na koju se izvještaj odnosi, koja se određuje izravno na temelju nacionalnog propisa o minimalnog plaći ili na temelju **kolektivnog ugovora**;
 - (b) postotnu razliku u **plaćama** između **zaposlenih** žena i muškaraca. Poduzeće te informacije nije dužno objaviti ako ima manje od 150 zaposlenih, uz napomenu da će se taj prag od 7. lipnja 2031. smanjiti na 100 zaposlenih;
 - (c) postotak **zaposlenih** obuhvaćenih **kolektivnim ugovorima** i
 - (d) prosječan broj sati **osposobljavanja** po **zaposleniku** i spolu.

OSNOVNI MODUL – UPRAVLJAČKI POKAZATELJI

B11 – Osuđujuće presude i novčane kazne za korupciju i podmićivanje

43. Ako je u izvještajnom razdoblju bilo osuđujućih presuda ili novčanih kazni, poduzeće objavljuje broj osuđujućih presuda i ukupan iznos novčanih kazni izrečenih za povredu propisa o borbi protiv **korupcije** i **podmićivanja**.

Prošireni modul

44. Ovaj se modul odnosi na objave detaljnih informacija koje su, osim onih iz osnovnog modula, potrebne poslovnim partnerima poduzeća, kao što su ulagači, banke i korporativni klijenti. Objave iz ovog modula u skladu su s obvezama sudionika na financijskom tržištu i korporativnih klijenata na temelju relevantnih zakona i drugih propisa. Odražavaju i informacije koje su poslovnim partnerima potrebne za ocjenu profila rizičnosti poduzeća u smislu održivosti, npr. kao (potencijalnog) dobavljača ili (potencijalnog) dužnika.
45. U nastavku su navedene informacije iz poglavlja od C1 do C9 koje se razmatraju i objavljuju ako su primjenjive na poslovanje i organizaciju poduzeća. Ako se neka od tih informacija ne objavi, smatra se da nije primjenjiva.
46. Dodatne upute o objavama iz odjeljaka od C1 do C9 navedene su u točkama od 145. do 180. Priloga II. ovoj Preporuci.

PROŠIRENI MODUL – OPĆE INFORMACIJE

C1 – Strategija: Poslovni model i održivost – Inicijative

47. Poduzeće objavljuje bitne elemente svojeg poslovnog modela i strategije, uključujući:
- (a) opis bitnih skupina proizvoda i/ili usluga koje nudi;
 - (b) opis bitnih tržišta na kojima posluje (npr. B2B, veleprodajno, maloprodajno, zemlje);
 - (c) opis glavnih poslovnih odnosa (npr. glavni dobavljači, kupci, distribucijski kanali) i
 - (d) ako strategija sadržava bitne elemente koji se odnose ili utječu na pitanja održivosti, kratak opis tih bitnih elemenata.

C2 – Opis postupaka, politika i budućih inicijativa za prelazak na održivije gospodarstvo

48. Ako je uvelo konkretne postupke, **politike** ili buduće inicijative za prelazak na održivije gospodarstvo koje je već objavilo u skladu s odjeljkom B2 iz osnovnog modula, poduzeće navodi njihov kratak opis. Poduzeće u tu svrhu može koristiti obrazac iz točke 149. Priloga II. ovoj Preporuci.
49. Poduzeće može navesti zaposlene najviše razine, ako ju je odredilo, koji su odgovorni za provedbu tih politika.

PROŠIRENI MODUL – OKOLIŠNI POKAZATELJI

Razmatranja za objave o emisijama stakleničkih plinova iz odjeljka B3 (osnovni modul)

50. Ovisno o vrsti djelatnosti poduzeća, može biti primjereno objaviti količine emisija stakleničkih plinova iz opsega 3 (vidjeti točku 10. ovog Standarda), kako bi se prikupile informacije o **učincima lanca vrijednosti** poduzeća na klimatske promjene.

51. Emisije iz opsega 3 su **neizravne emisije stakleničkih plinova** (osim iz opsega 2) koje nastaju u **lancu vrijednosti** poduzeća. Obuhvaćaju aktivnosti iz operacija poduzeća na početku (npr. nabava robe, usluga i kapitalnih dobara, transport nabavljene robe itd.) i na kraju njegova lanca vrijednosti (npr. transport i distribucija proizvoda poduzeća, korištenje prodane robe, ulaganja itd.).
52. Ako odluči objaviti te pokazatelje, poduzeće bi trebalo navesti upućivanje na 15 vrsta emisija stakleničkih plinova iz opsega 3 utvrđenih u standardu za poduzeća iz Protokola o stakleničkim plinovima i detaljno opisanih u standardu za obračun i izvještavanje o lancu vrijednosti (opseg 3) iz Protokola o stakleničkim plinovima. Kad objavljuje informacije o emisijama stakleničkih plinova iz opsega 3, poduzeće na temelju vlastite procjene navodi bitne kategorija iz opsega 3 (u skladu sa *standardom za obračun i izvještavanje o lancu vrijednosti (opseg 3)*). Dodatne upute o specifičnim metodama izračuna za svaku kategoriju poduzeće može pronaći u Tehničkim smjernicama za izračun emisija iz opsega 3, koje su dio protokola o emisijama stakleničkih plinova.
53. Ako u objavama o emisijama iz opsega 1 i 2 objavljuje specifične informacije o svojim emisijama iz opsega 3, poduzeće ih iskazuje zajedno s informacijama koje se traže u poglavlju B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova.

C3 – Ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova i klimatska tranzicija

54. Ako je utvrdilo **ciljne vrijednosti** smanjenja emisija stakleničkih plinova, poduzeće ih za emisije iz opsega 1 i 2 objavljuje u apsolutnim vrijednostima. U skladu s točkama 50. i 53. i ako je utvrdilo ciljne vrijednosti za smanjenje emisija iz opsega 3, poduzeće navodi i ciljne vrijednosti za značajne emisije iz opsega 3. Osobito navodi:
- (a) ciljnu godinu i vrijednost u ciljnoj godini;
 - (b) baznu godinu i vrijednost u baznoj godini;
 - (c) jedinice u kojima su iskazane **ciljne vrijednosti**;
 - (d) udio emisija iz opsega 1 i 2 te opsega 3, ako ga objavljuje, na koje se ciljna vrijednost odnosi i
 - (e) popis glavnih mjera koje namjerava poduzeti da bi ostvarilo svoje **ciljne vrijednosti**.
55. Ako je poduzeće koje posluje u sektorima koji znatno utječu na klimu ⁽⁶⁾ donijelo tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena, može objaviti informacije o tom planu i objasniti kako plan doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova.
56. Ako poduzeće posluje u sektorima koji znatno utječu na klimu i nije donijelo tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena, navodi namjerava li ga i kada donijeti.

C4 – Klimatski rizici

57. Ako je utvrdilo opasnosti i tranzicijske događaje povezane s klimatskim promjenama koji mu stvaraju klimatske rizike, poduzeće treba:
- (a) ukratko opisati takve opasnosti i tranzicijske događaje povezane s klimatskim promjenama;
 - (b) objaviti kako je procijenilo izloženost i osjetljivost svoje imovine, aktivnosti i **lanca vrijednosti** prema tim opasnostima i tranzicijskim događajima;
 - (c) objaviti **razdoblja** utvrđenih opasnosti i tranzicijskih događaja i
 - (d) objaviti je li za koje opasnosti i tranzicijske događaje poduzelo mjere **prilagodbe klimatskim promjenama**.

⁽⁶⁾ Sektori koji znatno utječu na klimu su oni navedeni u odjeljcima od A do H i odjeljku M NACE-a, kako je definirano u Prilogu I. Delegiranoj uredbi (EU) 2023/137.

58. Poduzeće može objaviti potencijalne negativne učinke klimatskih rizika koji kratkoročno, srednjoročno ili dugoročno mogu utjecati na njegovu financijsku uspješnost ili poslovne operacije te navesti je li rizike ocijenilo kao visoke, srednje ili niske.

PROŠIRENI MODUL – SOCIJALNI POKAZATELJI

C5 – Dodatna (opća) obilježja radne snage

59. Ako ima više od 50 **zaposlenih**, poduzeće može objaviti udio žena i muškaraca na upravljačkoj razini u izvještajnom razdoblju.
60. Ako poduzeće ima 50 ili više zaposlenih, može objaviti broj samozaposlenih osoba bez osoblja koje rade isključivo za poduzeće i radnika privremeno zaposlenih preko poduzetnika kojima je „zapošljavanje” primarna djelatnost.

C6 – Dodatne informacije o vlastitoj radnoj snazi – Politike i procesi zaštite ljudskih prava

61. Poduzeće objavljuje odgovore na sljedeća pitanja:
- (a) Ima li kodeks ponašanja ili **politiku** zaštite ljudskih prava za **vlastitu radnu snagu**? (DA/NE)
 - (b) Ako ima, obuhvaća li:
 - i. dječji rad (DA/NE);
 - ii. prisilni rad (DA/NE);
 - iii. trgovinu ljudima (DA/NE);
 - iv. diskriminaciju (DA/NE);
 - v. sprečavanje nesreća (DA/NE) ili
 - vi. drugo (DA/NE – ako je odgovor da, navesti).
 - (c) Ima li za **vlastitu radnu snagu** mehanizam za rješavanje pritužbi? (DA/NE)

C7 – Slučajevi ozbiljnog kršenja ljudskih prava

62. Poduzeće objavljuje odgovore na sljedeća pitanja:
- (a) Ima li među osobama iz **vlastite radne snage** potvrđenih slučajeva koji se odnose na:
 - i. dječji rad (DA/NE);
 - ii. prisilni rad (DA/NE);
 - iii. trgovinu ljudima (DA/NE);
 - iv. diskriminaciju (DA/NE) ili
 - v. drugo (DA/NE – ako je odgovor da, navesti).
 - (b) Ako ima, može opisati **mjere** poduzete u tim **slučajevima**.
 - (c) Ima li poduzetnik saznanja o potvrđenim **slučajevima s radnicima u lancu vrijednosti, pogođenim zajednicama, potrošačima i krajnjim korisnicima**? Ako ima, navesti.

PROŠIRENI MODUL – UPRAVLJAČKI POKAZATELJI

C8 – Prihodi od određenih djelatnosti i isključenje iz referentnih vrijednosti EU-a

63. Ako posluje u jednom ili više od sljedećih sektora, poduzeće objavljuje prihode ostvarene od:
- (a) kontroverznog oružja (protupješačke mine, kazetno streljivo, kemijsko i biološko oružje);
 - (b) uzgoja i proizvodnje duhana;

- (c) fosilnih goriva (ugljen, nafta i plin), (tj. ako prihode ostvaruje od istraživanja, rudarenja, vađenja, proizvodnje, prerade, skladištenja, rafiniranja ili distribucije, uključujući prijevoz, skladištenje i trgovinu, fosilnih goriva kako je definirano u članku 2. točki 62. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾), uključujući raščlambu prihoda ostvarenih od ugljena, nafte i plina ili
 - (d) proizvodnje kemikalija ako se poduzeće bavi proizvodnjom pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda.
64. Poduzeće objavljuje li je isključeno iz referentnih vrijednosti EU-a koje su usklađene s Pariškim sporazumom, kako je opisano u točki 177. Priloga II. ovoj Preporuci.

C9 – Omjer žena i muškaraca u upravljačkom tijelu

65. Ako ima upravljačko tijelo, poduzeće objavljuje udio žena i muškaraca u tom tijelu.

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unije i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Pojam	Definicija
Sprečavanje nesreća	Sprečavanje nesreća odnosi se na politike i inicijative za sprečavanje nesreća na radnom mjestu te sigurnost i dobrobit zaposlenih. To se ne odnosi samo na mjere za smanjenje fizičkih rizika, nego i poticanje sigurnog i uključivog radnog okruženja bez diskriminacije i uznemiravanja.
Mjere	Mjere se odnose na (i) mjere i akcijske planove (uključujući tranzicijske planove) koji se provode kako bi se osiguralo da poduzeće ostvaruje utvrđene ciljeve i kojima poduzeće nastoji utjecati na značajne učinke, rizike i prilike i (ii) odluke o potrebnim financijskim, ljudskim ili tehnološkim resursima.
Pogođene zajednice	Osobe ili skupine koje žive ili rade na istom geografskom području na koje utječe ili bi moglo utjecati poslovanje izvještajnog poduzeća ili njegove operacije na početku i na kraju njegova lanca vrijednosti. Pogođene zajednice mogu varirati od onih koje žive u blizini mjesta poslovanja poduzeća (lokalne zajednice) do onih koje žive na određenoj udaljenosti. Pogođene zajednice uključuju stvarno i potencijalno pogođene autohtone narode.
Područje osjetljivo na bioraznolikost	Područja osjetljiva na bioraznolikost uključuju: Mrežu zaštićenih područja Natura 2000, spomenike svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti te druga zaštićena područja, iz Dodatka D Prilogu II. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2021/2139.
Podmićivanje	Nepošteno uvjeravanje nekoga da djeluje u nečiju korist dajući mu dar u novcu ili drugi poticaj.
Poslovno ponašanje	Sljedeća se pitanja u ovom Standardu zajednički nazivaju „poslovno ponašanje ili pitanja poslovnog ponašanja”: (a) poslovna etika i korporativna kultura, uključujući borbu protiv korupcije i podmićivanja, zaštitu zviždača te dobrobit životinja; (b) upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući prakse plaćanja, osobito zakašnjenja plaćanja malim i srednjim poduzećima; (c) aktivnosti i obveze poduzeća koje se odnose na iskorištavanje njegova političkog utjecaja, što uključuje njegove aktivnosti lobiranja.
Dječji rad	Rad koji djeci uskraćuje djetinjstvo, narušava potencijal i dostojanstvo i štetan je za njihov fizički i mentalni razvoj. Uključuje rad koji je mentalno, fizički, socijalno ili moralno opasan i/ili utječe na njihovo školovanje (jer im onemogućuje pohađanje nastave).
Kolektivno pregovaranje	Svi pregovori između poslodavca, skupine poslodavaca ili jedne ili više organizacija poslodavaca, s jedne strane, i jednog ili više sindikata ili, ako nisu uključeni, predstavnika radnika koje su oni propisno izabrali i ovlastili u skladu s nacionalnim zakonima i propisima, s druge strane, radi (i) određivanja radnih uvjeta i uvjeta zapošljavanja i/ili (ii) uređivanja odnosa između poslodavaca i radnika i/ili uređivanje odnosa između poslodavaca ili njihovih organizacija i organizacija radnika.

Pojam	Definicija
Korupcija	Zlouporaba dodijeljenih ovlasti radi stjecanja privatne koristi koju mogu potaknuti pojedinci ili organizacije. Uključuje prakse kao što su poticajna plaćanja, prijevare, iznuda, tajni sporazum i pranje novca. Uključuje i nudenje ili primanje dara, zajma, naknade, nagrade ili druge koristi kao poticaja da se učini nešto nepošteno ili nezakonito ili čime se krši povjerenje u poslovanje poduzeća. Može uključivati novčane ili naknade u naravi, kao što su besplatna roba, darovi i godišnji odmori, ili posebne osobne usluge u svrhu neprimjerene koristi ili koje mogu stvoriti moralni pritisak da se primi takva korist.
Potrošači	Osobe koje kupuju, konzumiraju ili koriste robu i usluge za osobne potrebe, svoje ili tuđe, a ne radi preprodaje ni u komercijalne, trgovačke, poslovne, obrtničke niti profesionalne svrhe.
Klasificirani podaci	Klasificirani podaci EU-a kako su definirani u Odluci Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a ili koje klasificira jedna od država članica i označuje u skladu s Dodatkom B toj odluci Vijeća. „Klasificirani podaci EU-a” znači svaki podatak koji je označen stupnjem tajnosti EU-a i čije neovlašteno objavljivanje može uzrokovati različit stupanj štete interesima Europske unije ili jedne ili više država članica. Klasificirani podaci imaju četiri stupnja tajnosti: <i>top secret</i> , <i>secret</i> , <i>confidential</i> , <i>restricted</i> (na temelju definicije iz Odluke Vijeća).
Načela kružnog gospodarstva	Europska načela kružnog gospodarstva su upotrebljivost, mogućnost ponovne uporabe, mogućnost popravka, rastavljanje, ponovna proizvodnja ili obnova, recikliranje, recirkulacija biološkim ciklusom, druga moguća optimizacija korištenja proizvoda i materijala.
Prilagodba klimatskim promjenama	Postupak prilagodbe stvarnim i očekivanim klimatskim promjenama i njihovim učincima.
Fizički rizici klimatskih promjena	Rizici koji proizlaze iz klimatskih promjena koji mogu biti uzrokovani događajima (akutni) ili dugoročnim promjenama (kronični) u klimatskim obrascima. Akutni fizički rizici proizlaze iz posebnih opasnosti, posebno vremenskih prilika kao što su oluje, poplave, požari ili toplinski valovi. Kronični fizički rizici proizlaze iz dugotrajnijih promjena klime, kao što su promjene temperature i njihovih učinaka na povećanje razine mora, smanjenu dostupnost vode, gubitak bioraznolikosti i promjene u produktivnosti zemljišta i tla.
Izravne emisije stakleničkih plinova (opseg 1)	Izravne emisije stakleničkih plinova iz izvora koji su u vlasništvu ili pod kontrolom poduzeća.
Diskriminacija	Diskriminacija može biti izravna ili neizravna. Izravna diskriminacija nastaje kad se prema osobi postupa lošije nego prema drugima u sličnoj situaciji. Neizravna diskriminacija nastaje kad se naizgled neutralnim pravilom određena osoba ili skupina osoba istih obilježja dovodi u nepovoljan položaj.
Zaposlenik	Osoba koja je u radnom odnosu s poduzećem u skladu s nacionalnim pravom ili praksom.
Krajnji korisnici	Osobe koje u konačnici koriste ili kojima su namijenjeni određeni proizvodi i usluge.
Prisilni rad	Svaki rad ili usluga koji se od neke osobe zahtijeva pod prijetnjom bilo kakve kazne i za koje se ta osoba nije ponudila dobrovoljno, u skladu s Konvencijom Međunarodne organizacije rada br. 29 iz 1930. Taj pojam obuhvaća sve situacije u kojima su osobe na bilo koji način primorane obavljati neki posao.

Pojam	Definicija
Mehanizam za pritužbe	Svi rutinski, državni ili izvandržavni, pravosudni ili izvansudski postupci u kojima dionici mogu iznositi pritužbe i zatražiti pravni lijek. Primjeri državnih pravosudnih i izvansudskih mehanizama za pritužbe uključuju sudove, radne sudove, nacionalne institucije za ljudska prava, nacionalne kontaktne točke u skladu sa Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća, urede pravobranitelja, agencije za zaštitu potrošača, regulatorna nadzorna tijela i državne urede za pritužbe. Izvandržavni mehanizmi za pritužbe uključuju mehanizme za pritužbe kojima upravlja poduzeće, samostalno ili zajedno s dionicima, kao što su mehanizmi za pritužbe na operativnoj razini i kolektivno pregovaranje, uključujući mehanizme uspostavljene kolektivnim pregovaranjem. Uključuju i mehanizme kojima upravljaju industrijska udruženja, međunarodne organizacije, organizacije civilnog društva ili skupine dionika. Mehanizmima za pritužbe na operativnoj razini upravlja organizacija samostalno ili u suradnji s drugim stranama te su izravno dostupni dionicima organizacije. Omogućuju rano i izravno utvrđivanje i rješavanje pritužbi, čime se sprečava eskalacija štete i pritužbi. Omogućuju i važne povratne informacije o djelotvornosti dužne pažnje organizacije od onih koji su izravno pogođeni. U skladu s UN-ovim vodećim načelom br. 31, djelotvorni mehanizmi za pritužbe legitimni su, dostupni, predvidljivi, pravični, transparentni, usklađeni s pravima i izvor su kontinuiranog učenja. Osim tih kriterija, djelotvorni mehanizmi za pritužbe na operativnoj razini temelje se i na suradnji i dijalogu. Organizaciji može biti teže procijeniti djelotvornost mehanizama za pritužbe u kojima sudjeluje nego u onima koje je sama uspostavila.
Staklenički plinovi	Za potrebe ovog Standarda, staklenički plinovi su šest plinova iz Kyotskog protokola: ugljikov dioksid (CO ₂), metan (CH ₄), dušikov oksid (N ₂ O), dušikov trifluorid (NF ₃), fluorougljikovodici (HFC-i), perfluorougljici (PFC-i) i sumporov heksafluorid (SF ₆).
Upravljanje	Upravljanje je sustav pravila, postupaka i procesa za usmjeravanje i kontrolu poduzeća.
Bruto emisije stakleničkih plinova	Bruto emisije stakleničkih plinova su ukupne emisije koje poduzeće ispušta u atmosferu, bez odbitaka za uklanjanje ugljika ili drugih prilagodbi.
Opasni otpad	Otpad koji ima barem jedno od opasnih svojstava iz Priloga III. Direktivi 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o otpadu.
Trgovina ljudima	Vrbovanje, prijevoz, transfer, skrivanje ili primanje osoba, uključujući razmjenu ili prijenos kontrole nad tim osobama, primjenom prijetnje, sile ili nekog drugog oblika prisile, otmicom, obmanom, prijevarom, zlouporabom ovlasti ili položaja bespomoćnosti, davanjem ili primanjem plaćanja ili koristi da bi se postigla privola osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom, a u svrhu izrabljivanja.
Nezgodna	Sudski postupak ili pritužba evidentirana kod poduzeća ili nadležnih tijela u okviru službenog postupka ili slučaj neusklađenosti koji je poduzeće utvrdilo uspostavljenim postupcima. Uspostavljeni postupci za utvrđivanje slučajeva neusklađenosti mogu uključivati revizije sustava upravljanja, službene programe praćenja ili mehanizme za pritužbe.
Neizravne emisije stakleničkih plinova (opseg 2)	Neizravne emisije posljedica su poslovanja poduzeća, ali nastaju na izvorima koji su u vlasništvu ili pod kontrolom drugog poduzeća. Emisije stakleničkih plinova iz opsega 2 neizravne su emisije iz proizvodnje nabavljene ili stečene električne energije, pare, energije za grijanje ili hlađenje koju je poduzeće potrošilo.

Pojam	Definicija
Učinak	Učinak koji poduzeće ima ili bi moglo imati na gospodarstvo, okoliš i ljude, uključujući utjecaj na njihova ljudska prava, koji proizlazi iz poslovanja poduzeća i njegovih poslovnih odnosa. Učinci mogu biti stvarni ili potencijalni, negativni ili pozitivni, kratkoročni ili dugoročni, namjerni ili nenamjerni te povratni ili nepovratni. Ti učinci ukazuju na negativan ili pozitivan doprinos poduzeća održivom razvoju. Učinci na gospodarstvo, okoliš i ljude uzajamno su povezani. Učinci organizacije na okoliš odnose se na učinke na žive organizme i nežive elemente, što uključuje zrak, zemljište, vodu i ekosustave. Organizacija može utjecati na okoliš na primjer potrošnjom energije, korištenjem zemljišta, vode i drugih prirodnih resursa. Učinci organizacije na ljude podrazumijevaju učinke na pojedince i skupine ljudi, kao što su zajednice, osjetljive skupine ili društvo. Uključuje i učinke organizacije na ljudska prava. Organizacija može utjecati na ljude zapošljavanjem (npr. plaće koje isplaćuje zaposlenima), svojim lancem vrijednosti (npr. radni uvjeti dobavljačevih radnika) te svojim proizvodima i uslugama (npr. njihova sigurnost i dostupnost).
Prenamjena zemljišta	Ljudsko korištenje određenog područja u određenu svrhu (npr. za stanovanje, poljoprivredu, rekreaciju, industriju itd.). Pod utjecajem je pokrova zemljišta (trava, asfalt, drveće, golo tlo, voda, itd.). Prenamjena zemljišta odnosi se na promjenu u načinu na koji ljudi koriste zemljište ili upravljaju njime, koja može dovesti do promjene pokrova zemljišta.
Emisije stakleničkih plinova iz opsega 2 po lokaciji	Emisije iz električne energije, energije za grijanje ili hlađenje i pare koju je izvještajno poduzeće nabavilo, steklo i utrošilo, koje se izračunavaju metodom „pripisivanja” po lokaciji kojom se emisije proizvođača pripisuju krajnjim korisnicima. Odražavaju prosječni intenzitet emisija iz mreža iz kojih se troši električna energija i za tu se metodu uglavnom koriste podaci o prosječnom faktoru emisija iz mreže. Izvor emisija iz opsega 2 obično je oprema koja troši struju (elektromotori, rasvjeta, zgrade itd.), toplinu (grijanje u industrijskim procesima, zgradama itd.), paru (industrijski procesi) i energiju za hlađenje (industrijski procesi, zgrade itd.).
Područje očuvanja prirode	„Područje očuvanja prirode” područje je namijenjeno prvenstveno očuvanju ili obnavljanju prirode. Može se nalaziti na lokaciji i uključuje elemente kao što su krov, fasada, drenaža vode, projektirane za promicanje bioraznolikosti. Ta se područja mogu nalaziti i izvan lokacije organizacije ako je to područje u vlasništvu ili pod upravljanjem organizacije i ako je prvenstveno namijenjeno promicanju biološke raznolikosti.
U blizini (područja osjetljivog na bioraznolikost)	U kontekstu odjeljka B5 – Bioraznolikost, pojam „u blizini” odnosi se na područje koje se nalazi uz područje osjetljivo na bioraznolikost ili se s njime (djelomično) preklapa.
Vlastita radna snaga / vlastiti radnici	Zaposleni koji su u radnom odnosu s poduzećem („zaposlenici”) i radnici koji nisu u radnom odnosu, koji mogu biti pojedinačni ugovaratelji koji obavljaju radove za poduzeće („samozaposlene osobe”) ili osobe koje ustupaju poduzeća koja prvenstveno obavljaju „djelatnosti zapošljavanja” (oznaka NACE O 78).
Plaća	Uobičajena osnovna ili minimalna plaća ili koja druga naknada, u novcu ili u naravi, koju radnik u radnom odnosu prima od poslodavca, izravno ili neizravno („dopunske ili varijabilne komponente”). „Platni razred” znači bruto godišnja plaća i odgovarajuća bruto satnica. „Medijalni platni razred” znači platni razred u odnosu na koji polovina radnika koje zapošljava poslodavac zarađuje više, a polovina manje.

Pojam	Definicija
Politika	Skup ili okvir općih ciljeva i načela upravljanja na temelju kojih poduzeće donosi odluke. Politikom se provodi strategija ili odluka uprave poduzeća o održivosti. Za svaku politiku odgovorne su definirane osobe i za svaku je politiku utvrđeno područje primjene i najmanje jedan cilj (ovisno o slučaju, povezan s mjerljivim ciljnim vrijednostima). Politika se provodi mjerama ili akcijskim planovima. Na primjer, poduzeće s manje resursa može imati tek pokoju ili nijednu politiku formaliziranu u nekom dokumentu, ali to nužno ne znači da nema nikakvu politiku. Poduzeće koje još nije formaliziralo neku politiku, ali ima provedbene mjere ili definirane ciljne vrijednosti kojima radi na održivosti, objavljuje te mjere i ciljne vrijednosti.
Radioaktivni otpad	Svaki radioaktivni materijal u plinovitom, tekućem ili čvrstom stanju za koji se ne predviđa daljnja uporaba, u skladu s člankom 3. stavkom 7. Direktive Vijeća 2011/70/Euratom ⁽¹⁾ .
Priznate nesreće ili ozljede na radu i profesionalne bolesti	Nesreća na radu je događaj koji ima fizičke ili mentalne posljedice odnosno ozljedu ili oboljenje. Događa se za vrijeme obavljanja profesionalne djelatnosti ili posla. Pojam „priznata” znači da je dijagnozu postavio liječnik ili drugi licencirani zdravstveni djelatnik. Ozljeda na radu ili profesionalna bolest koja može uzrokovati smrt, odsutnost s posla, ograničen rad ili premještanje na drugo radno mjesto, liječenje osim prve pomoći ili gubitak svijesti. Ozljede za koje nije potrebno liječenje osim prve pomoći obično se ne priznaju.
Recikliranje	Svaki postupak uporabe kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode, materijale ili tvari za izvornu ili drugu svrhu. Recikliranje obuhvaća preradu organskog materijala, ali ne uključuje energetske uporabu i preradu u materijal koji se koristi kao gorivo ili materijal za nasipavanje.
Energija iz obnovljivih izvora	Energija iz obnovljivih nefosilnih izvora energije kao što je energija vjetra, solarna energija (toplinska i fotonaponska) te geotermalna energija, energija iz okoliša, energija plime, oseke, valova i slična energija iz oceana, hidroenergija, biomasa, plin dobiven na odlagalištu otpada, plin dobiven iz uređaja za obradu otpadnih voda i bioplin ⁽²⁾ .
Prekriveno područje	Prekriveno područje znači svaka površina na kojoj je izvorno tlo prekriveno (npr. ceste) pa je postalo nepropusno. Ta nepropusnost može utjecati na okoliš.
Osjetljivi podaci	Osjetljivi podaci kako su definirani u Uredbi (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu. Osjetljivi podaci znači informacije i podaci, uključujući klasificirane podatke, koje se mora zaštititi od neovlaštenog pristupa ili otkrivanja zbog obveza utvrđenih u pravu Unije ili nacionalnom pravu ili kako bi se zaštitila privatnost ili sigurnost fizičke ili pravne osobe.
Lokacija	Lokacija jednog ili više fizičkih postrojenja. Lokacijom se može smatrati i cijelo područje na kojem se nalazi fizičko postrojenje kad isti ili razni vlasnici ili operateri imaju nekoliko fizičkih postrojenja sa zajedničkom infrastrukturuom i određenim objektima.
Ciljne vrijednosti	Mjerljivi ciljevi i rezultati održivosti koje MSP namjerava ostvariti. Poduzeće ih može postaviti dobrovoljno ili na temelju svojih zakonskih obveza.

Pojam	Definicija
Razdoblja	Poduzeće pri sastavljanju izvještaja o održivosti usvaja sljedeća razdoblja: (a) kratkoročno razdoblje – godina dana; (b) srednjoročno razdoblje – od dvije do pet godina i (c) dugoročno razdoblje – više od pet godina.
Osposobljavanje	Inicijative koje je poduzeće pokrenulo radi održavanja i/ili poboljšanja vještina i znanja vlastitih radnika. Može uključivati razne metodologije, kao što su osposobljavanje na lokaciji i osposobljavanje na internetu.
Lanac vrijednosti	Cijeli niz aktivnosti, resursa i odnosa povezanih s poslovnim modelom poduzeća i vanjskim okruženjem u kojem posluje. Lanac vrijednosti obuhvaća aktivnosti, resurse i odnose koje poduzeće koristi i na koje se oslanja kako bi razvilo svoje proizvode ili usluge, od osmišljavanja do isporuke, potrošnje i kraja životnog vijeka. Relevantne aktivnosti, resursi i odnosi uključuju: (a) one u poslovanju poduzeća, kao što su ljudski resursi; (b) one u opskrbnim, marketinškim i distribucijskim kanalima poduzeća, kao što su nabava materijala i usluga te prodaja i isporuka proizvoda i usluga i (c) financijsko, geografsko, geopolitičko i regulatorno okruženje u kojima poduzeće posluje. Lanac vrijednosti uključuje aktere na početku i na kraju lanca. Akteri na početku lanca vrijednosti poduzeća (npr. dobavljači) isporučuju proizvode ili usluge koje poduzeće koristi za razvoj proizvoda ili usluga. Subjekti na kraju lanca vrijednosti poduzeća (npr. distributeri, kupci) dobivaju proizvode ili usluge od poduzeća.
Nadnica	Bruto nadnica, bez promjenjivih komponenti kao što su prekovremeni rad i poticaji, i bez naknada, osim ako su zajamčene.
Potrošnja vode	Količina vode koja je u izvještajnom razdoblju povučena unutar granica poduzeća (ili postrojenja) i koja se u tom razdoblju ne ispušta natrag u vodni okoliš ili trećoj strani.
Povlačenje vode	Ukupna količina vode koja se unosi unutar granica poduzeća iz svih izvora i za bilo koju namjenu u izvještajnom razdoblju.
Radnik u lancu vrijednosti	Pojedinac koji obavlja posao u lancu vrijednosti poduzeća, bez obzira na postojanje ili prirodu ugovornog odnosa s tim poduzećem. U ESRS-u radnici u lancu vrijednosti obuhvaćaju sve radnike na početku i na kraju lanca vrijednosti na koje poduzeće utječe ili može znatno utjecati. To uključuje učinke koji su povezani s poslovanjem i lancem vrijednosti poduzeća, među ostalim putem njegovih proizvoda ili usluga i njegovih poslovnih odnosa. Uključuje sve radnike koji nisu obuhvaćeni pojmom „vlastita radna snaga” (koji uključuje osobe koje su u radnom odnosu s poduzećem („zaposlenici”) i radnike koji nisu u radnom odnosu i mogu biti pojedinačni ugovaratelji koji rade za poduzeće („samozaposlene osobe”) ili osobe koje ustupaju poduzeća koja prvenstveno obavljaju djelatnosti zapošljavanja (oznaka NACE O 78).

(¹) Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom od 19. srpnja 2011. o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom.

(²) Članak 2. stavak 1. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, članak 2. točka 1. (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

Dodatak B:

Popis mogućih pitanja održivosti

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda i sadržava popis mogućih pitanja održivosti.

Tema	Pitanje održivosti: Podtema	Pitanje održivosti: Dodatna podtema
Klimatske promjene	— Prilagodba klimatskim promjenama — Ublažavanje klimatskih promjena — Energetika	
Onečišćenje	— Onečišćenje zraka — Onečišćenje vode — Onečišćenje tla — Onečišćenje živih organizama i prehrambenih resursa — Zabrinjavajuće tvari — Posebno zabrinjavajuće tvari — Mikroplastika	
Vodni i morski resursi	— Voda — Morski resursi	— Potrošnja vode — Povlačenje vode — Ispuštanje vode — Ispuštanje vode u oceane — Vađenje i korištenje morskih resursa
Bioraznolikost i ekosustavi	— Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti	— Klimatske promjene — Prenamjena zemljišta, prenamjena slatke vode i prenamjena mora — Izravno iskorištavanje — Invazivne strane vrste — Onečišćenje — Drugo
	— Učinci na stanje vrsta	— Primjeri: — Veličina populacije vrsta — Globalni rizik od izumiranja vrsta
	— Učinci na opseg i stanje ekosustava	— Primjeri: — Degradacija zemljišta — Dezertifikacija — Brtvljenje tla
	— Učinci usluga ekosustava i ovisnosti o tim uslugama	
Kružno gospodarstvo	— Priljevi sredstava, uključujući iskorištavanje resursa — Odljevi resursa povezani s proizvodima i uslugama — Otpad	
Vlastita radna snaga	— Radni uvjeti	— Sigurna radna mjesta — Radno vrijeme — Odgovarajuće plaće — Socijalni dijalog — Sloboda udruživanja, postojanje radničkih vijeća i prava radnika na informiranje, savjetovanje i sudjelovanje — Kolektivno pregovaranje, uključujući broj radnika obuhvaćenih kolektivnim ugovorima

Tema	Pitanje održivosti: Podtema	Pitanje održivosti: Dodatna podtema
		— Ravnoteža između poslovnog i privatnog života — Zdravlje i sigurnost
	— Jednako postupanje i mogućnosti za sve	— Rodna ravnopravnost i jednaka plaća za rad jednake vrijednosti — Osposobljavanje i razvoj vještina — Zapošljavanje i uključivanje osoba s invaliditetom — Mjere protiv nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu — Raznolikost
	— Ostala prava iz radnog odnosa	— Dječji rad — Prisilni rad — Odgovarajući smještaj — Privatnost
Radnici u lancu vrijednosti	— Radni uvjeti	— Sigurna radna mjesta — Radno vrijeme — Odgovarajuće plaće — Socijalni dijalog — Sloboda udruživanja, uključujući postojanje radničkih vijeća — Kolektivno pregovaranje — Ravnoteža između poslovnog i privatnog života — Zdravlje i sigurnost
	— Jednako postupanje i mogućnosti za sve	— Rodna ravnopravnost i jednaka plaća za rad jednake vrijednosti — Osposobljavanje i razvoj vještina — Zapošljavanje i uključivanje osoba s invaliditetom — Mjere protiv nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu — Raznolikost
	— Ostala prava iz radnog odnosa	— Dječji rad — Prisilni rad — Odgovarajući smještaj — Vodoopskrba i odvodnja — Privatnost
Pogođene zajednice	— Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica	— Odgovarajući smještaj — Odgovarajuća prehrana — Vodoopskrba i odvodnja — Učinci povezani sa zemljištem — Učinci povezani sa sigurnošću
	— Građanska i politička prava zajednica	— Sloboda izražavanja — Sloboda okupljanja — Učinci na borbe za ljudska prava
	— Prava autohtonih zajednica	— Dobrovoljan, prethodni i informiran pristanak — Samoodređenje — Kulturna prava

Tema	Pitanje održivosti: Podtema	Pitanje održivosti: Dodatna podtema
Potrošači i krajnji korisnici	— Učinci povezani s informacijama za potrošače i/ili krajnje korisnike	— Privatnost — Sloboda izražavanja — Pristup (kvalitetnim) informacijama
	— Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika	— Zdravlje i sigurnost — Sigurnost osobe — Zaštita djece
	— Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika	— Nediskriminacija — Pristup proizvodima i uslugama — Odgovorne Marketinške prakse
Poslovno ponašanje	— Korporativna kultura — Zaštita zviždača — Dobrobit životinja — Politički angažman — Upravljanjem odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	
	— Korupcija i podmićivanje	— Sprečavanje i otkrivanje, uključujući osposobljavanje — Incidenti

Dodatak C:

Popratne informacije za sudionike na financijskim tržištima koji su korisnici podataka koji se objavljuju na temelju ovog Standarda (usklađenje s propisima EU-a)

66. Ovaj je Dodatak relevantan za korisnike izvještaja o održivosti. U tablici u nastavku navode se financijski podaci o održivosti koji se iskazuju u modulima ovog Standarda i odgovaraju potrebama raznih korisnika (banke, ulagači, velika poduzeća).
67. U stupcu „Broj DR i naslov” navode se objave financijskih podataka o održivosti iz osnovnog i proširenog modula. U stupcu „SFDR tablica 1” i/ili „EBA, treći stup” i/ili „Uredba o referentnim vrijednostima” navodi se odnos između tih objava i propisa relevantnih za korisnike izvještaja o održivosti (banke, drugi ulagači).

Tema: Okolišni / socijalni / upravljački aspekti	Broj DR i naslov				SFDR tablica 1 i/ili EBA, treći stup i/ili Uredba o referentnim vrijednostima
Osnovni modul					
Opće informacije	B1 – Osnova za sastavljanje Poduzeće objavljuje: vii. geografsku poziciju lokacija koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem.				EBA, treći stup ⁽¹⁾
Okoliš	B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova Poduzeće objavljuje svoju ukupnu potrošnju energije u KW, s raščlambom prema tablici u nastavku ako za nju može dobiti potrebne informacije:				SFDR ⁽²⁾
		Iz obnovljivih izvora	Iz neobnovljivih izvora	Ukupno	
	Električna energija (iskazana na računima za komunalne usluge)				
	Goriva				
Okoliš	B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova Poduzeće objavljuje svoju procjenu bruto emisija stakleničkih plinova u tonama ekvivalenta CO ₂ uzimajući u obzir sadržaj standarda za poduzeća iz Protokola o stakleničkim plinovima (verzija iz 2004.), uključujući: (a) emisije stakleničkih plinova iz opsega 1 u tonama ekvivalenta CO ₂ (iz izvora u vlasništvu ili pod kontrolom) i (b) emisije stakleničkih plinova iz opsega 2 na temelju lokacije u tonama ekvivalenta CO ₂ (tj. emisije iz proizvodnje nabavljene energije, kao što su električna energija, energija za grijanje, para ili energija za hlađenje).				SFDR ⁽³⁾ Referentna vrijednost ⁽⁴⁾
Okoliš	B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova Poduzeće objavljuje svoj intenzitet emisija stakleničkih plinova koji se izračunava tako da se „ukupne emisije stakleničkih plinova” objavljene u skladu s točkom 30. podijele s „prihodima (u novčanim jedinicama)” objavljenima u skladu s točkom 24. podtočkom (e) alinejom iv.				SFDR ⁽⁵⁾ Referentna vrijednost ⁽⁶⁾

Tema: Okolišni / socijalni / upravljački aspekti	Broj DR i naslov	SFDR tablica 1 i/ili EBA, treći stup i/ili Uredba o referentnim vrijednostima
Okoliš	B4 – Onečišćenje zraka, vode i tla Ako u skladu sa zakonom ili drugim nacionalnim propisom već ima obvezu izvijestiti nadležna tijela o svojim emisijama onečišćivača ili ako o tome izvještava dobrovoljno u sustavu upravljanja okolišem, poduzeće objavljuje koje onečišćivače i u kojoj količini ispušta u zrak, vodu i tlo u svojem poslovanju. Ako su te informacije već javno dostupne, poduzeće može alternativno navesti upućivanje na dokument u kojem su objavljene, na primjer relevantnu poveznicu na jedinstveni lokator resursa (URL) ili na internetsku stranicu.	SFDR ⁽⁷⁾
Okoliš	B5 – Bioraznolikost Poduzeće objavljuje broj i površinu (u hektarima) lokacija koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem koje se nalaze u blizini područja osjetljivog na bioraznolikost.	SFDR ⁽⁸⁾
Okoliš	B7 – Korištenje resursa, kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom Poduzeće objavljuje: (a) ukupnu godišnju količinu proizvedenog otpada, s raščlambom na neopasni i opasni.	SFDR ⁽⁹⁾
Socijalni aspekti	B9 – Radna snaga – Zdravstvena zaštita i sigurnost Poduzeće objavljuje sljedeće informacije o zaposlenima : (a) broj i stopu priznatih nesreća na radu i (b) broj smrtnih slučajeva zbog ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.	SFDR ⁽¹⁰⁾ Referentna vrijednost ⁽¹¹⁾
Socijalni aspekti	B10 – Radnici – Plaće, kolektivno pregovaranje i osposobljavanje Poduzeće objavljuje: (b) postotnu razliku u plaćama između zaposlenih žena i muškaraca. Poduzeće te informacije nije dužno objaviti ako ima manje od 150 zaposlenih, uz napomenu da će se taj prag od 7. lipnja 2031. smanjiti na 100 zaposlenih;	SFDR ⁽¹²⁾
Upravljanje	B11 – Osuđujuće presude i novčane kazne za korupciju i podmićivanje Ako je u izvještajnom razdoblju bilo osuđujućih presuda ili novčanih kazni, poduzeće objavljuje broj osuđujućih presuda i ukupan iznos novčanih kazni izrečenih za povredu propisa o borbi protiv korupcije i podmićivanja.	Referentna vrijednost ⁽¹³⁾
Prošireni modul		
Okoliš	Razmatranja za objave o emisijama stakleničkih plinova iz odjeljka B3 (osnovni modul) Ako u objavama o emisijama iz opsega 1 i 2 objavljuje specifične informacije o svojim emisijama iz opsega 3, poduzeće ih iskazuje zajedno s informacijama koje se traže u poglavlju B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova.	SFDR ⁽¹⁴⁾ Referentna vrijednost ⁽¹⁵⁾

Tema: Okolišni / socijalni / upravljajući aspekti	Broj DR i naslov	SFDR tablica 1 i/ili EBA, treći stup i/ili Uredba o referentnim vrijednostima
Okoliš	C3 – Ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova Ako je utvrdilo ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova, poduzeće ih za emisije iz opsega 1 i 2 objavljuje u apsolutnim vrijednostima. U skladu s točkama 50. i 53. i ako je utvrdilo ciljne vrijednosti za smanjenje emisija iz opsega 3, poduzeće navodi i ciljne vrijednosti za značajne emisije iz opsega 3. Osobito navodi: (a) ciljnu godinu i vrijednost u ciljnoj godini; (b) baznu godinu i vrijednost u baznoj godini; (c) jedinice u kojima su iskazane ciljne vrijednosti; (d) udio emisija iz opsega 1 i 2 te opsega 3, ako ga objavljuje, na koje se ciljna vrijednost odnosi i (e) popis glavnih mjera koje namjerava poduzeti da bi ostvarilo svoje ciljne vrijednosti. Ako je poduzeće koje posluje u sektorima koji znatno utječu na klimu ⁽¹⁶⁾ donijelo tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena, može objaviti informacije o tom planu i objasniti kako plan doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova. Ako poduzeće posluje u sektorima koji znatno utječu na klimu i nije donijelo tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena, navodi namjerava li ga i kada donijeti.	SFDR16 ⁽¹⁷⁾ Referentna vrijednost ⁽¹⁸⁾ EBA, treći stup ⁽¹⁹⁾ Referentna vrijednost ⁽²⁰⁾
Okoliš	C4 – Klimatski rizici Ako je utvrdilo opasnosti i tranzicijske događaje povezane s klimatskim promjenama koji mu stvaraju klimatske rizike, poduzeće treba: (a) ukratko opisati takve opasnosti i tranzicijske događaje povezane s klimatskim promjenama; (b) objaviti kako je procijenilo izloženost i osjetljivost svoje imovine, aktivnosti i lanca vrijednosti prema tim opasnostima i tranzicijskim događajima; (c) objaviti razdoblja utvrđenih opasnosti i tranzicijskih događaja i (d) objaviti je li i za koje opasnosti i tranzicijske događaje poduzelo mjere prilagodbe klimatskim promjenama. Poduzeće može objaviti potencijalne negativne učinke klimatskih rizika koji kratkoročno, srednjoročno ili dugoročno mogu utjecati na njegovu financijsku uspješnost ili poslovne operacije te navesti je li rizike ocijenilo kao visoke, srednje ili niske.	Referentna vrijednost ⁽²¹⁾ EBA, treći stup ⁽²²⁾

Tema: Okolišni / socijalni / upravljajući aspekti	Broj DR i naslov	SFDR tablica 1 i/ili EBA, treći stup i/ili Uredba o referentnim vrijednostima
Socijalni aspekti	C6 – Dodatne informacije o vlastitoj radnoj snazi – Politike i procesi zaštite ljudskih prava Poduzeće objavljuje odgovore na sljedeća pitanja: (a) Ima li kodeks ponašanja ili politiku zaštite ljudskih prava za vlastitu radnu snagu? (DA/NE) (b) Ako ima, obuhvaća li: i. dječji rad (DA/NE); ii. prisilni rad (DA/NE); iii. trgovinu ljudima (DA/NE); iv. diskriminaciju (DA/NE); v. sprečavanje nesreća (DA/NE) ili vi. drugo (DA/NE – ako je odgovor da, navesti). Ima li za vlastitu radnu snagu mehanizam za rješavanje pritužbi? (DA/NE)	Referentna vrijednost ⁽²³⁾ SFDR ⁽²⁴⁾
Socijalni aspekti	C7 – Slučajevi ozbiljnog kršenja ljudskih prava Poduzeće objavljuje odgovore na sljedeća pitanja: (a) Ima li među osobama iz vlastite radne snage potvrđenih slučajeva koji se odnose na: i. dječji rad (DA/NE); ii. prisilni rad (DA/NE); iii. trgovinu ljudima (DA/NE); iv. diskriminaciju (DA/NE) ili v. drugo (DA/NE – ako je odgovor da, navesti). (b) Ako ima, može opisati mjere poduzete u tim slučajevima. Ima li poduzetnik saznanja o potvrđenim slučajevima s radnicima u lancu vrijednosti, pogođenim zajednicama, potrošačima i krajnjim korisnicima? Ako ima, navesti.	SFDR ⁽²⁵⁾ Referentna vrijednost ⁽²⁶⁾
Upravljanje	C8 – Prihodi od određenih sektora i isključenje iz referentnih vrijednosti EU-a Ako posluje u jednom ili više od sljedećih sektora, poduzeće objavljuje prihode ostvarene od: (a) kontroverznog oružja (protupješačke mine, kazetno streljivo, kemijsko i biološko oružje);	SFDR ⁽²⁷⁾ Referentna vrijednost ⁽²⁸⁾

Tema: Okolišni / socijalni / upravljački aspekti	Broj DR i naslov	SFDR tablica 1 i/ili EBA, treći stup i/ili Uredba o referentnim vrijednostima
	(b) uzgoja i proizvodnje duhana;	EBA, treći stup ⁽²⁹⁾ Referentna vrijednost ⁽³⁰⁾
	(c) fosilnih goriva (ugljen, nafta i plin), (tj. ako prihode ostvaruje od istraživanja, rudarenja, vađenja, proizvodnje, prerade, skladištenja, rafiniranja ili distribucije, uključujući prijevoz, skladištenje i trgovinu, fosilnih goriva kako je definirano u članku 2. točki 62. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća), uključujući raščlambu prihoda ostvarenih od ugljena, nafte i plina) ili	SFDR ⁽³¹⁾ EBA, treći stup ⁽³²⁾ Referentna vrijednost ⁽³³⁾
	(d) proizvodnje kemikalija ako se poduzeće bavi proizvodnjom pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda.	SFDR ⁽³⁴⁾ EBA, treći stup ⁽³⁵⁾
	Poduzeće objavljuje li je isključeno iz referentnih vrijednosti EU-a koje su usklađene s Pariškim sporazumom, kako je opisano u točki 177. Priloga II. ovoj Preporuci.	EBA, treći stup ⁽³⁶⁾ Referentna vrijednost ⁽³⁷⁾
Upravljanje	C9 – Omjer žena i muškaraca u upravljačkom tijelu Ako ima upravljačko tijelo, poduzeće objavljuje udio žena i muškaraca u tom tijelu.	SFDR ⁽³⁸⁾ Referentna vrijednost ⁽³⁹⁾

⁽¹⁾ Taj zahtjev za objavljivanje u skladu je sa zahtjevima iz Provedbene uredbe Komisije (EU) 2022/2453 – obrazac 5: Knjiga pozicija – Fizički rizik klimatskih promjena: Izloženosti koje podliježu fizičkom riziku.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2019/2088 (SFDR), obvezni pokazatelj br. 5 u tablici 1 Priloga I. („Udio potrošnje i proizvodnje energije iz neobnovljivih izvora”).

⁽³⁾ Uredba (EU) 2019/2088 (SFDR), obvezni pokazatelji br. 1 i 2 u tablici 1 Priloga I. („Emisije stakleničkih plinova, ugljični otisak”).

⁽⁴⁾ Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816, članak 5. stavak 1., članak 6. i članak 8. stavak 1.

⁽⁵⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz obveznog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 3 u tablici 1 Priloga I. povezanoj Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Intenzitet emisija stakleničkih plinova u društvima u koja se ulaže”).

⁽⁶⁾ Usklađene su s člankom 8. stavkom 1. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/1818 (Uredba o referentnim vrijednostima u području klime).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlazi iz (a) dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 2 iz tablice 2 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Emisije onečišćujućih tvari u zraku”); (b) pokazatelja br. 8 u tablici 1 Priloga I. („Emisije u vodu”); (c) pokazatelja br. 1 u tablici 2 Priloga I. („Emisije neorganskih onečišćujućih tvari”) i (d) pokazatelja br. 3 u tablici 2 Priloga I. („Emisije tvari koje oštećuju ozonski omotač”).

⁽⁸⁾ Uredba (EU) 2019/2088 (SFDR), obvezni pokazatelj br. 7 u tablici 1 Priloga I. („Djelatnosti koje negativno utječu na područja osjetljiva na bioraznolikost”).

⁽⁹⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz obveznog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 9 u tablici 1 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Udio opasnog otpada i radioaktivnog otpada”).

⁽¹⁰⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer odražavaju dodatni pokazatelj glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno **pokazateljem br. 2 iz tablice 3** Priloga I. povezanoj delegiranoj uredbi u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Stopa nesreća”).

- (¹¹) Administratori referentnih vrijednosti objavljuju okolišne, socijalne i upravljačke čimbenika na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2020/1816 kako je utvrđeno pokazateljem „Ponderirani prosječni omjer nesreća, ozljeda, smrtnih slučajeva” iz odjeljaka 1. i 2. Priloga II.
- (¹²) Uredba (EU) 2019/2088 (SFDR), obvezni pokazatelj br. 12 u tablici 1 Priloga I. („Neusklađena razlika u plaćama na temelju spola”) i Uredba (EU) 2020/1816 o referentnim vrijednostima, pokazatelj „Ponderirana prosječna razlika u plaćama na temelju spola” iz odjeljaka 1. i 2. Priloga II.
- (¹³) Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816, pokazatelj „Broj osuđujućih presuda i iznos novčanih kazni zbog kršenja propisa o suzbijanju korupcije i podmićivanja” u odjeljcima 1 i 2 Priloga II.
- (¹⁴) Uredba (EU) 2019/2088 (SFDR), obvezni pokazatelji br. 1 i 2 u tablici 1 Priloga I. („Emisije stakleničkih plinova, ugljični otisak”)
- (¹⁵) Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816, članak 5. stavak 1., članak 6. i članak 8. stavak 1.
- (¹⁶) Sektori koji znatno utječu na klimu su oni navedeni u odjeljcima od A do H i odjeljku M NACE-a, kako je definirano u Prilogu I. Delegiranoj uredbi (EU) 2023/137.
- (¹⁷) Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 4 u tablici 2 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Ulaganja u društva koja nemaju inicijative za smanjenje emisija ugljika”).
- (¹⁸) Te su informacije u skladu s člankom 6. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/1818 (Uredba o referentnim vrijednostima u području klime).
- (¹⁹) Te su informacije u skladu s člankom 449.a Uredbe (EU) br. 575/2013; Provedbena uredba Komisije (EU) 2022/2453, obrazac 3: Knjiga pozicija – Tranzicijski rizik klimatskih promjena: Pokazatelji usklađenosti
- (²⁰) Te su informacije usklađene s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća (Europski zakon o klimi) i člankom 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/1818 (Uredba o referentnim vrijednostima u području klime).
- (²¹) Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816, Prilog II.: Okolišni čimbenici koje treba razmotriti za imovinu na kojoj se temelji referentna vrijednost.
- (²²) EBA, treći stup: ITS – obrazac 5: Knjiga pozicija – Fizički rizik klimatskih promjena: Izloženosti koje podliježu fizičkom riziku i EBA, treći stup: ITS – obrazac 2: Knjiga pozicija kojima se ne trguje – Tranzicijski rizik klimatskih promjena: Krediti s nekretninom kao kolateralom – Energetska učinkovitost kolaterala.
- (²³) Te su informacije potrebne administratorima referentnih vrijednosti kako bi mogli objavljivati okolišne, socijalne i upravljačke čimbenike na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2020/1816 kako je utvrđeno pokazateljem „Izloženost referentnog portfelja poduzećima bez politika dužne pažnje o pitanjima obuhvaćenima temeljnim konvencijama od 1 do 8 Međunarodne organizacije rada” iz odjeljaka 1. i 2. Priloga II.
- (²⁴) Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz obveznog i dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 11 iz tablice 1 Priloga I. („Udio ulaganja u društva u koja se ulaže koja nemaju politike za praćenje usklađenosti s načelima UNGC-a ili Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća ili mehanizmima za rješavanje pritužbi zbog kršenja načela UNGC-a ili Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća”), pokazateljem br. 5 iz tablice 3 Priloga I. („Udio ulaganja u društva u koja se ulaže koja nemaju mehanizme za rješavanje pritužbi o kadrovskim pitanjima”) i pokazateljem br. 9 iz tablice 3 Priloga I. („Udio ulaganja u subjekte koji nemaju politiku zaštite ljudskih prava”) Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima.
- (²⁵) Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz obveznog i dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka kako je utvrđeno pokazateljem br. 10 iz tablice 1 Priloga I. i pokazateljem br. 14 iz tablice 3 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 i u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Povrede načela UNGC-a i smjernica OECD-a” i „Broj utvrđenih slučajeva ozbiljnih problema i kršenja ljudskih prava”).
- (²⁶) Te su informacije potrebne administratorima referentnih vrijednosti kako bi mogli objavljivati okolišne, socijalne i upravljačke čimbenika na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2020/1816 kako je utvrđeno pokazateljem „Broj sastavnica referentne vrijednosti koje su predmet kršenja socijalnih obveza (apsolutni broj i relativni udio u svim sastavnicama referentne vrijednosti), kako je navedeno u međunarodnim ugovorima i konvencijama, načelima Ujedinjenih naroda i, ako je primjenjivo, nacionalnim propisima” iz odjeljaka 1. i 2. Priloga II.
- (²⁷) Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka iz pokazatelja br. 14 u tablici 1 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Izloženost prema kontroverznom oružju (protupješačke mine, kazetno streljivo, kemijsko i biološko oružje”).
- (²⁸) Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1818, članak 12. stavak 1.: „Administratori referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom isključuju iz tih referentnih vrijednosti sva sljedeća poduzeća: poduzeća koja se bave bilo kojom djelatnošću povezanom s kontroverznim oružjem; i Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816, Prilog II.: Ponderirani prosječni postotak sastavnica referentne vrijednosti u sektoru kontroverznog oružja.”
- (²⁹) EBA, treći stup: Obrazac 1: Knjiga pozicija kojima se ne trguje – Tranzicijski rizik klimatskih promjena: Poduzeća koja se bave proizvodnjom duhanskih proizvoda isključena iz referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkama od (d) do (g) i člankom 12. stavkom 2. Uredbe o referentnim vrijednostima u području klime.

-
- ⁽³⁰⁾ Te su informacije potrebne administratorima referentnih vrijednosti kako bi mogli objavljivati okolišne, socijalne i upravljačke čimbenike na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2020/1818 kako je utvrđeno u članku 12. stavku 1. točki (b) i Prilogu II. Uredbi o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1816: „Ponderirani prosječni postotak sastavnica referentne vrijednosti u duhanskom sektoru.”
- ⁽³¹⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka iz pokazatelja br. 4 u tablici 1 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Izloženost prema društvima koja posluju u sektoru fosilnih goriva”).
- ⁽³²⁾ EBA, treći stup: Obrazac 1: Knjiga pozicija kojima se ne trguje – Tranzicijski rizik klimatskih promjena: Poduzeća koja se bave rudarstvom i vađenjem isključena iz referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkama od (d) do (g) i člankom 12. stavkom 2. Uredbe o referentnim vrijednostima u području klime.
- ⁽³³⁾ Uredba o referentnim vrijednostima (EU) 2020/1818, članak 12. stavak 1.
- ⁽³⁴⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka iz pokazatelja br. 9 u tablici 2 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Ulaganja u društva koja proizvode kemikalije”).
- ⁽³⁵⁾ EBA, treći stup: Obrazac 1: Knjiga pozicija kojima se ne trguje – Tranzicijski rizik klimatskih promjena: Poduzeća koja se bave rudarstvom i vađenjem isključena iz referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkama od (d) do (g) i člankom 12. stavkom 2. Uredbe o referentnim vrijednostima u području klime.
- ⁽³⁶⁾ Taj zahtjev za objavljivanje uključen je u skladu sa zahtjevima iz Provedbene uredbe Komisije (EU) 2022/2453 – obrazac 1 Tranzicijski rizik klimatskih promjena.
- ⁽³⁷⁾ Taj zahtjev za objavljivanje usklađen je s člankom 12. stavkom 1. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/1818 (Uredba o referentnim vrijednostima u području klime).
- ⁽³⁸⁾ Te su informacije potrebne sudionicima na financijskim tržištima na koje se primjenjuje Uredba (EU) 2019/2088 jer proizlaze iz dodatnog pokazatelja glavnih štetnih učinaka iz pokazatelja br. 13 u tablici 2 Priloga I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/1288 od 6. travnja 2022. o dopuni Uredbe (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila o objavljivanju informacija o održivim ulaganjima („Rodna raznolikost u upravi”).
- ⁽³⁹⁾ Te su informacije potrebne administratorima referentnih vrijednosti kako bi mogli objavljivati okolišne, socijalne i upravljačke čimbenike na koje se primjenjuje Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/1816 od 17. srpnja 2020. o dopuni Uredbe (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća kako je utvrđeno pokazateljem „Ponderirani prosječni omjer žena i muškaraca među članovima uprave” iz odjeljaka 1. i 2. Priloga II.
-

PRILOG II.

Praktične upute za primjenu standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća iz Priloga I. ovoj Preporuci

Ovaj Prilog sadržava praktične upute za primjenu standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća (NSMP) iz Priloga I. ovoj Preporuci.

Ovaj Prilog sadržava objašnjenja primjene određenih zahtjeva o objavljivanju informacija o održivosti iz standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća. Poduzećima i drugim dionicima na raspolaganju su i provedbene smjernice o ESRS-u koje je objavio EFRAG.

Komisija uputama iz ovog Priloga nastoji malim i srednjim poduzećima olakšati primjenu zahtjeva za objavljivanje informacija na troškovno prihvatljiv način i osigurati iskoristivost i usporedivost objavljenih informacija o održivosti. Ove će upute poduzećima omogućiti veću jasnoću i izvjesnost i tako doprinijeti ostvarenju Komisijina cilja da zahtjevi za izvještavanje o održivosti budu jednostavniji i da se smanji administrativno opterećenje za izvještajna poduzeća.

Upute iz ovog Priloga ni na koji način ne proširuju odredbe iz Preporuke Komisije niti iz standarda dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća iz Priloga I. toj preporuci. Svrha je ovog Priloga poduzetnicima olakšati provedbu u praksi relevantnih zahtjeva za objavljivanje informacija.

Osnovni modul: upute

1. Svrha je uputa u nastavku olakšati primjenu zahtjeva za objavljivanje informacija o održivosti iz točaka od 21. do 43. Priloga I. Preporuci Komisije o standardu dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća.
2. Upute su dio ekosustava u koji bi se mogao uključiti i razvoj budućih EFRAG-ovih smjernica za podršku, budućih digitalnih alata i podrške za provedbu (obrazovne aktivnosti, angažman dionika) kako bi se olakšalo razumijevanje nekih tehničkih elemenata uputa.
3. Ove su upute namijenjene poduzećima koja namjeravaju primjenjivati osnovni modul.

1.1. Upute za osnovni modul – Opće informacije**B1 – Osnova za sastavljanje**

4. Kad se na temelju točke 24. podtočke (e) alineje i. navodi pravni oblik poduzeća u skladu s nacionalnim propisima, poduzetnik može odabrati jedan od sljedećih oblika:
 - (a) privatno poduzeće s ograničenom odgovornošću;
 - (b) trgovačko društvo s jednim članom;
 - (c) partnerstvo;
 - (d) zadruga;
 - (e) drugo (navesti na temelju specifikacije pravnih oblika u zemlji).
5. Kad se na temelju točke 24. podtočke (e) alineje ii. navodi oznaka ili oznake NACE to se odnosi na oznake NACE statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti koje se koriste u Europskoj uniji. Te su oznake standardizirani način klasifikacije ekonomskih djelatnosti po sektorima, što omogućuje usporedbu i razumijevanje u državama članicama EU-a.

6. Oznaka NACE sastoji se od nekoliko znamenki od 2 do 5, ovisno o razini preciznosti identifikacije ekonomske djelatnosti. Popis oznaka NACE može se pronaći u Uredbi (EU) 2023/137.

Razina	Identifikacijska oznaka	Opis
1	Područje	Područja su označena jednoslovnom oznakom i definiraju 21 opće područje ekonomskih djelatnosti kao što su poljoprivreda, prerađivačka industrija ili trgovina.
2	Odjeljak	Odjelci su označeni dvoznamenkastom brojčanom oznakom i definiraju specifični sektor iz općeg područja ekonomskih djelatnosti. Ukupno ih je 88.
3	Skupina	Skupine su označene troznamenkastom brojčanom oznakom (s dvoznamenkastom oznakom odjeljka) i definiraju specifičnu djelatnost unutar sektora. Ukupno ih je oko 270.
4	Razred	Razredi su označeni četveroznamenkastom brojčanom oznakom (s oznakama odjeljka i skupine) i definiraju specifičnu djelatnost unutar skupine. Ukupno ih je oko 450.

7. Kad navode broj **zaposlenih** u skladu s točkom 24. podtočkom (e) alinejom v., ekvivalent punog radnog vremena (EPRV) je **broj zaposlenih u poduzeću u jedinicama ekvivalentnima punom radnom vremenu. Taj se broj izračunava tako da se broj radnih sati zaposlenika (ukupan tjedni broj odrađenih sati) podijeli s tjeđnim brojem sati odrađenih kod poslodavca u punom radnom vremenu (ukupan broj odrađenih sati zaposlenika koji rade u punom radnom vremenu).** Na primjer, zaposlenik koji svaki tjedan radi 25 sati u poduzeću u kojem je puno radno vrijeme u tjednu 40 sati iskazuje se kao 0,625 EPRV (tj. 25 / 40 sati).
8. Broj zaposlenih je ukupan broj osoba koje poduzeće zapošljava iskazan na kraju izvještajnog razdoblja ili kao prosjek tijekom izvještajnog razdoblja.
9. Kad iskazuje zemlju primarnih operacija i lokaciju značajne imovine u skladu s točkom 24. podtočkom (e) alinejama vi. i vii., poduzeće u tablici u nastavku objavljuje informacije za svaku od svojih **lokacija**:

Lokacije	Adresa	Poštanski broj	Grad	Zemlja	Koordinate (geolokacija)
Registrirani ured (npr.)					
Skladište (npr.)					
Industrijsko postrojenje (npr.)					

10. Smatra se da je lokacija poduzeća dionicima vrijedan podatak za procjenu rizika i prilika povezanih s MSP-om, osobito kad je riječ o pitanjima održivosti koja se odnose na **prilagodbu klimatskim promjenama**, vodu, ekosustave i bioraznolikost.
11. Geolokacija se navodi točkama u prostoru za pojedinačne objekte odnosno poligonima kojima se definiraju granice veće **lokacije**, kao što je poljoprivredno gospodarstvo, rudnik ili tvornica. Poduzetnik može navesti i klaster točaka koji omogućuje lakšu identifikaciju dotičnog područja. Točke u prostoru mogu se navesti kao koordinate, s pet decimalnih mjesta (npr. 0° 00' 0,036").

12. Kad objavljuje geografsku poziciju **lokacija** koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem, poduzetnik koordinate tih lokacija navodi u tablici iz točke 73. Poduzetnik može koordinate lokacija koje ima u vlasništvu, najmu ili pod upravljanjem odrediti pomoću internetskih alata za kartografsku vizualizaciju, a može koristiti i sve odgovarajuće softverske alate ili platforme za dodatno određivanje perimetra ili područja većih lokacija.
13. Kad je riječ o točki 25., potvrda održivosti može uključivati registrirane ekološke oznake iz EU-ova, nacionalnog ili međunarodnog sustava označivanja, koje odgovaraju glavnoj djelatnosti MSP-a. Na primjer, znak za okoliš EU-a odnosi se na specifične proizvode kao što su tekstilni proizvodi, obuća, pokrivači (npr. podne obloge na osnovi drva), proizvodi za čišćenje i osobnu njegu, elektronička oprema ili namještaj. Poduzetnicima su za dodatne informacije na raspolaganju *Skupine proizvoda sa znakom za okoliš EU-a i Katalog proizvoda*.

B2 – Postupci, politike i buduće inicijative za prelazak na održivije gospodarstvo

14. Poduzetnici za iskazivanje podataka iz odjeljka B2 mogu koristiti sljedeći obrazac.

	Imate li već uvedene prakse / politike / buduće inicijative o održivosti u kojima su obrađena neka od sljedećih pitanja održivosti? [DA / NE]	Jesu li javno dostupni? [DA / NE]	Sadržavaju li te politike neke ciljne vrijednosti? [DA / NE]
Klimatske promjene			
Onečišćenje			
Vodni i morski resursi			
Bioraznolikost i ekosustavi			
Kružno gospodarstvo			
Vlastita radna snaga			
Radnici u lancu vrijednosti			
Pogođene zajednice			
Potrošači i krajnji korisnici			
Poslovno ponašanje			

15. Poduzeća koja su zadruge mogu objaviti:

(a) stvarno sudjelovanje radnika, korisnika ili drugih zainteresiranih strana ili zajednica u upravljanju;

- (b) financijska ulaganja u kapital ili imovinu subjekata socijalne ekonomije iz preporuke Vijeća od 29. rujna 2023. (isključujući donacije i doprinose) i
- (c) svako ograničenje raspodjele dobiti povezane s obilježjima uzajamnosti ili vrstom djelatnosti koja obuhvaća usluge od općeg gospodarskog interesa.

Upute za vlastitu radnu snagu, radnike u lancu vrijednosti, pogođene zajednice, potrošače i (krajnje) korisnike

16. Dodatak B sadržava popis mogućih pitanja održivosti koji omogućuje uvid u pitanja održivosti koja se odnose na socijalna i ljudska prava. Taj popis može biti od koristi kad se utvrđuje mogu li se politikama, praksama ili budućim inicijativama dubinski otkloniti negativni **učinci** na ljudska prava ili su one ograničene na određene skupine pogođenih dionika (npr. radnici na početku **lanca vrijednosti**). Poduzetnici u svojim objavama mogu navesti i imaju li postupke za rješavanje pritužbi na povrede ljudskih prava.

1.2. Upute za osnovni modul – Okolišni pokazatelji

B3 – Energija i emisije stakleničkih plinova

Učinci na klimu: potrošnja energije i emisije stakleničkih plinova

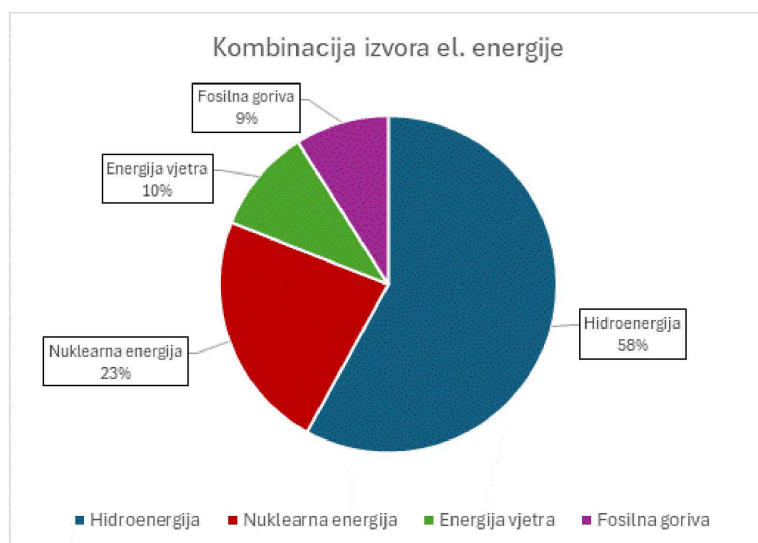
17. Poduzeća u skladu s točkama 29. i 30. objavljuju svoje klimatske **učinke** navodeći informacije o svojoj potrošnji energije i **emisijama stakleničkih plinova**. Ova uputa o objavama informacija iz odjeljka B3 nije dodatak objavama iz točke 29. (o potrošnji energije) i točke 30. (o emisijama stakleničkih plinova), nego joj je svrha naglasiti glavni cilj i objasniti kontekst osnovnih objava iz odjeljka B3.

Potrošnja energije

18. Potrošnja energije bitno utječe na klimatske **učinke**. Zato je bitno objaviti količinu i vrstu energenata (npr. fosilna goriva kao što su ugljen, nafta i prirodni plin odnosno **energija iz obnovljivih izvora**) i njihovu kombinaciju. Na primjer, mogu se objaviti informacije o ukupnoj potrošnji energije s raščlambom na fosilna goriva i električnu energiju. Može se objaviti i raščlamba na potrošnju nabavljene električne energije i one iz vlastite proizvodnje iz obnovljivih izvora. U nastavku je primjer informacija koje se traže u točki 29.

	Potrošnja energije iz obnovljivih izvora (MWh)	Potrošnja energije iz neobnovljivih izvora (MWh)	Ukupno 202 (x) Potrošnja energije (MWh)
<i>Električna energija (iskazana na računima za komunalne usluge)</i>	300	186	486
<i>Goriva</i>	3	7	10

19. Poduzeće koje fosilna goriva (npr. prirodni plin, naftu) ili goriva iz obnovljivih izvora (npr. biogoriva, kao što su biodizel i bioetanol) nabavlja radi proizvodnje električne, toplinske ili rashladne energije za vlastitu potrošnju, treba izbjeći dvostruki izračun. Zato će sadržaj energije iz nabavljenog goriva obračunati samo kao potrošnju goriva, ali neće ponovno obračunavati niti iskazati potrošnju struje i energije za grijanje proizvedene iz tog goriva. Kad se električna energija proizvodi bez goriva, iz obnovljivih izvora kao što su sunce ili vjetar, poduzetnik količinu proizvedene i potrošene energije obračunava kao potrošnju energije.

20. Poduzetnik ne prebija svoju potrošnju svojom proizvodnjom energije čak ni ako energiju proizvedenu na lokaciji prodaje trećoj osobi za njezinu potrošnju. I kad objavljuje informacije o potrošnji energije koju samo proizvede, poduzetnik izbjegava dvostruki izračun potrošnje goriva. Ako proizvodi električnu energiju iz obnovljivog ili obnovljivog izvora goriva, a zatim troši proizvedenu struju, poduzeće u izračunu potrošnje goriva potrošnju energije obračunava samo jedanput. Udio potrošnje **energije iz obnovljivih izvora** može se izračunati na osnovi jamstava o podrijetlu, certifikata za energiju iz obnovljivih izvora ili kombinacije električne energije iskazane na računu za struju. Na računu za struju mogu biti navedeni potrošnja u jedinicama i postotak isporučene struje dobivene iz obnovljivih izvora, a primjer je naveden u nastavku.
21. Kad priprema informacije o potrošnji energije koje se traže u skladu s točkom 29., poduzetnik isključuje sirovine i goriva koji ne izgaraju za potrebe proizvodnje energije. Poduzeće koje troši gorivo kao sirovinu može zasebno objaviti informacije o toj potrošnji.

Konverzija različitih jedinica energije

22. Poduzeća objavljuju informacije o svojoj potrošnji konačne energije, a to je količina energije koja mu je isporučena, na primjer u megavatsatima (MWh) nabavljene struje od postrojenja za proizvodnju vodene pare primljene preko obližnjeg industrijskog postrojenja ili dizelskog goriva kupljenog na benzinskim postajama. Električna energija izrijeком se odnosi na toplinsku i rashladnu energiju i vodenu paru. Goriva uključuju sve što sagorijeva, npr. plin, prirodni plin, biomasu itd.
23. U točki 29. navedeno je da je MWh jedinica za mjerenje potrošnje energije. Kad su podaci za gorivo i biomasu iskazani u drugim jedinicama, kao što je sadržaj energije (npr. kJ, Btu), obujam (npr. litra, m³) ili masa (npr. metrička tona, američka tona), potrebno ih je preračunati u MWh.
24. Kad se potrošnja goriva mjeri masom (npr. drveta, ugljena), poduzetnik bi trebao:
- pronaći podatak o neto ogrjevnoj vrijednosti (npr. kJ/metričkoj toni, TJ/Gg) goriva (može to biti tipična vrijednost koju objavljuju pouzdani izvori, na primjer Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC), ili se može dobiti od dobavljača ili izračunati interno);
 - preračunati neto ogrjevnju vrijednost u MWh/toni, na primjer:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,78 \text{ MWh}; 1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1 \text{ 000 t}$$

$$11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 * 277,78 / 1 \text{ 000 t} = 3,31 \text{ MWh/toni};$$
 - izračunati sadržaj energije mase, na primjer:

$$1 \text{ 245 345 t} * 3,31 \text{ MWh/toni} = 4 \text{ 117 111 MWh}.$$

25. Za tekuća bi goriva poduzetnik trebao:

(a) preračunati podatak o obujmu u masu, pomnožiti masu s gustoćom goriva, na primjer:

dizel = 4 456 000 l; gustoća dizela = 0,84 kg/l

$4\,456\,000\text{ (l)} \cdot 0,84\text{ (kg/l)} = 3\,743\,040\text{ kg} = 3\,743\text{ t}$;

(b) izračunati sadržaj energije tako što će pomnožiti masu s neto ogrjevnom vrijednosti, na primjer:
 $3\,743\text{ [t]} \cdot 43\text{ [TJ/Gg]} = 3\,743\text{ t} \cdot 43\text{ TJ/(1\,000 [t])} = 160,95\text{ [TJ]}$; i

(c) preračunati TJ u MWh, na primjer: $1\text{ TJ} = 10^{12}\text{ J} = 277,778\text{ MWh}$

$160,95\text{ [TJ]} = 277,78\text{ [MWh/TJ]} \cdot 160,95\text{ [TJ]} = 44\,708\text{ MWh}$.

Izvor dokumentacije:

Podaci	Izvor dokumentacije
CDP	CDP Tehnička napomena: Preračunavanje podataka o gorivu u MWh

Emisije stakleničkih plinova

26. Kriterij iz točke 30. o **emisijama stakleničkih plinova** koje nastaju iz poslovanja poduzeća temelji se na definicijama i pravilima iz Protokola o emisijama stakleničkih plinova, vodećim standardom za izračun emisija stakleničkih plinova. U skladu s točkom 30., poduzeća trebaju iskazati informacije o svojim emisijama iz opsega 1 i 2. Emisije stakleničkih plinova iz opsega 1 obuhvaćaju izravne emisije iz izvora u vlasništvu ili pod kontrolom. Emisije iz opsega 2 **neizravne su emisije stakleničkih plinova** koje nastaju obavljanjem djelatnosti izvještajnog poduzeća (jer proizlaze iz energije koju je poduzeće potrošilo), koje međutim nastaju na izvorima koji su u vlasništvu ili pod kontrolom drugog poduzeća. U nastavku se navode dodatne upute o načinu izračuna emisija iz opsega 1 i 2.

27. Informacije o emisijama iz opsega 1 i 2 mogu se objaviti u sljedećem obliku:

	202(x) emisije stakleničkih plinova (tCO ₂ e)
Opseg 1	45
Opseg 2	6
<i>Ukupno</i>	51

28. Protokol o emisijama stakleničkih plinova globalni je standard za dosljedno i transparentno mjerenje, izvještavanje i praćenje emisija stakleničkih plinova. Korporativni standard obuhvaća upute o emisijama iz opsega 1, 2 i 3 za trgovačka društva i druge organizacije (nevladine organizacije, državna tijela itd.).

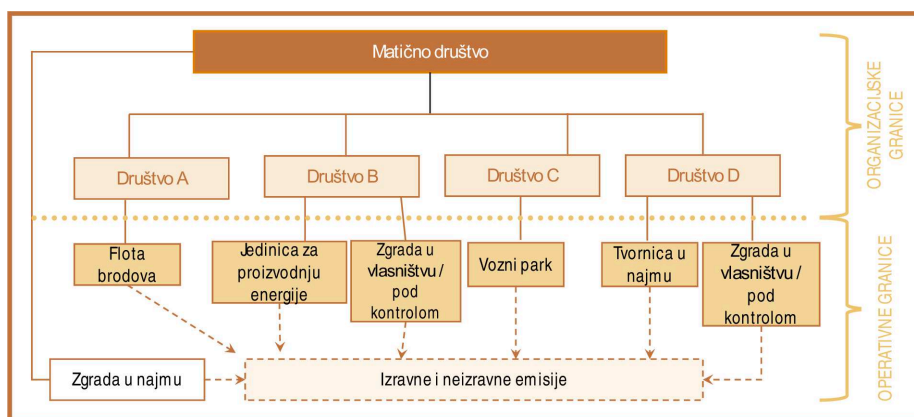
29. Kako bi se poduzećima osigurao pravedan način izračuna emisija, u Protokolu o emisijama stakleničkih plinova navodi se popis načela za izvještavanje:

- (a) relevantnost: osigurati da inventar emisija stakleničkih plinova prikazuje emisije stakleničkih plinova organizacije;
- (b) potpunost: osigurati da inventar emisija stakleničkih plinova obuhvaća sve izvore emisija stakleničkih plinova i aktivnosti unutar utvrđene granice;
- (c) usklađenost: osigurati usklađenost primijenjenih metoda koje omogućuju usporedivost tijekom vremena;
- (d) transparentnost: objaviti pretpostavke, reference i metode primijenjene pri obračunu emisija stakleničkih plinova i
- (e) točnost: osigurati da podaci o emisijama stakleničkih plinova budu dovoljno precizni i korisnicima omogućuće donošenje odluka.

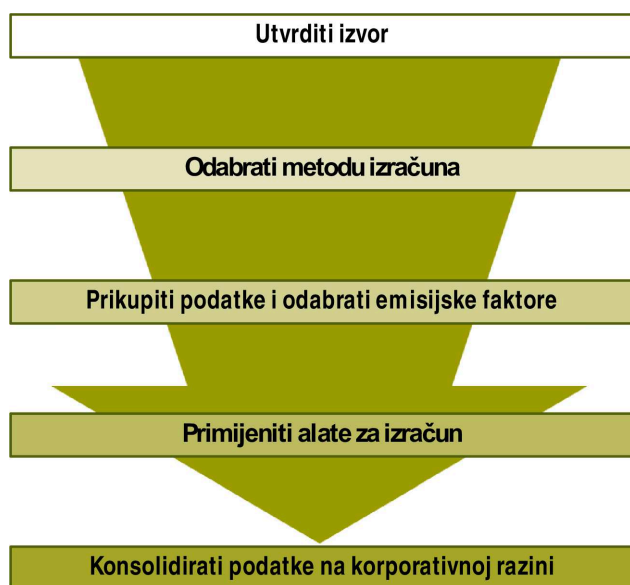
30. Poduzetnici se umjesto Protokolom o emisijama stakleničkih plinova mogu koristiti normom ISO 14064-1 ako je primjerenija za njihove izvještajne potrebe.

31. Za potrebe izvještavanja o emisijama stakleničkih plinova važno je utvrditi odgovarajuće granice kako bi se osigurala točnost inventara o emisijama stakleničkih plinova i izbjeglo dvostruko izračunavanje emisija. U Protokolu o emisijama stakleničkih plinova definirane su dvije glavne vrste granica – organizacijske i operativne.

- (a) Organizacijska granica: u Protokolu o emisijama stakleničkih plinova definirana je kao granica na temelju koje se ovisno o pristupu konsolidaciji određuju operacije u vlasništvu ili pod kontrolom izvještajnog poduzeća. Dva su moguća pristupa konsolidaciji emisija – vlasnički i kontrolni. Poduzetnik će odabrati pristup koji odgovara njegovim okolnostima.
- (b) Pristup vlasničkog udjela odnosi se na izračun emisija stakleničkih plinova iz operacija u skladu s vlasničkim udjelima u operaciji.
- (c) Poduzetnik koji primjenjuje kontrolni pristup izračunava emisije stakleničkih plinova iz operacija nad kojima ima financijsku ili operativnu kontrolu. Kad primjenjuju taj pristup konsolidaciji i iskazivanju svojih emisija u izvještaju, poduzeća će primijeniti kriterije operativne ili financijske kontrole.
 - i. Financijska kontrola znači da poduzeće ima financijsku kontrolu nad operacijom ako može usmjeravati financijske i operativne politike s ciljem ostvarivanja gospodarske koristi od njezina poslovanja.
 - ii. Operativna kontrola znači da poduzeće ima operativnu kontrolu nad operacijom ako ono ili jedno od njegovih društava kćeri ima potpunu ovlast za uvođenje i provedbu svojih operativnih politika u operaciji.
- (d) Operativna granica: u Protokolu o emisijama stakleničkih plinova definirana je kao granica na temelju koje se utvrđuju izravne i neizravne emisije iz operacija u vlasništvu ili pod kontrolom izvještajnog poduzeća. Na temelju te procjene poduzeće može utvrditi iz kojih operacija i izvora dolaze izravne (opseg 1) i neizravne emisije (opseg 2 i 3) i odlučiti koje će neizravne emisije iz svojih operacija uključiti.
- (e) Granice se trebaju temeljiti na prethodno navedenim načelima (dosljednost tijekom vremena, transparentnost njihova dokumentiranja i potpunost), kako je prikazano na slici u nastavku ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Protokol o stakleničkim plinovima. Standard za korporativno izračunavanje i izvještavanje o stakleničkim plinovima iz Protokola o stakleničkim plinovima – revidirano izdanje. Svjetski institut za resurse i Svjetski poslovni savjet za održivi razvoj.

32. Protokolom o stakleničkim plinovima uvode se i upute i koraci za identifikaciju, izračun i praćenje emisija stakleničkih plinova kako je prikazano na slici u nastavku ⁽²⁾.
33. U okviru inicijativa u privatnom i javnom sektoru razvijaju se razni alati kako bi se poduzetnicima pomoglo da izrade svoj inventar stakleničkih plinova i svladaju izazove na koje naiđu u njegovoj pripremi. EFRAG na svojim internetskim stranicama predlaže nekoliko alata za izračun emisija stakleničkih plinova.

Upute o emisijama iz opsega 1 i emisijama iz opsega 2 na temelju lokacije

34. Tipične emisije iz opsega 1 uključuju emisije CO₂ (kao i CH₄ i N₂O) koje nastaju izgaranjem goriva (npr. u kotlovima, pećima, vozilima itd.) i fugalne emisije iz klimatizacijskih sustava i industrijskih procesa.
35. **Emisije iz opsega 2 na temelju lokacije** uključuju emisije iz električne, toplinske i rashladne energije i vodene pare koju je izvještajno poduzeće nabavilo ili steklo i potrošilo. Odražavaju prosječni intenzitet emisija iz mreža iz kojih se troši električna energija i za tu se metodu uglavnom koriste podaci o prosječnom faktoru emisija iz mreže. Izvor emisija iz opsega 2 obično je oprema koja troši električnu energiju (elektromotori, rasvjeta, zgrade itd.), toplinsku energiju (grijanje u industrijskim procesima, zgradama itd.), vodenu paru (industrijski procesi) i rashladnu energiju (industrijski procesi, zgrade itd.).
36. Evaluacija emisija stakleničkih plinova moguća je na nekoliko načina, što uključuje izračun, mjerenje ili kombinaciju mjerenja i izračuna. Jedan uobičajeni pristup temelji se na izračunu pomoću emisijskih faktora, koji mogu uključivati potencijal globalnog zagrijavanja stakleničkih plinova. Može se primijeniti i izravno mjerenje pomoću senzora (protok i koncentracija). U tablici u nastavku sažeto se navode najčešće metode.

Metoda evaluacije stakleničkih plinova	Pojedinosti	Potrebni podaci
Mjerenje	Pomnožiti izravno izmjerene količine plinova s njihovim potencijalom globalnog zagrijavanja.	Izravna količina emitiranih plinova dobivena njihovim mjerenjem (protok, koncentracija, volumen) Potencijal globalnog zagrijavanja plinova
Izračun	Pomnožiti podatke o aktivnosti s emisijskim faktorom u koji je uključen potencijal globalnog zagrijavanja	Podaci o aktivnosti Emisijski faktori

⁽²⁾ Protokol o stakleničkim plinovima. *Standard za korporativno izračunavanje i izvještavanje o stakleničkim plinovima iz Protokola o stakleničkim plinovima – revidirano izdanje*. Svjetski institut za resurse i Svjetski poslovni savjet za održivi razvoj.

37. U prethodnoj su tablici uvedeni sljedeći pojmovi:
- podaci o aktivnosti, koji obično odgovaraju količini potrošenog goriva. Može se iskazati u jedinicama energije (npr. MWh), obujma (npr. m³ ili l) ili mase (npr. tona ili kg). Poduzetnik ove može pronaći na računima za kupljeno gorivo ili računima za komunalne usluge;
 - potencijal globalnog zagrijavanja, koji označava **učinak** određenog stakleničkog plina na klimu u odnosu na ekvivalentnu jedinicu ugljičnog dioksida i
 - emisijske faktore, koji označavaju količinu emisije stakleničkog plina po jedinici aktivnosti. Pri izračunu emisijskih faktora često se koristi potencijal globalnog zagrijavanja određenog stakleničkog plina pa ga u tom slučaju poduzeće ne treba zasebno razmatrati.
38. U tablici u nastavku sažeto se navodi neiscrpan popis izvora na kojima poduzeće može lako pronaći podatke o emisijskim faktorima i potencijalu globalnog zagrijavanja. Poduzeća mogu koristiti i pouzdane nacionalne izvore koji mogu biti relevantniji za njihove okolnosti.

Emisijski faktori	ADEME – Base Empreinte® IPCC – Baza podataka o emisijskim faktorima IPCC – Smjernice za nacionalni inventar stakleničkih plinova Udruženje tijela izdavatelja (AIB) – Emisijski faktori preostale kombinacije izvora energije u mreži JRC – Povijesni emisijski faktori stakleničkih plinova za potrošnju električne energije IEA – Godišnji emisijski faktori za zemlje u svijetu iz proizvodnje električne i toplinske energije (plaćeni skup podataka)
Potencijal globalnog zagrijavanja (GWP)	IPCC – Potencijal globalnog zagrijavanja

39. Poduzeća na internetskim stranicama inicijative *SME Climate Hub* mogu pronaći više uputa i alata o postupanju i iskazivanju emisija stakleničkih plinova i klimatskih **učinaka**.

Primjer izračuna emisija iz opsega 1

40. Poduzeće A u industrijskom kotlu izgara loživo ulje br. 4. Za potrebe svojeg financijskog računovodstva vodi evidenciju o svojim troškovima, a za potrebe izračuna stakleničkih plinova vodi evidenciju o volumenu (m³) vidljivom na računima za gorivo. Prema podacima s tih računa određuje godišnji volumen kupljenog loživog ulja i vodi evidenciju stanja zaliha loživog ulja na prvi kalendarski dan u godini. U 2023. poduzeće je kupilo 100 m³ loživog ulja. Prema evidenciji, u spremnicima je 1. siječnja 2023. imalo 2,5 m³, a 1. siječnja 2024. 1 m³. Tako (na temelju kupnje i mjerenjem zaliha) utvrđuje da je u 2023. potrošilo 101,5 m³ loživog ulja.
41. Na temelju IPCC-ova popisa emisijskih faktora (tablica 2.3 stranica 2.18) procjenjuje da je njegov emisijski faktor za mješavinu jednakih dijelova dizelskog goriva i loživog ulja bio 75,75 t CO₂/TJ, a na temelju objavljene statistike o energiji utvrđuje da je neto ogrjevnost vrijednost goriva 0,03921 TJ/m³. Budući da potencijal globalnog zagrijavanja CO₂ iznosi jedan, njegova emisija CO₂ za taj konkretni izvor iz opsega 1 je:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2$$

42. Radi potpunosti tog primjera, izračunavaju se i emisije CH₄ i N₂O. Prema IPCC-ovu popisu emisijskih faktora CH₄/TJ iznosi 3 kg, a N₂O/TJ 0,6 kg pa su emisije:

$$\text{emisije CH}_4 = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ tCO}_2\text{e}$$

$$\text{emisije N}_2\text{O} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ tCO}_2\text{e}$$

43. Kako je već spomenuto, emisije CH₄ i N₂O dodaju oko 1 t CO₂e vrijednosti CO₂ od 301,5 tCO₂, što je ukupno 0,3 %. Može se smatrati da je to prihvatljiva stopa izvještajne pogreške pa se ne može izračunati ni iskazati. Potencijal globalnog zagrijavanja za CH₄ i N₂O utvrđuje se na temelju IPCC-ova šestog izvješća o procjeni, poglavlja 7SM.

Primjer izračuna emisija iz opsega 2

44. Poduzeće A nalazi se u uredskoj zgradi od 2 000 m² u Parizu, gdje plaća električnu energiju potrošenu za centralno grijanje i hlađenje, osvjetljenje, računala i drugu električnu opremu i aparate. Prema podacima s računa za komunalne usluge utvrdilo je da je u 2022. u zgradi potrošeno 282 MWh električne energije. Primjenom emisijskog faktora od 73 g CO₂eq/kWh za Francusku u 2022. procijenilo je da su emisije iz opsega 2 za potrošnju električne energije u njegovoj zgradi iznosile:

$$\text{Emisije}_{\text{stakleničkih plinova}} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{g CO}_2\text{eq}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ t CO}_2\text{eq}$$

45. Poduzeće može objaviti i tržišne podatke za opseg 2. Emisijski faktori za opseg 2 na temelju tržišta odražavaju ugovorne aranžmane poduzeća s dobavljačima električne energije. Emisijski faktori na temelju tržišta mogu se dobiti od dobavljača električne ili toplinske energije i dopuniti vlastitim kupljenim energetske certifikatima, ugovorima o kupnji energije ili primjenom *emisijskih faktora preostale kombinacije izvora energije* (AIB, 2024)

B4 – Onečišćenje zraka, vode i tla

Upute za poduzeća koja trebaju izvijestiti o onečišćenju i vrstama onečišćivača

46. U točki 32. navodi se da poduzeća objavljuju onečišćivače iz vlastitih operacija koje ispuštaju u zrak, vodu i tlo ako u skladu sa zakonom ili drugim propisom već imaju obvezu o tome izvijestiti nadležna tijela ili ako to čine u sustavu upravljanja okolišem. To znači da će poduzeće najprije utvrditi je li takve informacije već dostavilo zbog zakonske obveze ili dobrovoljno. Ako je već dostavilo informacije o emisijama onečišćivača (ili je to učinilo zbog zakonske obveze), poduzeće će dostaviti dodatne informacije o tim emisijama u skladu sa zahtjevima iz točke 32. No, ako poduzeće još nije dostavilo takve informacije (i nema takvu zakonsku obvezu), jednostavno će to navesti.
47. Općenito se očekuje da se taj zahtjev odnosi na poduzeća koja su operatori industrijskih postrojenja ili intenzivnih stočarskih gospodarstava obuhvaćenih Direktivom o emisijama iz stočarstva (IED 2.0 – Direktiva 2024/1785/EU) o izmjeni Direktive o industrijskim emisijama (IED – Direktiva 2010/75/EU). IED 2.0 primjenjuje se na oko 75 000 postrojenja u Europi i obuhvaća djelatnosti kao što su izgaranje goriva u kotlovima nazivne snage veće od 50 MW, lijevanje u ljevaonicama kovina, obrada obojenih metala, proizvodnja vapna, keramičkih proizvoda pečenjem, sredstava za zaštitu bilja ili biocida, uzgoj bilo koje kombinacije svinja ili peradi u količini koja odgovara 380 ili više stočnih jedinica, štavljenje koža, djelatnost klaonica itd. U tim slučajevima postrojenje već mora nadležnim tijelima prijaviti onečišćivače koje ispušta u zrak, vodu i tlo, a podaci su javno dostupni u Uredbi o Portalu za industrijske emisije (IEPR – Uredba 2024/1244/EU), koji je zamijenio Europski registar ispuštanja i prijenosa onečišćujućih tvari (E-PRTR – Uredba 166/2006/EZ). Poduzeća koja posluju u nekoliko objekata nisu prema E-PRTR-u obvezna dostaviti konsolidirane podatke o emisijama na razini poduzeća jer ih dostavljaju samo na razini objekta. Ovim se Standardom nalaže dostavljanje informacija o ukupnoj količini onečišćivača iz svih objekata. Slično tome, ni poduzeća koja su vlasnici objekta, ali u njemu ne posluju nisu to obvezna prema E-PRTR-u, ali se očekuje da u svojem izvještaju o održivosti navedu emisije iz objekata u svojem vlasništvu.
48. To jednako vrijedi za poduzeća za koja je utvrđeno da su obvezna pratiti i iskazati onečišćujuće tvari navedene u E-PRTR-u u skladu s certifikatom sustava upravljanja okolišem, na primjer sustava upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja (EMAS) ili normom ISO 14001. To su načelno relevantni aspekti koje poduzeće treba uključiti u svoj izvještaj o održivosti.
49. Ako ima samo jedna objekt ili posluje samo u jednom objektu i ako su njegovi podaci o onečišćenju već javno dostupni, poduzeće može umjesto ponovnog iskazivanja u izvještaju navesti upućivanje na dokument u kojem su takve informacije objavljene. Jednako tako i poduzeće koje objavljuje izvještaj za cijelu organizaciju, na primjer izvještaj iz EMAS-a koji sadržava podatke o onečišćenju, može u svojem izvještaju o održivosti navesti upućivanje na taj izvještaj.

50. Poduzeće bi u informacijama o onečišćivačima u svojem izvještaju o održivosti trebalo navesti vrstu i količinu onečišćujuće tvari ispuštene u zrak, vodu i tlo u odgovarajućoj jedinici mase (npr. t ili kg).
51. U nastavku su primjeri iskazivanja informacija poduzeća o njihovim emisijama u zrak, vodu i tlo po vrsti onečišćujuće tvari.

Onečišćujuća tvar	Emisije (kg)	Medij ispuštanja (zrak, voda, tlo)
Npr. kadmij i spojevi	10	Voda
Vrsta druge onečišćujuće tvari		
Vrsta treće onečišćujuće tvari		

52. Kad je riječ o vrstama onečišćujućih tvari koje treba razmotriti kad izvještava u skladu s točkom 32. poduzeće može navesti sljedeće glavne onečišćujuće tvari koje su trenutačno obuhvaćene propisima EU-a. Svako bi poduzeće ipak trebalo razmotriti konkretne onečišćujuće tvari obuhvaćene propisima u svojoj jurisdikciji.
53. Primjeri najvažnijih onečišćujućih tvari koje se ispuštaju u zrak (Direktiva (EU) 2024/299, Uredba (EU) 2024/1244, *Onečišćenje zraka iz ključnih sektora*, EK, 2024., *Izvori emisija onečišćujućih tvari u zrak*, Europska agencija za okoliš, 2022.) su: sumporovi oksidi (SOx/SO₂ – npr. iz proizvodnje energije i topline u prerađivačkoj industriji), dušikovi oksidi (NOx/NO₂ – npr. iz prometa), nemetanski hlapivi organski spojevi (NMHOS – npr. iz poljoprivrednih aktivnosti), ugljikov monoksid (CO – npr. iz izgaranja fosilnih goriva), amonijak (NH₃ – npr. iz primjene i skladištenja stajskog gnoja), lebdeće čestice (PM₁₀ – npr. iz izgaranja u prerađivačkog industriji, prometu, poljoprivrednim aktivnostima), teški metali (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), postojeće organske onečišćujuće tvari (ukupni PAH-i, HCB-i, PCB-i, dioksini/furani), tvari koje oštećuju ozonski omotač (klorfluorouglijci (CFC-i), klorfluorugljikovodici (HCFC), haloni), crni ugljik (npr. iz potrošnje energije) itd.
54. Najveći izvori emisija onečišćujućih tvari u zrak u privatnom sektoru (koji znatno utječu i na cijeli **lanac vrijednosti**) uključuju: (a) proizvodnju električne energije iz fosilnih goriva ili izgaranjem biomase (proizvodnja može biti eksterna, s distribucijom kroz nacionalnu mrežu, a potrošnja u aktivnostima u lancu vrijednosti); (b) nepokretni izvori s izravnim izgaranjem fosilnih goriva ili biomase u aktivnostima ili industrijskim procesima poduzeća ili rad nepokretnih strojeva ili druge aktivnosti za koje je potrebno izgaranje goriva; (c) promet (prijevoz tereta, cestovni, željeznički, pomorski i zračni, terenska vozila poput onih koja se koriste u poljoprivredi ili građevinarstvu); (d) industrijski procesi (sve druge emisije koje ne proizlaze iz izgaranja goriva i nastaju tijekom industrijskih procesa); (e) poljoprivreda (stočarstvo i gospodarenje stajskim gnojivom, biljna proizvodnja, spaljivanje ostataka usjeva, korištenje stajskog gnoja i gnojiva); (f) zbrinjavanje otpada (npr. na odlagalištima, spaljivanjem, spaljivanjem na otvorenom ili kompostiranjem).
55. U nastavku je primjer jednostavne metodologije koju poduzeće može primijeniti za izradu inventara emisija onečišćujućih tvari u zrak i izračun emisija pojedinačnih onečišćujućih tvari. Ta je metodologija sastoji od sljedećih koraka, bez mapiranja **lanca vrijednosti** jer se prema Standardu NMSP informacije u skladu s ovim zahtjevom objavljuju na razini izvještajnog poduzeća: (1) utvrditi izvore emisija u lancu vrijednosti, (2) utvrditi metodologije za kvantifikaciju emisija, (3) prikupiti podatke o aktivnosti, (4) utvrditi emisijske faktore i (5) kvantificirati emisije. U uputama se izvori onečišćenja povezuju s metodologijama za izračun podataka o emisijama iz glavnih tvari koje onečišćuju zrak (tablica u nastavku).⁽³⁾

Izvor onečišćenja	Metodologija za kvantifikaciju emisija (odjeljak u uputama)
Električna energija	Odjeljak 4.1
Izgaranje goriva	Odjeljak 4.2

⁽³⁾ SEI i CCAC (2022.). Praktične upute za poduzeća o procjeni emisija onečišćujućih tvari u zrak. Stockholmski institut za okoliš (SEI) i Koalicija za klimu i čisti zrak (CCAC).

Izvor onečišćenja	Metodologija za kvantifikaciju emisija (odjeljak u uputama)
Promet	Odjeljak 4.3
Industrijski procesi	Odjeljak 4.4
Poljoprivreda	Odjeljak 4.5
Otpad	Odjeljak 4.6

56. U nastavku je primjer metode izračuna emisija onečišćujućih tvari u zrak primjenom prethodno navedene metode za prerađivačku industriju. U tom primjeru kratica M_p odnosi se na količinu materijala M iskorištenog (ili proizvedenog) u **lancu vrijednosti** poduzeća u procesu p (tone, litre); $EF_{k,p}$ odnosi se na emisijski faktor za onečišćujuću tvar k za proces p (g jedinica proizvodnje-1); $Em_{k,p}$ odnosi se na emisije konkretne onečišćujuće tvari k za proces p (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

57. Na primjer, srednji proizvođač čokolade koji u 2022. proizvede 1 750 tona čokolade trebao bi za izračun svojih emisija NMHOS-a primijeniti zadani emisijski faktor 2, pa bi izračun bio kako slijedi:

$$1\,750 \text{ tona čokolade} * 2 \text{ (emisijski faktor NMHOS-a)} = 3\,500 \text{ tona emisija NMHOS-a.}$$

58. Promet može biti drugi značajan izvor onečišćenja zraka iz vlastitih operacija i na razini **lancu vrijednosti**. U tom slučaju će poduzeće za procjenu emisija konkretne onečišćujuće tvari npr. iz cestovnog prometa trebati primijeniti sljedeću formulu, pri čemu se $FC_{v,f}$ odnosi na potrošnju goriva u vozilu tipa v koje koristi gorivo f (kg); $EF_{k,v,f}$ odnosi se na emisijski faktor za onečišćujuću tvar k za vozilo tipa v i gorivo f (g vozilo-km-1); $EF_{k,v,f}$ odnosi se na emisije konkretne onečišćujuće tvari k za vozilo tipa v i gorivo f (g).

$$Em_{k,v,f} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

59. Na primjer, lako gospodarsko vozilo (LGV) s dizelskim pogonom koje je u 2022. prešlo ukupno 2 800 km proizvelo je sljedeću količinu emisija PM10 (emisijski faktor za PM10 je 1,52 g/kg):

$$2\,800 \text{ km} * 1,52 = 4\,256 \text{ grama emisija PM}_{10}.$$

60. Izgaranje goriva dodatni je kritični izvor emisija u zrak. U tom bi slučaju primjer formule bio kako slijedi, pri čemu se FC_n odnosi na gorivo n potrošeno u kategoriji izvora (Gj); EF_k odnosi se na emisijski faktor za tu za onečišćujuću tvar k (g/Gj); a Em_k su emisije konkretne onečišćujuće tvari k (g).

$$Em_k = FC_n * EF_k$$

61. Na primjer, poduzeće koje je u 2020. potrošilo 3 000 000 grama goriva imat će emisijski faktor od 0,67 za SO₂, pa je rezultat:

$$3\,000\,000 * 0,67 = 2\,010\,000 \text{ grama emisija SO}_2 \text{ iz izgaranja goriva u 2020.}$$

62. Primjeri najvažnijih onečišćujućih tvari koje se ispuštaju u vodu (Uredba (EU) 2024/1244, Direktiva 2000/60/EZ, Direktiva 2006/118/EZ, Direktiva 91/676/EEZ, Direktiva 2010/75/EU i izmjena Direktive 2024/1785; *Ispuštanje industrijskih onečišćujućih tvari u vodu u Europi*, EEA, 2024.) su dušik (N), fosfor (P), teški metali (Cd, Hg, Pb te As, Cr, Cu, Ni, Zn), postojeane organske onečišćujuće tvari i pesticidi, BTEX (benzen, toluen, etilbenzen, ksileni) i drugi hlapivi organski spojevi (HOS-i), tvari koje nepovoljno djeluju na režim kisika (mjere se parametrima kao što su BPK, KPK itd.), ukupni organski ugljik (UOU) itd.

63. Pesticidi i hranjiva (npr. N i P) mogu se otpuštati u poljoprivrednim aktivnostima (*Glavni izvori onečišćenja vode*, EEA, 2023., *Introduction to Freshwater Quality Monitoring and Assessment - Technical Guidance Document*, UNEP, 2023) (npr. korištenje stajskog gnoja ili neorganskih gnojiva). Koncentracije teških metala moguće su iz rudarenja i ispuštanja otpadnih voda. UOU je generički pokazatelj kontaminacije vode organskim tvarima koji ukazuje na prisutnost živog materijala, na primjer u otpadnim vodama, ali i površinskim i podzemnim vodama (u kojima je uobičajena koncentracija manja od 10 mg^l⁻¹ odnosno 2 mg^l⁻¹). KPK uvelike ukazuje na prisutnost industrijskih ili kanalizacijskih otpadnih voda, s vrijednostima koje su u neonečišćenim vodama obično manje od 20 mg^l⁻¹, a u industrijskim otpadnim vodama dosežu i do 60 000 mg^l⁻¹. BPK se obično koristi za određivanje onečišćenja organskim tvarima u površinskim vodama te učinkovitosti pročišćavanja otpadnih voda i njegove su vrijednosti u neonečišćenim vodama obično oko 2 mg^l⁻¹, a u onečišćenim vodama 10 mg^l⁻¹ i više. Otpuštanje HOS-a moguće je zbog izlivanja u vodu.
64. Europska agencija za okoliš preporučuje da se za mjerenje emisija u vodu primjenjuje jednostavna tehnika procjene slična onoj koja se primjenjuje za prethodno navedene emisije onečišćujućih tvari u zrak (*Calculating emissions to water – a simplified method (ETC/ICM Report 3/2022)*). U formuli u nastavku ARA se odnosi na stopu aktivnosti za aktivnost a (koja se bira na temelju konkretne aktivnosti ili procesa, npr. vidjeti Mp u prethodno navedenom izračunu emisija u zrak); EF_{p,a} znači emisijski faktor za onečišćujuću tvar p za aktivnost a, a Emisijep,a znači emisije konkretne onečišćujuće tvari p za aktivnost a.

$$\text{Emisije}_{p,a} = \text{ARA} * \text{EF}_{p,a}$$

65. Primjeri najvažnijih onečišćujućih tvari koje se ispuštaju u tlo (Uredba (EU) 2024/1244, Direktiva 86/278/EEZ) su N, P, teški metali (npr. korištenje mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na zemljištu), BTEX i drugi HOS-i, postojeane organske onečišćujuće tvari i pesticidi.
66. Izvori onečišćenja tla iz privatnog sektora uglavnom su proizvodi ili nusproizvodi industrijskih procesa (npr. proizvodnja kemikalija, energije, tekstilnih proizvoda), slučajni izljevi naftnih derivata, aktivnosti u stočarstvu i poljoprivredi (npr. navodnjavanje nepročišćenim otpadnim vodama, uzgoj peradi), proizvodnja i obrada otpadnih voda, proizvodnja i obrada metala i minerala te transport (*Global assessment of soil pollution: Report*, FAO, 2021).
67. Na nacionalnoj je razini izrađeno nekoliko priručnika kako bi se poduzećima pomoglo da izračunaju svoje emisije u zrak, vodu i tlo, pa tako poslovni subjekti u Australiji (*Emission Estimation Technique Manual for Soft Drink Manufacture, National Pollution Inventory*) i Južnoj Africi (*A Guide to Reporting and Estimating Emissions for the IPWIS*) mogu od nekoliko ponuđeno opcija za procjenu birati onu koja im najviše odgovara: izravno mjerenje (npr. uzorkovanje, sustav kontinuiranog praćenja), masena bilanca, inženjerski izračuni, emisijski faktori (ista formula kao prethodno navedena za emisije u zrak i vodu) itd. Opći pristup izračunu tih emisija je: 1) utvrditi izvore emisija unutar objekta (izgaranje, proizvodnja, isparavanje otapala, skladištenje, fugitivne emisije), 2) provjeriti dostupne informacije, 3) s popisa metoda procjene utvrditi najprimjereniju konkretnom procesu koji je predmet evaluacije, utvrditi dostupne informacije i dostupne alate za mjerenje kako bi se dobili potrebni podaci, 4) prikupiti podatke potrebne za svaku metodu i 5) izračunati emisije. U priručnicima je navedeno nekoliko formula i primjera za svaku metodu izračuna emisija.
68. Popis emisijskih faktora za tvari koje onečišćuju zrak može se pronaći na internetskim stranicama Europske agencije za okoliš. Iako se emisijski faktori češće koriste za onečišćenje zraka, neke je Svjetska zdravstvena organizacija stavila na raspolaganje za ispuštanje površinskih voda i raspolaganje zemljištem, za specifične procese. Dodatni emisijski faktori za postojeane organske onečišćujuće tvari mogu se pronaći na internetskoj stranici *Toolkit for Identification and Quantification of Releases of Dioxins, Furans and Other Unintentional POPs*.
69. Treba napomenuti da se zahtjevi iz točke 32. primjenjuju samo na MSP-ove koji posluju u specifičnim sektorima. Poduzeća koja pružaju usluge (npr. rad u suradnim ili zajedničkim prostorima ili na daljinu) obično nisu obuhvaćena područjem primjene tog zahtjeva za objavljivanje informacija, ali se od poduzeća koja se bave proizvodnim djelatnostima (npr. proizvodnja kemikalija) zbog njihovih općenitih učinaka na onečišćenje očekuje da objavljuju takve informacije. U tablici u nastavku (prilagođena verzija iz EMAS-ova Vodiča za korisnike) navedeni su primjeri sektorskih učinaka, među ostalim uredskih usluga, čiji aspekti onečišćenja možda nisu relevantni.

Djelatnost	Aspekt okoliša	Utjecaj na okoliš
Promet	— otpadna ulja iz strojeva, potrošnja goriva — emisije iz vozila — abrazija guma (fina prašina)	— onečišćenje tla, vode i zraka — efekt staklenika, buka
Građevinski sektor	— potrošnja osnovnih sirovina (resursi) — emisije u zrak, buka, vibracije itd. koje proizvode građevinski strojevi — izgrađena površina zemljišta	— dostupnost sirovina — buka, onečišćenje tla, vode i zraka — uništenje biljnog pokrova — gubitak bioraznolikosti
Uredske usluge	— potrošnja materijala (npr. papira, tonera) — potrošnja električne energije (koja dovodi do neizravnih emisija CO₂)	— nastanak miješanog komunalnog otpada — efekt staklenika
Kemijska industrija	— potrošnja osnovnih sirovina (resursi) — otpadne vode — emisije hlapljivih organskih spojeva — emisije tvari koje oštećuju ozonski omotač	— dostupnost sirovina — onečišćenje vode — fotokemijski ozon — uništavanje ozonskog omotača

B5 – Bioraznolikost

Upute o utvrđivanju lokacija koje se nalaze na područjima osjetljivima na bioraznolikost ili u njihovoj blizini

70. U točki 33. navodi se da poduzeće objavljuje **lokacije** na kojima posluje i koje se nalaze na **područjima osjetljivima na bioraznolikost** ili u njihovoj **blizini**. Područja osjetljiva na bioraznolikost definirana su kao takva u posebnim propisima o zaštiti prirode na europskoj ili međunarodnoj razini. Ta područja obuhvaćaju područja iz mreže zaštićenih područja Natura 2000, spomenike svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti, kao i druga zaštićena područja za koja je nužna posebna zaštita državnih tijela (npr. zaštićena šumska ili vodna područja).
71. Poduzeću za identifikaciju zaštićenih područja i **područja osjetljivih na bioraznolikost** može poslužiti baza podataka kao što je *Svjetska baza podataka o zaštićenim područjima* (globalna baza podataka koja omogućuje identifikaciju zaštićenih morskih i kopnenih područja), *Svjetska baza podataka o ključnim područjima bioraznolikosti* i *IUCN-ov crveni popis ugroženih vrsta*. Poduzeća se mogu koristiti i alatima kao što je integrirani alat za procjenu biološke raznolikosti (IBAT).
72. U kontekstu odjeljka B5 – Bioraznolikost, pojam **u blizini** odnosi se na područje koje se nalazi uz **područje osjetljivo na bioraznolikost** ili se s njime (djelomično) preklapa.
73. U sljedećoj tablici prikazano je kako se mogu iskazati informacije o **lokacijama** koje se nalaze na **područjima osjetljivima na bioraznolikost** ili u njihovoj blizini.

Lokacija	Područje (u hektarima)	Područje osjetljivo na bioraznolikost	Specifikacija (nalazi se na područjima osjetljivima na bioraznolikost / u njihovoj blizini)
Država – Naziv lokacije 1			
Država – Naziv lokacije 2			
Država – Naziv lokacije 3			
...			

Upute o izračunu i objavi **upotrebe** zemljišta

74. **Prekriveno područje** znači površina na kojoj je izvorno tlo prekriveno (npr. cestama, zgradama, parkiralištima) pa je postalo nepropusno, što je uzrokovalo **učinak** na okoliš.
75. Zeleno područje ili **područje očuvanja prirode** znači područje namijenjeno prvenstveno očuvanju ili obnovi prirode. Gotovo prirodna / zelena područja mogu se nalaziti na **lokaciji** organizacije i mogu uključivati krovove, fasade, sustave odvodnje ili druge značajke dizajnirane, prilagođene ili upravljane u svrhu očuvanja bioraznolikosti. Gotovo prirodna područja mogu se nalaziti i izvan lokacije organizacije ako su u vlasništvu ili pod upravom organizacije i prvenstveno služe promicanju bioraznolikosti.
76. U sljedećoj tablici prikazano je kako se mogu iskazati informacije o **upotrebi zemljišta** (EMAS, 2023.).

Vrsta upotrebe zemljišta	Područje (u hektarima ili m ²)
Ukupno prekriveno područje	
Ukupno područje očuvanja prirode na lokaciji	
Ukupno područje očuvanja prirode izvan lokacije	
Ukupna upotrijebljena površina zemljišta	

B6 – Voda

Upute o izračunu i iskazivanju povlačenja i potrošnje vode

77. **Povlačenje vode** odnosi se na količinu vode koju poduzeće tijekom izvještajnog razdoblja povuče unutar svojih organizacijskih granica iz bilo kojeg izvora. U praksi se za većinu poduzeća to odnosi na potrošenu količinu vode iz javne vodoopskrbne mreže kako je navedena na računima za komunalne usluge. Međutim, ovisno o slučaju, povlačenje vode uključuje i potrošene količine vode iz drugih izvora, kao što su podzemne vode iz vlastitih zdenaca, vode iz rijeka ili jezera ili vode dobivene od drugih poduzeća. U specifičnom slučaju poduzeća koja posluju u poljoprivredi, povlačenje vode uključivalo bi i kišnicu ako je poduzeće izravno sakuplja i skladišti.
78. Podaci o **povlačenju vode** mogu se dobiti mjerenjem pomoću mjerača protoka ili računa vodoopskrbe. U praksi se za većinu poduzeća povlačenje vode odnosi na potrošenu količinu vode iz javne vodoopskrbne mreže kako je navedena na računima za komunalne usluge. Kad izravna mjerenja nisu izvediva ili kad se smatra da nisu dostatna i da ih treba dopuniti, podaci o povlačenju vode mogu se procijeniti pomoću, na primjer, modela izračuna i industrijskih standarda.
79. Na primjer, u slučaju zajedničkog ili suradnog ureda, **povlačenje vode** može se izračunati tako da se s računa za vodu preuzme podatak o ukupnom povlačenju vode za zgradu i izračuna povlačenje vode po **zaposleniku** pomoću sljedeće jednadžbe:

$$\text{dnevno povlačenje vode po zaposleniku (L)} = \frac{\text{godišnje povlačenje vode (L)}}{(\text{br. zaposlenika u cijeloj zajedničkoj zgradi} \times \text{br. radnih dana})}$$

Poduzeće zatim može pomnožiti povlačenje vode po zaposleniku s brojem svojih zaposlenika i brojem njihovih radnih dana u izvještajnoj godini kako bi dobilo konačni podatak.

Za brojčani primjer primjene predložene formule, godišnje povlačenje vode s računa za vodu suradnog prostora je 1 296 m³ (odnosno 1 296 000 L), pod pretpostavkom da u suradnom prostoru 240 dana u godini zajedno radi 100 zaposlenika iz različitih poduzeća. Pretpostavka o prosječnom broju radnih dana može se, na primjer, temeljiti na nacionalnoj statistici. U tom bi slučaju povlačenje vode po zaposleniku bilo:

$$\text{dnevno povlačenje vode po zaposleniku} = 1\,296\,000 \text{ L} / (100 \times 240) = 54 \text{ L}$$

80. Ako izvještajno poduzeće ima 25 **zaposlenika** koji suradni prostor koriste 220 dana u godini, godišnje **povlačenje vode** poduzeća u suradnom prostoru dobije se tako da se povlačenje vode po zaposleniku pomnoži s brojem zaposlenika i brojem radnih dana: $54 \text{ L} \times 25 \times 220 = 297\,000 \text{ L}$ (odnosno 297 m³).
81. Taj izračun može biti koristan kad je dostupan račun za vodu za zajedničku zgradu. Ta jednostavna metoda izračuna ima nekih ograničenja jer se, na primjer, ne uzima u obzir razlika u potrošnji u različitim dijelovima zgrade (npr. u sedmerokatnici se uredi mogu nalaziti na šest katova, a na sedmom kantina ili restoran), što poduzeće može riješiti ako su mu dostupni dodatni podaci i doraditi osnovni izračun naveden kao primjer.
82. Ako se ne može dobiti račun za vodu, podatak o **povlačenju vode** u primjeru sa zajedničkim uredima može se izračunati iz protoka u pojedinoj vodnoj instalaciji i podataka o popunjenosti. Formula bi mogla biti:

$$\text{ukupno povlačenje vode} = \sum(\text{protok} \times \text{broj korištenja po danu} \times \text{broj dana u godini} \times \text{popunjenost})$$

pri čemu:

- (a) protok na svakoj vodnoj instalaciji može se pronaći u projektnoj dokumentaciji ili na etiketi instalacije ili procijeniti na temelju javno dostupnih prosječnih podataka ako se ne mogu dobiti točnije informacije;
 - (b) broj korištenja po danu može se procijeniti na temelju javno dostupnih prosječnih podataka;
 - (c) „broj dana” odnosi se na broj radnih dana izvještajnog poduzeća u godini;
 - (d) „popunjenost” predstavlja broj **zaposlenika** poduzeća koji koriste ured; često se izračunava kao ekvivalent punog radnog vremena (EPRV); i
 - (e) znak $\sum$ znači da bi se izračuni za svaku vodnu instalaciju trebali zbrojiti da se dobije ukupno povlačenje vode izvještajnog poduzeća koje posluje u zajedničkim uredima.
83. Dodatni mogući dokument koji bi mogao olakšati iskazivanje **povlačenja vode** izvještajnog poduzeća koje posluje u zajedničkim uredima je JRC Level(s) indicator 3.1: *Use stage water consumption user manual*, ako i dodatni dokumenti i izračuni (vidjeti PG Section Documents | Product Bureau (europa.eu)). Osim toga, poduzetnicima mogu biti korisni i dokumenti EMAS Reference Document for the Public Administration sector i EMAS Reference Document for the Construction sector, kao i sustavi za ocjenjivanje i certificiranje, u čijim bi se metodologijama mogle pronaći korisne informacije o preciznijem izračunu povlačenja vode u uredima i zajedničkim prostorima.
84. Navedene primjere izračuna **povlačenja vode** u zajedničkim uredima mogu preuzeti i primijeniti i poduzeća koja posluje u raznim sektorima, uz prilagodbe ovisno o sektoru i specifičnoj situaciji poduzeća. U dokumentima EMAS "easy" for small and medium enterprises i EMAS Sectoral Reference Documents (SRDs) mogu se pronaći metodologije za MSP-ove i sektore te pokazatelji povlačenja vode, industrijski standardi i referentne vrijednosti.
85. **Potrošnja vode** znači količina vode povučene unutar granica poduzeća koja se ne ispušta niti se planira ispustiti natrag u vodni okoliš ili trećoj strani. To se obično odnosi na isparavanje vode (npr. u procesima toplinske energije kao što su sušenje ili proizvodnja električne energije), vodu sadržanu u proizvodima (npr. u proizvodnji prehrambenih namirnica) ili na vodu za navodnjavanje (npr. u poljoprivredi ili za napajanje u prostorima poduzeća).

86. Ispuštanje vode znači, na primjer, količina vode koja se izravno prebacuje u prihvatna vodna tijela kao što su jezera i rijeke, javnu kanalizaciju ili u druga poduzeća radi kaskadnog korištenja vode. Može se smatrati izlaznom vodom poduzeća.

87. Prema tome, **potrošnja vode** može se izračunati ovako:

$$\text{potrošnja vode} = \text{ulazna voda} - \text{izlazna voda}$$

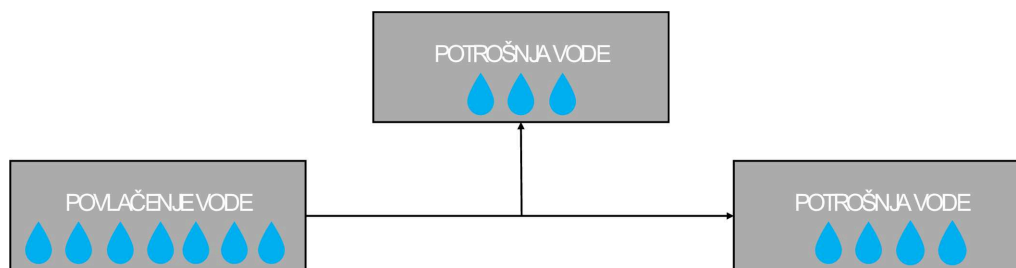
ili drugim riječima:

$$\text{potrošnja vode} = \text{povlačenje vode} - \text{ispuštanje vode}$$

U poduzećima koja samo povlače vodu iz javne vodoopskrbne mreže i ispuštaju je u kanalizaciju potrošnja vode će biti gotovo nula pa se zato može izostaviti iz izvješća.

U širem se smislu primjena zahtjeva za objavljivanje informacija o potrošnji vode odnosi na informacije koje su već propisane, objavljene i/ili primjerene za sektor.

88. Odnos između **povlačenja**, **potrošnje** i ispuštanja vode shematski je prikazan u nastavku.

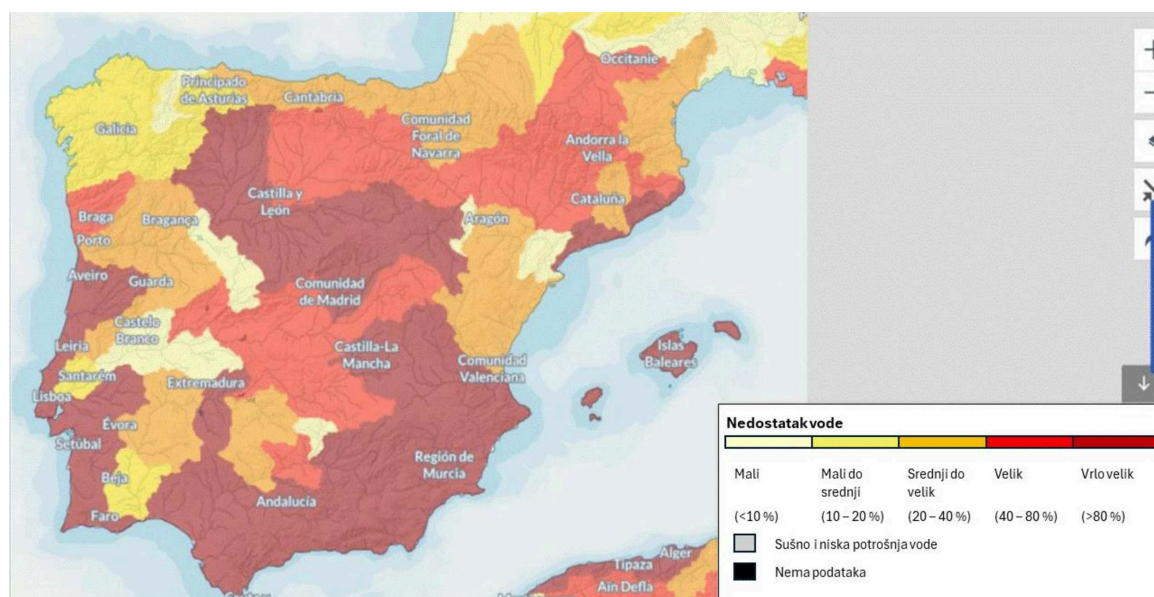

89. Poduzeće može dodatno objasniti svoje **povlačenje** ili svoju potrošnju vode pa može, na primjer, istaknuti ako prikuplja kišnicu i koristi je umjesto vode iz slavine ili ako ispušta vodu drugim osobama za kaskadno korištenje.
90. U nastavku su primjeri iskazivanja kvantitativnih informacija poduzeća o njihovim povlačenjima, ispuštanjima i potrošnji vode po **lokacijama**.

	Povlačenje vode Npr. u m ³	Potrošnja vode Npr. u m ³ (ovisno o slučaju)
Sve lokacije		
Lokacije u područjima s velikim nedostatkom vode		

Upute o tome kako poduzeće određuje **posluje li u području s velikim nedostatkom vode**

91. Poduzeće može od lokalnih (npr. nacionalnih, regionalnih) tijela nadležnih za vode zatražiti informacije o lokacijama na kojima posluje potrebne za procjenu izvora vode za konkretne lokacije, što uključuje i utvrđivanje područja s velikim nedostatkom vode. Može i s besplatnim javno dostupnim alatima pronaći područja s nestašicom vode u cijelom svijetu. Jedan od takvih alata je WRI's *Aqueduct Water Risk Atlas* s interaktivnom kartom pokazatelja nedostatka vode („osnovni nedostatak vode” je pokazatelj omjera ukupne potražnje za vodom i dostupnih obnovljivih zaliha površinskih i podzemnih voda) na razini podslivova. Poduzeće pomoću tog alata može provjeriti osnovni nedostatak vode utvrđen za riječne slivove u cijelom svijetu. Vrijednosti pokazatelja osnovnog nedostatka vode iznad 40 % upućuju na područje s velikim nedostatkom vode.
92. Ilustracije radi, karta u nastavku prikazuje glavne slivove rijeka Iberskog poluotoka i njihovu klasifikaciju prema nedostatku vode pomoću alata WRI *Aqueduct*.

Na slici se vidi nekoliko vodnih slivova na Iberskom poluotoku, zajedno s njihovom klasifikacijom prema nedostatku vode. Osim sliva rijeke Guadiana (žuto), većina južnog dijela poluotoka nalazi se u području s velikim nedostatkom vode. Zato bi poduzeće s operacijama u slivu rijeke Guadalquivir (npr. u regiji Andaluzije, u kojoj je visoka razina nedostatka vode) trebalo raščlaniti svoju **potrošnju vode** za tu regiju / riječni sliv. Ali, ako mu se operacije odvijaju u južnom dijelu sliva rijeke Guadiana (gdje je niska razina nedostatka vode), za tu regiju / riječni sliv ne treba raščlanjivati svoju potrošnju vode.

93. Poduzeće može utvrditi svoju lokaciju u područjima s nedostatkom vode i pomoću statičke karte (i s njome povezanih skupova podataka) Europske agencije za okoliš (EEA) *Water Exploitation Index plus (WEI+) for summer and Urban Morphological Zones (UMZ)* i interaktivne karte *Water exploitation index plus (WEI+) for river basin districts (1990–2015)*, na kojima se pokazateljem nedostatka vode WEI+ mjeri ukupna **potrošnja vode** kao postotak obnovljivih izvora slatke vode na razini podslivova. Vrijednosti pokazatelja WEI+ od 40 % i više obično upućuju na stanje velikog nedostatka vode. Treba istaknuti da se pokazatelja osnovnog nedostatka vode WRI *Aqueduct* temelji na potražnji za vodom, a pokazatelj nedostatka vode WEI+ Europske agencije za okoliš na potrošnji vode.

B7 – Korištenje resursa, kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom

Upute o načelima kružnog gospodarstva

94. Kad objavljuje informacije o svojim proizvodima, korištenju materijala i gospodarenju otpadom poduzeće može objaviti informacije o **načelima kružnog gospodarstva**. Načela kružnog gospodarstva opisana su u nastavku. Najvažnija načela kružnog gospodarstva i najvažnija načela koja razmatra Europska komisija napisana su u *kurzivu*.

Smanjiti nastanak otpada i onečišćenje – može se postići poboljšanjima procesa i planiranjem dizajna na razini *iskoristivosti, ponovnog korištenja, mogućnosti popravka, rastavljanja, ponovne proizvodnje*.

Postići kružnost proizvoda i materijala (uz očuvanje njihove najveće vrijednosti) – *ponovno korištenje* i **recikliranje** ključni su za kružnost proizvoda, što se može unaprijediti pomnim planiranjem kružnosti u fazi dizajniranja, osobito u smislu iskoristivosti, ponovnog korištenja, mogućnosti popravka, ponovne proizvodnje i rastavljanja. Može se razmotriti i uvođenje biomaterijala i njihova *ponovna kružnost u biološkom ciklusu*, pa se na primjer u poljoprivredi umjesto plastike mogu koristiti biorazgradivi pokrivači usjeva.

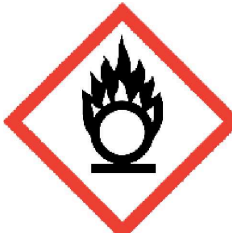
Obnova prirode – ljudi bi svojim aktivnostima kad god je to moguće trebali nastojati obnoviti prirodu i poboljšati ili vratiti najvažnije ekološke funkcije (odvodnja, zaštita staništa, regulacija topline itd.) koje su možda bile izgubljene zbog ranijih ljudskih aktivnosti.

Uputa o ukupnoj količini otpada i otpadu odvojenom za recikliranje ili oporabu

95. Poduzeća kod kojih nastaje samo kućni otpad mogu zanemariti zahtjeve iz točke 38. i samo naznačiti da stvaraju samo tu vrstu otpada.
96. Izvještavanjem o **opasnom otpadu** u skladu s točkom 38. podtočkom (a), poduzeće ispunjava zahtjeve o **radioaktivnom otpadu** iz pokazatelja br. 9 iz tablice 1 u Prilogu I. Uredbi o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (SFDR) ⁽⁴⁾. Taj pokazatelj iz SFDR-a (omjer tona radioaktivnog i **opasnog otpada**) može se izračunati na temelju brojnika i nazivnika koje poduzeće dostavi u skladu s točkom 38. podtočkom (a).
97. MSP-ovi su obvezni objaviti informacije o opasnom i **radioaktivnom otpadu** ako u njihovim operacijama nastaje takva vrsta otpada. Primjenjivost ovisi o prisutnosti opasnih ili radioaktivnih materijala u poslovnim procesima.
98. Poduzećima se preporučuje da svoj **opasni otpad** klasificiraju u skladu s *Europskim katalogom otpada* (Odluka Komisije od 18. prosinca 2014. o izmjeni Odluke 2000/532/EZ o popisu otpada u skladu s Direktivom 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća), u kojem je otpad klasificiran po vrsti. Svaki otpad označen zvjezdicom (*) u tom je katalogu svrstan u opasni, obično uz napomenu „sadrži opasne tvari”. Na primjer:
- (a) medicinski sektor: kontaminirani oštri predmeti kao što su igle i štrcaljke koje se koriste u medicini („otpad čije prikupljanje i zbrinjavanje mora zadovoljavati posebne uvjete radi prevencije infekcije”, Europski katalog otpada 18 01 03*), citotoksici i citostatici (Europski katalog otpada 18 01 08*), otpadni radiofarmaceutski proizvodi i neka dijagnostička oprema koja sadržava radioaktivne materijale;
 - (b) sektor prerađivačke industrije: otpadna maziva i ulja klasificirana kao opasna (Europski katalog otpada 13 02 05*);
 - (c) građevinski sektor: materijali koje sadržavaju azbest (Europski katalog otpada 17 09 03*), zemlja i kamenje koji sadržavaju opasne tvari (Europski katalog otpada 17 05 03*) i
 - (d) baterije i akumulatori: olovne baterije (16 06 01*), nikal-kadmij baterije (16 06 02*), baterije koje sadržavaju živu (16 06 03*).
99. Otpad se smatra opasnim ako posjeduje jedno ili više opasnih svojstava navedenih u Prilogu II. Okvirne direktive o otpadu (Direktiva 2008/98/EZ), koja su radi lakšeg praćenja navedena u nastavku zajedno s pripadajućim pikrogramima radi lakše identifikacije opasnih svojstava kao što su zapaljivost, toksičnost i korozivnost, zbog kojih se otpad može klasificirati kao opasan.
100. **Radioaktivni otpad** ima ili može imati i opasna svojstva koja ga čine opasnim, odnosno može biti karcinogen, mutagen ili reproduktivno toksičan. Radioaktivne tvari u EU-u su uređene zasebnim propisima (Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom), što bi trebala znati poduzeća koja koriste radioaktivne materijale od kojih bi mogao nastati radioaktivni otpad uređen propisima EU-a. Radioaktivni otpad bi trebalo identificirati na temelju sadržaja radionuklida iznad dopuštenih regulatornih graničnih vrijednosti.
101. **Radioaktivni otpad** može biti prisutan u raznim proizvodima, kao što su medicinska, istraživačka i industrijska oprema, detektori dima ili muljevi.

⁽⁴⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/1288 od 6. travnja 2022. o dopuni Uredbe (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda kojima se pobliže određuju sadržaj i prikaz informacija o načelu „ne nanosi bitnu štetu”, sadržaj, metodologije i prikaz informacija o pokazateljima održivosti i štetnim učincima na održivost te sadržaj i prikaz informacija o promicanju okolišnih ili socijalnih obilježja i ciljeva održivih ulaganja u predugovornoj dokumentaciji, na internetskim stranicama i u periodičnim izvještajima, C/2022/1931, SL L 196, 25.7.2022., str. 1.

102. U nastavku su piktogrami za svaki razred opasnosti.

Piktogram opasnosti	Oznaka piktograma, simbol i razred	Što to znači?
	„Sadrži plin pod tlakom” Simbol: plinska boca Fizikalna opasnost	— Sadrži stlačeni plin; zagrijavanje može uzrokovati eksploziju — Sadrži pothlađeni ukapljeni plin; može uzrokovati kriogene opekline ili ozljede
	„Eksplozivno” Simbol: eksplozivna bomba Fizikalna opasnost	— Nestabilan eksploziv — Eksplozivno; opasnost od eksplozije ogromnih razmjera — Eksplozivno; velika opasnost od rasprskavanja — Eksplozivno; opasnost od vatre, udarnog vala ili rasprskavanja — U vatri može izazvati eksploziju ogromnih razmjera
	„Oksidirajuće” Simbol: plamen iznad prstena Fizikalna opasnost	— Može uzrokovati ili pojačati požar; oksidans. — Može uzrokovati požar ili eksploziju; jaki oksidans.
	„Zapaljivo” Simbol: plamen Fizikalna opasnost	— Vrlo lako zapaljivi plin — Zapaljivi plin — Vrlo lako zapaljivi aerosol — Zapaljivi aerosol — Lako zapaljiva tekućina i para — Zapaljiva tekućina i para — Zapaljiva krutina
	„Nagrizajuće” Simbol: korozija Fizikalna opasnost / opasnosti za zdravlje	— Može nagrizati metale — Uzrokuje teške opekline kože i ozljede oka
	„Opasnosti za zdravlje / Opasno za ozonski sloj” Simbol: usključnik Opasnosti za zdravlje	— Može nadražiti dišni sustav — Može izazvati pospanost ili vrtoglavicu — Može izazvati alergijsku reakciju kože — Uzrokuje ozbiljnu iritaciju očiju — Nadražuje kožu — Štetno ako se proguta — Štetno u dodiru s kožom — Štetno ako se udiše — Štetno za zdravlje ljudi i okoliš zbog uništavanja ozona u višoj atmosferi

Piktogram opasnosti	Oznaka piktograma, simbol i razred	Što to znači?
	„Akutna toksičnost“ Simbol: mrtvačka glava s prekrštenim kostima Opasnosti za zdravlje	— Smrtonosno ako se proguta — Smrtonosno u dodiru s kožom — Smrtonosno ako se udiše — Otrovnost: ako se proguta — Otrovnost u dodiru s kožom — Otrovnost ako se udiše
	„Ozbiljna opasnost za zdravlje“ Simbol: opasnosti za zdravlje Opasnosti za zdravlje	— Može biti smrtonosno ako se proguta i uđe u dišni sustav — Uzrokuje oštećenje organa — Može uzrokovati oštećenje organa — Može štetno djelovati na plodnost ili naškoditi nerođenom djetetu — Sumnja na moguće štetno djelovanje na plodnost ili nerođeno dijete — može uzrokovati rak — Sumnja na moguće uzrokovanje raka — Može izazvati genetska oštećenja — Sumnja na moguća genetska oštećenja — Može uzrokovati alergiju ili astmatične simptome ili probleme s disanjem ako se udahne
	„Opasno za okoliš“ Simbol: okoliš Opasnosti za okoliš	— Vrlo otrovno za vodeni okoliš s dugotrajnim učincima — Otrovnost za vodeni okoliš s dugotrajnim učincima

Piktogrami koji upućuju na opasna svojstva iz Priloga V. Uredbi (EZ) br. 1272/2008 o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa.

103. Poželjno je da poduzeće informacije o otpadu koji nastane ili se odvaja za zbrinjavanje iskaže u jedinicama težine (npr. kg ili tona), no ako jedinice težine ne smatra primjerenima, može ih iskazati u jedinicama obujma (npr. m³).
104. Kad objavljuje informacije o ukupnoj godišnjoj količini otpada odvojenog za **recikliranje** ili oporabu, poduzeće bi trebalo iskazati otpad sortiran i poslan subjektima za recikliranje ili oporabu (tj. količinu otpada stavljenog u kontejner za recikliranje ili sortiranog otpada po kategorijama materijala i odvoz u objekte za obradu otpada), a ne stvarno reciklirani ili oporabljeni otpad.
105. Poduzeće može informacije o otpadu iskazati u sljedećim tablicama.

	Nastali otpad (npr. u tonama)		
	Ukupna nastala količina otpada, od čega:		
		Otpad odvojen za recikliranje ili oporabu	Otpad odvojen za zbrinjavanje
Neopasni otpad			
Vrsta otpada 1			
Vrsta otpada 2			
...			

	Nastali otpad (npr. u tonama)		
	Ukupna nastala količina otpada, od čega:		
		Otpad odvojen za recikliranje ili oporabu	Otpad odvojen za zbrinjavanje
Opasni otpad			
Vrsta otpada 1			
...			

106. **Opasni otpad** koji nastaje u malim poduzećima može uključivati baterije, istrošena ulja, pesticide, opremu koja sadržava živu i fluorescentne svjetiljke.
107. Poduzeće može daljnjom raščlambom navesti dodatne vrste neopasnog i **opasnog otpada** i za to mu može poslužiti popis opisa otpada iz Europskog kataloga otpada.

Upute o godišnjem masenom protoku relevantnih korištenih materijala

108. Godišnji maseni protok je pokazatelj usklađen s EMAS-ovim zahtjevima o učinkovitosti potrošnje materijala i iskazuje ovisnost operacija poduzeća o određenim materijalima (npr. drvo i čelik u građevinarstvu). Poduzeće objavljuje informacije o materijalima koje koristi, što uključuje materijale nabavljene od dobavljača i interno proizvedene. Poduzeće za potrebe izračuna godišnjeg masenog protoka relevantnih materijala najprije treba utvrditi koji su to konkretni ključni materijali o kojima ovise njegove operacije i čiju učinkovitost potrošnje treba ocijeniti (npr. učinkovitost potrošnje drveta). Poduzeće koje koristi razne vrste materijala treba na odgovarajući način navesti godišnji maseni protok svakog ključnog materijala (tj. ukupnu težinu za svaki relevantni korišteni materijal, npr. nabavljeno drvo u tonama), na primjer raščlambom prema namjeni (*EMAS-ov Vodič za korisnike*). Maseni protok relevantnih korištenih materijala dobije se od zbroja težine svih korištenih materijala, uključujući sirovine, pomoćne i ulazne materijale, poluproizvode i drugo (bez izvora energije i vode). Poželjno je taj pokazatelj iskazati u jedinicama težine (npr. kilogram ili tona), obujma (npr. m³) ili drugim mjernim jedinicama uobičajenima u određenom sektoru.

Upute o utvrđivanju procesa u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i/ili djelatnostima pakiranja

109. Poduzeće može utvrditi procese u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i/ili djelatnostima pakiranja na temelju djelatnosti iz područja B – Prerađivačka industrija, područja F – Građevinarstvo i razreda O 82.92 Djelatnosti pakiranja iz Priloga I. Uredbi (EU) 2023/137.

1.3. Upute o osnovnom modulu – Socijalni pokazatelji

B8 – Radna snaga – Opća obilježja

110. Ekvivalent punog radnog vremena (EPRV) je **broj zaposlenih u poduzeću u jedinicama ekvivalentnima punom radnom vremenu. Taj se broj izračunava tako da se broj radnih sati zaposlenika (ukupan tjedni broj odrađenih sati) podijeli s tjeđnim brojem sati odrađenih kod poslodavca u punom radnom vremenu (ukupan broj odrađenih sati zaposlenika koji rade u punom radnom vremenu)**. Na primjer, zaposlenik koji svaki tjedan radi 25 sati u poduzeću u kojem je puno radno vrijeme u tjednu 40 sati iskazuje se kao 0,625 EPRV (tj. 25 / 40 sati).
111. Broj zaposlenih je ukupan broj osoba koje poduzeće zapošljava iskazan na kraju izvještajnog razdoblja ili kao prosjek tijekom izvještajnog razdoblja.

Upute o iskazivanju informacija o vrsti ugovora o radu

112. U sljedećoj se tablici prikazuje mogući način iskazivanja informacija o **zaposlenicima** po vrsti ugovora o radu.

Vrsta ugovora	Broj zaposlenih ili ekvivalenti punog radnog vremena
Ugovor o radu na određeno vrijeme	
Ugovor o radu na neodređeno vrijeme	
Ukupan broj zaposlenika	

113. U sljedećoj se tablici prikazuje mogući način iskazivanja informacija o **zaposlenicima** po njihovu rodu.

Rod	Broj zaposlenih ili ekvivalenti punog radnog vremena
Muški	
Ženski	
Drugo	
Nije prijavljeno	
Ukupan broj zaposlenika	

114. U nekim državama članicama Europske unije moguće je da se osobe zakonski registriraju kao osobe trećeg, često neutralnog spola, što se u gornjoj tablici navodi kao „drugo”. Ako to u objavi podataka o **zaposlenicima** nije moguće, poduzeće to može objasniti i navesti da kategorija „drugo” nije primjenjiva. Kategorija „nije prijavljeno” odnosi se na zaposlenike koji ne navode svoj rodni identitet.

115. U sljedećoj se tablici prikazuje mogući način iskazivanja informacija o **zaposlenicima** po zemljama.

Zemlja (ugovora o radu)	Broj zaposlenih ili ekvivalenti punog radnog vremena
Zemlja A	
Zemlja B	
Zemlja B	
Zemlja D	
Ukupan broj zaposlenika	

116. Definicije i vrste ugovora o radu mogu se razlikovati ovisno o zemlji. Ako poduzeće ima **zaposlenike** koji rade u više zemalja, za izračun podataka na razini zemlje koristi definicije u skladu s nacionalnim zakonima zemalja u kojima se zaposlenici nalaze. Takvi podaci na razini zemlje zatim se zbrajaju kako bi se izračunale ukupne brojke, neovisno o razlikama u nacionalnim pravnim definicijama.

117. Stopa fluktuacije **zaposlenika** odnosi se na zaposlenike koji iz poduzeća odlaze dobrovoljno ili zbog otkaza, umirovljenja ili smrti u službi.

118. Za izračun stope **fluktuacije** trebalo bi primjenjivati formulu u nastavku.

$$\frac{\text{Broj zaposlenika koji su otišli tijekom izvještajne godine}}{\text{Prosječan broj zaposlenika tijekom izvještajne godine}} \times 100$$

B9 – Radna snaga – zdravstvena zaštita i sigurnost

Upute o stopi nesreća na poslu koje se priznaju

119. Na temelju pretpostavke da jedan radnik zaposlen u punom radnom vremenu radi 2 000 sati godišnje, ta stopa pokazuje broj nesreća na poslu za 100 radnika zaposlenih u punom radnom vremenu u razdoblju od godinu dana. Ako ne može izravno izračunati broj radnih sati, poduzeće ga može procijeniti na osnovi uobičajenih ili standardnih sati rada.
120. Za izračun stope **nesreća na poslu** koje se priznaju trebalo bi primjenjivati formulu u nastavku.

$$\frac{\text{Broj nesreća na poslu u izvještajnoj godini}}{\text{Ukupan broj sati rada u godini za sve zaposlenike}} \times 200\,000$$

Primjer

121. Poduzeće A iskazalo je tri nesreće na poslu u izvještajnoj godini. Zapošljava 40 **radnika**, a ukupni broj radnih sati u godini je 80 000 (40 x 2 000).

$$\text{Stopa nesreća na poslu koje se priznaju je } 3 / 80\,000 \times 200\,000 = 7,5.$$

Upute o broju smrtnih slučajeva zbog ozljeda na radu i profesionalnih bolesti

122. Ozljede na radu i profesionalne bolesti posljedica su izloženosti opasnostima na radnom mjestu.
123. Smatra se da su ozljede i oboljenja za vrijeme rada daljinu nastali na poslu ako su izravno povezani s obavljanjem posla, a ne s općim kućnim okruženjem.
124. Smatra se da su ozljede i oboljenja za vrijeme putovanja na posao nastali na poslu ako je **zaposlenik** u trenutku ozljede ili oboljenja obavljao aktivnosti u interesu poslodavca. Na nesreće koje se dogode za vrijeme putovanja, izvan odgovornosti poduzeća (tj. za vrijeme redovnog putovanja na posao i s posla), primjenjuju se nacionalni propisi kojima se uređuje jesu li ili nisu u kategoriji ozljeda na radu.
125. Smatra se da je mentalna bolest povezana s poslom ako ju je zaposlenik dobrovoljno prijavio, a ovlašteni zdravstveni radnik provjerio i o njoj izdao potvrdu. Smatra se da s poslom nisu povezani zdravstveni problemi nastali zbog pušenja, zlouporabe droga i alkohola, fizičke neaktivnosti, nezdrave prehrane i psihosocijalnih čimbenika koji nisu povezani s obavljanjem posla.
126. Poduzeće može zasebno iskazati smrtne slučajeve koji su posljedica ozljeda i oboljenja na poslu.

B10 – Radna snaga – Plaće, kolektivno pregovaranje i osposobljavanje

Upute o plaćama: minimalna plaća

127. Minimalna **plaća** znači minimalna naknada za obavljani rad po satu ili drugoj jedinici vremena. Ovisno o zemlji, minimalna plaća može biti izravno propisana ili se određuje **kolektivnim ugovorom**. Poduzeće navodi primjenjivi iznos minimalne plaće u zemlji na koju se izvještaj odnosi.
128. U najnižem **platnom** razredu, isključujući pripravnike i naučnike, minimalna plaća je osnovica za izračun početne plaće, koja stoga uključuje iznos minimalne plaće i dodatne fiksne iznose zajamčene **zaposlenicima** u tom platnom razredu.

Upute o plaćama: postotna razliku između zaposlenih žena i muškaraca

129. Ta postotna razlika između **zaposlenih** žena i muškaraca odražava načelo rodne jednakosti odnosno načelo jednake **plaće** za jednak rad. Razlika u plaći definira se kao razlika prosječnih platnih razreda između zaposlenih žena i muškaraca izražena kao postotak prosječnog platnog razreda zaposlenih muškaraca.
130. Izračun tog pokazatelja obuhvaća sve **zaposlenike**. Uz to bi trebala postojati dva zasebna izračuna prosječne **plaće** za zaposlene žene i muškarce. Vidjeti formulu u nastavku:

$$\frac{(\text{prosječna bruto satnica muškaraca} - \text{prosječna bruto satnica žena})}{\text{prosječna bruto satnica muškaraca}} \times 100$$

131. Ovisno o politici plaća poduzeća, bruto **plaća** odnosi se na sve sljedeće elemente:

- (a) osnovnu plaću, koja je zbroj zajamčene, kratkoročne i nepromjenjive novčane naknade;
- (b) naknade u novcu, koje su zbroj osnovne plaće i novčanih naknada, bonusa, provizija, podjele dobiti u novcu i drugih oblika varijabilnih novčanih plaćanja, i
- (c) naknade u naravi ^(*).

132. Bruto **plaća** je zbroj svih navedenih elemenata koji se mogu primijeniti.

133. Prosječna bruto **satnica** je tjedna ili godišnja bruto plaća podijeljena s prosječnim brojem radnih sati u tjednu ili godini dana.

Primjer

134. Poduzeće A ima ukupno X **zaposlenih** muškaraca i Y zaposlenih žena. Bruto **satnica** zaposlenih muškaraca je 15 eura, a zaposlenih žena 13 eura.
135. Prosječna bruto **satnica zaposlenih** muškaraca zbroj je svih njihovih bruto satnica podijeljen s ukupnim brojem zaposlenih muškaraca. Prosječna bruto satnica zaposlenih žena zbroj je svih njihovih bruto satnica podijeljen s ukupnim brojem zaposlenih žena.
136. Formula za izračun postotka razlike u **plaći** između **zaposlenih** žena i muškaraca je:

$$\frac{15 - 13}{15} \times 100 = 13,3 \%$$

Upute o obuhvatu kolektivnog pregovaranja

137. **Kolektivnim ugovorima** obuhvaćeni su **zaposlenici** na koje je poduzeće obvezno primjenjivati taj ugovor. Zaposlenik obuhvaćen s nekoliko kolektivnih ugovora računa se samo jedanput. Ako ni jedan zaposlenik nije obuhvaćen kolektivnim ugovorom, postotak je nula.
138. Postotak **zaposlenika** obuhvaćenih **kolektivnim ugovorima** izračunava se prema sljedećoj formuli:

$$\frac{\text{Broj zaposlenika obuhvaćenih kolektivnim ugovorima}}{\text{Broj zaposlenika}} \times 100$$

(*) To su na primjer, automobili, privatno zdravstveno osiguranje, životno osiguranje i programe fizičkog i duhovnog zdravlja.

139. Informacija koja se traži može se iskazati kao stopa pokrivenosti **kolektivnog ugovora** ako je ona 0 – 19 %, 20 – 39 %, 40 – 59 %, 60 – 79 % ili 80 – 100 %.
140. Svrha ovog zahtjeva nije dobiti postotak **zaposlenika** koje predstavlja radničko vijeće ili koji su članovi sindikata, koji može biti drugačiji. Postotak zaposlenika obuhvaćenih **kolektivnim ugovorima** može biti veći od postotka zaposlenika koji su članovi sindikata kad se kolektivni ugovori primjenjuju na sve zaposlenike, neovisno o njihovu sindikalnom članstvu.

1.4. Upute o osnovnom modulu – Pokazatelji poslovnog ponašanja

B11 – Osuđujuće presude i novčane kazne za korupciju i podmićivanje

141. **Korupcija i podmićivanje** dio su pitanja održivosti koje se odnosi na **poslovno ponašanje**.
142. U skladu s točkom 43. poduzeće izvještava o ukupnom broju osuđujućih presuda i ukupnom iznosu novčanih kazni za povrede propisa o suzbijanju **korupcije i podmićivanja**.

Uputa o osuđujućim presudama

143. Osuđujuće presude za povrede propisa o suzbijanju **korupcije i podmićivanja** odnosi se na pravomoćnu presudu kaznenog suda protiv osobe ili poduzeća za kazneno djelo korupcije i podmićivanja, na primjer kad su te sudske presude unesene u kaznenu evidenciju države članice Europske unije u kojoj je presuda izrečena.

Uputa o novčanim kaznama

144. Novčane kazne izrečene za povrede propisa o suzbijanju **korupcije i podmićivanja** odnose se na takve novčane koje izrekne sud, povjerenstvo ili drugo državno tijelo i koje se uplaćuju u državni proračun.

Prošireni modul: upute

145. Svrha je uputa u nastavku olakšati primjenu zahtjeva za objavljivanje informacija o održivosti iz točaka od 44. do 65. Priloga I. Preporuci Komisije o standardu dobrovoljnog izvještavanja o održivosti za mala i srednja poduzeća.
146. Te su upute dio ekosustava u koji bi se mogao uključiti i razvoj budućih EFRAG-ovih smjernica za podršku, budućih digitalnih alata i podrške za provedbu (obrazovne aktivnosti, angažman dionika itd.) kako bi se olakšalo razumijevanje nekih tehničkih elemenata iz uputa.
147. Te bi upute trebale olakšati pripremu pokazatelja za prošireni modul.

1.5. Upute o proširenom modulu – Opće informacije

C1 – Strategija: Poslovni model i održivost – Inicijative

148. Kad opisuje glavne odnose s **potrošačima** i dobavljačima u skladu s točkom 47. podtočkom (c), poduzeće objavljuje procijenjeni broj dobavljača, sektore u kojima posluju i geografske podatke (tj. zemlje).

C2 – Opis postupaka, politike i budućih inicijativa za prelazak na održivije gospodarstvo

149. Poduzetnici za iskazivanje podataka iz odjeljka C2 mogu koristiti sljedeći obrazac.

	Ako je na pitanje o postojećim praksama / politikama / budućim inicijativama u odjeljku B2 odgovor DA, ukratko ih opišite i navedite poduzete mjere. (Ako se praksa / politika / buduća inicijativa odnosi na dobavljače ili klijente, poduzeće to treba navesti).	Ako je odgovor na pitanje o ciljnim vrijednostima iz odjeljka B2 DA, navedite ih.	Poduzeće može navesti najvišu razinu zaposlenih, ako ju je odredilo, koja je odgovorna za provedbu tih politika.
Klimatske promjene			
Onečišćenje			
Vodni i morski resursi			
Bioraznolikost i ekosustavi			
Kružno gospodarstvo			
Vlastita radna snaga			
Radnici u lancu vrijednosti			
Pogođene zajednice			
Potrošači i krajnji korisnici			
Poslovno ponašanje			

1.6. Upute o proširenom modulu – Okolišni pokazatelji

Razmatranja za objave o emisijama stakleničkih plinova iz odjeljka B3 (osnovni modul)

150. Kad provjerava je li objava o opsegu 3 primjerena u skladu s točkom 50., poduzetnik može na temelju odgovarajućih procjena dubinski analizirati svoje ukupne emisije stakleničkih plinova iz opsega 3 na temelju 15 kategorija opsega 3 utvrđenih u Protokolu o stakleničkim plinovima i u izvještaju navesti upućivanje na tu informaciju. To mu omogućuje da utvrdi i objavi svoje značajne kategorije iz opsega 3 na temelju razmjera njihovih procijenjenih emisija stakleničkih plinova i drugih kriterija predviđenih standardom za izračunavanje i izvještavanje u poslovnom lancu vrijednosti (opseg 3) iz Protokola o stakleničkim plinovima (verzija 2011., str. 61. i 65. – 68.) ili Prilogom H.3.2 normi EN ISO 14064-1:2018, kao što su financijska potrošnja, utjecaj, povezani tranzicijski rizici i prilike ili stajališta dionika.
151. MSP-ovi koji posluju u prerađivačkoj industriji, sektoru poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, građevinarstvu ili obavljaju djelatnosti pakiranja vjerojatno će imati znatne kategorije iz opsega 3 (*CDP Tehnička napomena: Relevantnost kategorija iz opsega 3 po sektorima, 2024.*), što bi moglo biti relevantno za izvještavanje o sektoru u kojem poduzeće posluje.

C3 – Ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova i klimatska tranzicija

152. Smanjenja emisija mogu biti i izazov i prilika za poduzeće jer često iziskuju promjene strateškog i operativnog realiteta poslovanja. Moguće je da će za ostvarenje cilja smanjenja emisija trebati revidirati strateške i financijske prioritete. Za dekarbonizaciju mogu biti nužna bitna početna ulaganja, na primjer u elektrifikaciju voznog parka, uvođenje novih tehnologija za smanjenje potrošnje energije ili razvoj novih linija proizvoda za koje je potrebno manje materijala s visokim emisijama ugljika. S druge strane, uvođenje rješenja s manjim emisijama ugljika kako bi se postiglo smanjenje emisija stakleničkih plinova može znatno smanjiti troškove nabave energenata i materijala. Poduzeća koja krenu putem dekarbonizacije često trebaju bitno prilagoditi svoje poslovne modele ili svakodnevne operacije. Na primjer, poduzeće koje se bavi logistikom i pružanjem usluga može trebati promijeniti način upravljanja voznim parkom da redovno punjenje vozila ne bi uzrokovalo potencijalno kašnjenje u pružanju usluga. Poduzeće koje proizvodi robu široke potrošnje i planira zamjenu komponenti svojih proizvoda održivim alternativnim rješenjima s niskim emisijama ugljika može trebati izdvojiti vrijeme i resurse za inovativne proizvode i pronalazak novih dobavljača. No, ti naponi mogu rezultirati smanjenjem troškova, izlaskom na nova tržišta, otvaranjem novih radnih mjesta i privlačenjem dodatnog financiranja pa zato smanjenje emisija stakleničkih plinova neće biti samo izazov, nego i strateška poslovna prilika. U tom su kontekstu **ciljne vrijednosti** smanjenja emisija stakleničkih plinova važna mjera potrebne održive tranzicije jer poduzeću omogućuju da sustavno, kontrolirano i organizirano upravlja promjenom.
153. Kad utvrdi ciljnu vrijednost smanjenja emisija stakleničkih plinova poduzeće preuzima obvezu da će u sljedećoj godini smanjiti svoje emisije stakleničkih plinova u odnosu na emisije izmjerene u odabranoj baznoj godini. **Mjere** koje mogu dovesti do smanjenja emisija uključuju, na primjer, elektrifikaciju, korištenje energije iz obnovljivih izvora, razvoj održivih proizvoda itd. Objave iz odjeljka C3 poduzeće obvezuju da objavi **ciljne vrijednosti** svojih emisija stakleničkih plinova iz opsega 1 i opsega 2.
154. Uklonjene i izbjegnute emisije ne računaju se kao smanjenje bruto emisija stakleničkih plinova poduzeća jer se postupak izračuna bruto emisija stakleničkih plinova (inventar) bitno razlikuje od izračuna uklanjanja emisija stakleničkih plinova i izbjegnutih emisija (izračun na temelju projekta ili intervencije). Bruto emisije stakleničkih plinova poduzeća prate stvarne emisije u okoliš i služe kao dosljedna i usporediva osnova za utvrđivanje **ciljnih vrijednosti** stakleničkih plinova. Izbjegnute emisije i uklanjanje ugljika odnose se na specifične projektne aktivnosti poduzeća, što znači da se izračunavaju zasebno od bruto emisija stakleničkih plinova.
155. Poduzeće bi u skladu s tom praksom trebalo razlikovati svoje bruto emisije stakleničkih plinova i druge **učinke** koji njima nisu obuhvaćeni, kao što su uklanjanja emisija stakleničkih plinova i izbjegnute emisije. Uklanjanja se odnose na povlačenje stakleničkih plinova iz atmosfere kao rezultat namjernih ljudskih aktivnosti. Takve aktivnosti uključuju, na primjer, rast biljaka (prijenos atmosferskog CO₂ u procesu fotosinteze) i izravno hvatanje CO₂ iz zraka i obično su povezane s naknadnim skladištenjem CO₂. Izbjegnute emisije stakleničkih plinova obično se odnose na emisije koje bi u protivnom bile ispuštene, ali nisu zbog aktivnosti poduzeća. Primjeri su uvođenje novih proizvoda i tehnologija koji smanjuju potražnju za ekvivalentnim proizvodima i tehnologijama s visokim emisijama ugljika, kao što su izolacijska rješenja koja u zgradi smanjuju potražnju za energetskim uslugama. Više informacija o uklanjanjima ugljika i izbjegnutim emisijama može se pronaći u *Protokolu o emisijama stakleničkih plinova, smjernicama o uklanjanju ugljika u sektoru korištenja zemljišta*.
156. Bazna godina je prethodna godina u odnosu na koju se mogu mjeriti aktualne emisije stakleničkih plinova poduzeća. Općenito bi bazna godina trebala biti zadnja i reprezentativna godina emisija stakleničkih plinova poduzeća za koju postoje provjerljivi podaci.
157. Ciljna godina je godina u budućnosti u kojoj poduzeće namjerava ostvariti određenu apsolutnu ili postotnu vrijednost smanjenja emisija stakleničkih plinova. Trebala bi biti u rasponu od jedne do tri godine od bazne godine do kratkoročne ciljne vrijednosti. Mogu se uključiti i dugoročne **ciljne vrijednosti**, na primjer za razdoblja od 20 ili 30 godina (npr. 2040. ili 2050.) Poduzećima se preporučuje da uključe kratkoročne ciljne vrijednosti barem za 2030. i ako je moguće dugoročnu ciljnu vrijednost za 2050. Preporučuje se da od 2030. nadalje svakih pet godina ažuriraju referentnu godinu za svoje ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova.

158. Poduzeća bi te vrijednosti trebala utvrđivati na temelju postojećih znanstvenih dokaza o smanjenju emisija stakleničkih plinova. SBTi preporučuje međusektorsku ciljnu vrijednost smanjenja emisija stakleničkih plinova od 42 % do 2030. i 90 % do 2050. (bazna godina 2020.), dok za mala i srednja poduzeća predlaže pojednostavnjen način utvrđivanja ciljne vrijednosti ⁽⁶⁾. Postoje i specifični načini po sektorima i poduzeća ih mogu razmotriti kad utvrđuju svoje **ciljne vrijednosti** za smanjenje emisija stakleničkih plinova.
159. Poduzeća mogu nekim jednostavnim **mjerama** postići brzo smanjenje izravnih i neizravnih emisija. Neke se lako provode, a poduzeću ipak omogućuju zamjetno smanjenje emisija i ostvarenje **ciljnih vrijednosti**. Na primjer, elektrifikacija voznog parka dovest će do smanjenja emisija čim se vozila na fosilna goriva zamijene električnim vozilima. To može zamjetno smanjiti emisije osobito u poduzećima čije poslovanje ovisi o prijevozu. Slično se i automobili za putovanje na posao i službena putovanja mogu zamijeniti alternativnim rješenjima s niskim emisijama ugljika kao što su bicikli ili javni prijevoz, što je djelotvorna, jednostavna i ostvariva mjera dekarbonizacije. Dobra je opcija i revizija i unutarnjeg upravljanja potrošnjom energije te uvođenje energetski učinkovite opreme i održavanja u rutinske poslovne operacije. Poduzeće može smanjiti svoju potrošnju energije redovitim održavanjem opreme i strojeva te, kad god je to moguće, njihovom zamjenom energetski učinkovitijim alternativnim rješenjima. To su, na primjer, kotlovi, telekomunikacijski sustavi, dizalice topline, klimatizacijska oprema itd. Redovnim se održavanjem može osigurati njihova učinkovitost i manje habanje te smanjiti otpad. Emisije iz takve opreme mogu se dodatno smanjiti automatizacijom sustava i definiranjem razdoblja korištenja pomoću mjerača vremena.
160. Tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena skup je postojećih i budućih **mjera** čijom bi primjenom poduzeće svoj poslovni plan, strategiju i operacije moglo uskladiti s glavnim globalnim ciljem ograničavanja globalnog zatopljenja na 1,5 °C. Taj se cilj temelji na ciljnoj vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova pa je važno izraditi tranzicijski plan da bi poduzeće znalo što treba poduzeti da se osposobi za niskougljično gospodarstvo i pritom vodi evidenciju o postignutom napretku. Tranzicijski plan mehanizam je odgovornosti i transparentnosti, potiče poduzeće da svojim mjerama razvija pouzdane načine za ublažavanje klimatskih promjena.
161. Izrada vjerodostojnog tranzicijskog plana u poduzeću bi se trebala temeljiti na elementima kao što su (a) utvrđivanje jasnih odgovornosti i funkcija, (b) integracija plana u poslovnu strategiju i financijskog planiranja poduzeća, (c) uključivanje informacija o strategijama i načinima dekarbonizacije te mjerljivih pokazatelja koji se mogu pratiti u unaprijed utvrđenim razdobljima, (d) mogućnost redovite revizije i ažuriranja nakon savjetovanja s dionicima, ovisno o slučaju, i (e) obuhvaćanje ukupnih vlastitih operacija i, koliko je moguće, **lanca vrijednosti** ili navođenje objašnjenja o ograničenjima.
162. Poduzeća koja objavljuju **ciljne vrijednosti** u skladu s točkom B podtočkom (d) Priloga IV. Uredbi o EMAS-u mogu svoje ciljne vrijednosti smanjenja emisija stakleničkih plinova, ako su ih utvrdila, iskoristiti za ispunjenje zahtjeva iz Standarda NSMP. Poduzeće u toj objavi može navesti i uvođenje sustava upravljanja okolišem iz EMAS-a i poveznicu na normu EN ISO 14001:2015, kako je utvrđeno u Prilogu II. točki B podtočkama A.6.2.1 i B5 (okolišni ciljevi).

Upute o utvrđivanju procesa u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i/ili djelatnostima pakiranja

163. Poduzeće može utvrditi procese u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i/ili djelatnostima pakiranja na temelju djelatnosti iz područja C – Prerađivačka industrija, područja F – Građevinarstvo i razreda O 82.92 Djelatnosti pakiranja iz Priloga I. Uredbi (EU) 2023/137.

C4 – Klimatski rizici

164. **Opasnosti povezane s klimatskim promjenama** pokretači su fizičkih rizika klimatskih promjena koji proizlaze iz posljedica klimatskih promjena koje utječu na poduzeće. Mogu se klasificirati kao akutne opasnosti, koje su posljedica konkretnih događaja (kao što su suše, poplave, ekstremne padaline i požari) i kronične opasnosti (kao što su promjene temperature, podizanje razine mora i erozija tla), koje su posljedica dugotrajnijih promjena klime (Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2139). Fizički rizici funkcija su opasnosti povezanih s klimatskim promjenama, izloženost imovine i aktivnosti poduzeća tim opasnostima i razine osjetljivosti poduzeća na te opasnosti. Toplotni valovi, povećana učestalost ekstremnih vremenskih uvjeta, podizanje razine mora, izljevi ledenjačkih jezera te promjena režima padalina i vjetrova primjeri su opasnosti povezanih s klimatskim promjenama. Fizički rizici klimatskih promjena mogu se utvrditi i modelirati na temelju klimatskih scenarija s visokim razinama emisija, kao što je scenarij IPCC-a SSP5 – 8.5.

⁽⁶⁾ SBTi MSP-ovima nudi i resurse za znanstveno utemeljeno utvrđivanje tih ciljnih vrijednosti.

165. **Tranzicijski događaji povezani s klimatskim promjenama** mogu se (prema preporukama radne skupine za objavljivanje financijskih informacija o klimatskim promjenama iz 2017.) temeljiti na politikama i na pravnim aktima (npr. proširene obveze izvještavanja o emisijama), tehnologiji (npr. troškovi prelaska na tehnologiju s nižom razinom emisija), tržištu (npr. povećani troškovi sirovina) i ugledu (npr. povećana zabrinutost dionika).
166. **Bruto fizički rizici** odnose se na bruto fizičke rizike i bruto tranzicijske rizike koji mogu biti rezultat izloženosti imovine i poslovnih aktivnosti poduzeća opasnostima povezanima s klimatskim promjenama.

1.7. Upute o proširenom modulu – Socijalni pokazatelji

C5 – Dodatna (opća) obilježja radne snage

167. Udio žena i muškaraca određuje se tako da se broj **žena** podijeli s brojem muškaraca na upravljačkoj razini. Rezultat će biti udio žena i muškaraca u vašem poduzeću.

$$\text{udio žena i muškaraca} = \frac{\text{broj žena na upravljačkoj razini}}{\text{broj muškaraca na upravljačkoj razini}}$$

168. Upravljačka razina je ispod razine upravnog odbora, osim ako poduzeće primjenjuje drugačiju definiciju.
169. Na primjer, ako je na upravljačkoj razini **zaposleno** 28 žena i 84 muškarca, udio žena u odnosu na muškarce je 1:3, što znači da je na toj razini tripot više muškaraca.
170. Poduzeće može razmotriti relevantne čimbenike na temelju kojih odlučuje hoće li objaviti broj samozaposlenih i privremeno zaposlenih radnika u skladu s točkom 60, a to su: (1) udio **zaposlenika** u odnosu na samozaposlene i privremeno zaposlene radnike, osobito u slučaju njihova znatnog i/ili sve većeg broja ili (2) kad je rizik negativnih socijalnih **učinaka** na samozaposlene ili privremeno zaposlene radnike veći nego na zaposlenike u poduzeću.
171. U sljedećoj je tablici prikazano kako se mogu iskazati informacije o samozaposlenim osobama bez osoblja koje rade isključivo za određeno poduzeće i privremenim radnicima koji su angažirani preko poduzeća koja primarno obavljaju djelatnosti zapošljavanja.

Vrsta radnika	Broj samozaposlenih i privremeno zaposlenih radnika angažiranih u aktivnostima zapošljavanja
Ukupni broj samozaposlenih osoba bez osoblja koje rade isključivo za poduzeće	
Ukupni broj privremenih radnika koji su angažirani preko poduzeća koja primarno obavljaju djelatnosti zapošljavanja	

172. Za privremene radnike angažirane preko poduzeća koja primarno obavljaju djelatnosti zapošljavanja poduzeća mogu navesti upućivanje na oznaku NACE O 78 „Djelatnosti zapošljavanja”.

C6 – **Dodatne informacije o vlastitoj radnoj snazi – Politike i procesi zaštite ljudskih prava**

173. Poduzeća koja imaju uveden postupak dužne pažnje za ljudska prava mogu pozitivno odgovoriti (DA) i odabirom iz izbornika objasniti sadržaj politika i/ili postupaka.

C7 – **Slučajevi ozbiljnog kršenja ljudskih prava**

174. „Potvrđeni **slučaj**” odnosi se na sudski postupak ili pritužbu evidentiranu kod poduzeća ili nadležnih tijela u službenom postupku ili na slučaj neusklađenosti koji je poduzeće utvrdilo na temelju uspostavljenih postupaka. Uspostavljeni postupci za utvrđivanje slučajeva neusklađenosti mogu uključivati revizije sustava upravljanja, službene programe praćenja ili **mehanizme za pritužbe**.

1.8. **Upute o proširenom modulu – Pokazatelji poslovnog ponašanja**C8 – **Prihodi od određenih sektora i isključenje iz referentnih vrijednosti EU-a**

175. **Fosilna goriva**, kako su definirana u članku 2. točki 62. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća, neobnovljivi su izvori energije na osnovi ugljika kao što su kruta goriva, prirodni plin i nafta.
176. **Proizvodnja kemikalija** odnosi se na djelatnosti navedene u području C skupini 20.2 Priloga I. Uredbi (EU) 2023/137, tj. na proizvodnju pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda.
177. Kako je definirano u članku 12. stavku 1. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/1818, sljedeća poduzeća isključena su iz referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom:
- (a) poduzeća koja ostvaruju 1 % ili više svojih prihoda od istraživanja, rudarstva, vađenja, distribucije ili rafiniranja tvrdog ugljena i lignita;
 - (b) poduzeća koja ostvaruju 10 % ili više svojih prihoda od istraživanja, vađenja, distribucije ili prerade naftnih goriva;
 - (c) poduzeća koja ostvaruju 50 % ili više svojih prihoda od istraživanja, vađenja, proizvodnje ili distribucije plinovitih goriva i
 - (d) poduzeća koja ostvaruju 50 % ili više svojih prihoda od proizvodnje električne energije s intenzitetom stakleničkih plinova većim od 100 g CO₂ e/kWh.

C9 – **Omjer žena i muškaraca u upravljačkom tijelu**

178. **Upravljačko** tijelo odnosi se na tijelo najviše razine u poduzeću odgovorno za donošenje odluka. Struktura upravljačkog tijela ovisi o jurisdikciji u kojoj poduzeće posluje i njegovoj klasifikaciji pravnih osoba.
179. Na temelju zahtjeva iz SFDR-a, omjer žena i muškaraca u **upravljačkom** tijelu izračunava se kao prosječni omjer ženskih i muških članova uprave.

$$\text{omjer žena i muškaraca} = \frac{\text{broj ženskih članova}}{\text{broj muških članova}}$$

Primjer

180. **Upravljačko** tijelo MSP-a broji šest članova, od kojih su tri žene. Omjer žena i muškaraca je jedan – na svaku članicu dolazi jedan član.